

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA KŘEŠŤANSKÉ VÝCHOVY

Bc. Marie Lundová

Učitelství náboženství pro základní školy + Učitelství českého jazyka
pro 2. stupeň základních škol

VLIV FOLKLORU NA RELIGIOZITU MLÁDEŽE V REGIONU
HORŇÁCKO
THE INFLUENCE OF FOLKLORE ON THE RELIGIOSITY OF THE
YOUTH IN THE HORŇÁCKO REGION

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně na základě uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní Mgr. Marcele Fojtíkové Roubalové za cenné rady a podněty, které mi umožnily tuto práci vytvořit.

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	6
1. TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1. Folklorní a lidové projevy	7
1.1.1 Folklor.....	7
1.1.2 Folklorní a lidové projevy v České republice	8
1.1.3 Lidová zbožnost	11
1.2 Region Hornácko	14
1.2.1 Popis regionu Hornácko.....	14
1.2.2 Obec Velká nad Veličkou	16
1.2.3 Náboženské představy na Hornácku dříve a náboženství dnes.....	19
1.2.4 Památky a zajímavosti regionu	22
1.2.5 Folklorní projevy na Hornácku	23
1.2.6 Lidové zvyky na Hornácku	26
1.2.7 „Novodobé“ folklorní akce Hornácka	29
1.2.8 Doplnující údaje k obcím Hornácka.....	31
1.3 Mládež	32
1.3.1 Adolescence	33
1.3.2 Časná dospělost	34
1.3.3 Stadia vývoje víry.....	36
2. PRŮZKUM VLIVU FOLKLORU NA RELIGIOZITU MLÁDEŽE V REGIONU HORNÁCKO	40
2.1 Výzkumné problémy	40
2.1.1 Religiozita	40
2.1.2 Folklor.....	41
2.1.3 Folklor a religiozita	41
2.3 Základní soubor.....	42
2.4 Stanovení hypotéz	42
2.4.1 Religiozita	42
2.4.2 Folklor.....	44
2.4.3 Folklor a religiozita	46
2.5 Dotazník.....	47

2.6 Průběh výzkumu	48
2.7 Primární analýza získaných údajů.....	52
2.8 Ověřování hypotéz	72
2.8.1 Religiozita	72
2.8.2 Folklor.....	79
2.8.3 Folklor a religiozita	85
2.9 Diskuze	93
ZÁVĚR	97
LITERATURA	98
ANOTACE	104
RESUMÉ.....	105
PŘÍLOHA: DOTAZNÍK.....	106

ÚVOD

V některých regionech jsou dodnes zachovány lidové zvyky a tradice. V rámci udržování těchto folklorních projevů jsou velmi aktivní mnohé folklorní kroužky a folklorní festivaly. Jednou z oblastí, kde jsou folklorní projevy stále živé, je region Horňácko, jehož řadíme do většího celku, do oblasti Slovácko. V tomto regionu se koná poměrně velké množství folklorních akcí, najdeme zde několik cimbálových muzik a folklorních souborů. Každoročně se zde konají také Horňácké slavnosti, což je přehlídka folkloru celého Horňácka.

Některé lidové projevy dříve do určité míry souvisely s vírou místních obyvatel. Dodnes jsou zachovány například varianty krojů pro jednotlivé církevní svátky, ale také kroje pro konkrétní životní události, jako například svatba, první svaté přijímání. Sváteční kroje jsou tedy určeny do kostela. Folklor byl vždy neoddelitelnou součástí života v této oblasti. Propracovanost svátečních krojů svědčí o úzkém sepětí folkloru a prožívání víry v dřívějších dobách.

Cílem této práce je shromáždit určité informace o folklorních projevech na Horňácku, a objasnit, zda folklorní aktivity ovlivňují víru mladých lidí v regionu Horňácko. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části podáváme určité informace o folkloru obecně. Považujeme za důležité shromáždit zde také údaje o regionu Horňácko, o historii, folklorních aktivitách, ale i o církvích, se kterými se na Horňácku můžeme setkat. V první části je nutné podat určitou charakteristiku mladých lidí z hlediska vývojové psychologie. Na teoretickou část navazuje výzkum.

Pro praktickou část jsme jako cílovou skupinu zvolili mladé lidi ve věku od 15 do 26 let. Hranici 26 let jsme si stanovili, protože se domníváme, že v tomto věku se již lidé stávají dospělými v pravém slova smyslu, protože dosahují určité ekonomické samostatnosti. Chceme tedy zkoumat, do jaké míry se mladí lidé na Horňácku do folklorního dění zapojují a jak se projevuje jejich víra. Naším úmyslem je zamyslet se nad vlivem folkloru na religiozitu mladých lidí na Horňácku.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1. Folklorní a lidové projevy

1.1.1 Folklor

Slovník spisovné češtiny vymezuje význam výrazu folklor jako část lidové kultury, která zahrnuje slovesné, hudební, dramatické a taneční projevy.¹ Tento výraz pochází z anglického folkloru. Můžeme jej přeložit jako nauku o lidu.²

Sociologický slovník pojem folklor vysvětluje v širším a užším pojetí. V širším pojetí folklor znamená lidovou kulturu, která je vyjádřena v obyčejích, lidové tradici, zvycích, lidových vyprávěních, lidovém řemesle, lidovém umění a v krojích. Folklor v užším pojetí zahrnuje nepsanou literaturu nebo tradiční vyprávění, řadíme sem například lidové pověsti, pohádky, mýty, zařikávání, přísloví, hádanky, modlitby a písně. Folklor v užším slova smyslu je tedy určitou částí lidové kultury.³

Lidové projevy se předávaly na určitém území z generace na generaci, a tak mohou být dosud zachovány.⁴ Folklorní projevy můžeme rozdělit na projevy hudební, slovesné, dramatické, taneční. Již v 19. století se objevují určité snahy folklorní projevy dokumentovat a zkoumat.⁵

Výraz folkloristika pojmenovává vědní disciplínu, jež se zabývá vývojem, podmínkami, způsobem existence folkloru a zkoumá folklor v souvislosti s vývojem společnosti. Tato věda studuje obsahovou a formální stránku folkloru. Folkloristika jako věda se specializuje na jednotlivé druhy lidových projevů. Rozlišujeme tedy slovesnou, hudební a taneční folkloristiku.⁶

Neoddělitelnou součástí lidových tradic a lidové kultury je právě lidové umění. Lidové umění souvisí vždy s dějinami národa.⁷ Původní lidové umění však nevznikalo z důvodů ekonomických, nevyvíjelo se pro zisk v dnešním smyslu, nevznikalo ani jako volnočasová aktivita pro vyplnění času, ale z vnitřní potřeby lidí.

¹ Srov. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*, s. 84.

² Srov. MACHEK, V. *Etymologický slovník jazyka českého*, s. 145.

³ Srov. GEIST, B. *Sociologický slovník*, s. 91.

⁴ Srov. tamtéž, s. 90.

⁵ Srov. *Národní ústav lidové kultury* [online]. [cit. 2. 8. 2011]. Dostupné z: <<http://www.nulk.cz/Informace.aspx?sid=255>>.

⁶ Srov. *Nový akademický slovník cizích slov*, s. 251.

⁷ Srov. VÁCLAVÍK, A. *Výroční obyčeje a lidové umění*, s. 26.

Lidové umění je odrazem společnosti a přírody. Umění vytvářelo určitý odraz každodenního života lidu. Tyto projevy byly na našem území v úzkém sepětí s životem lidu, s jeho přáními, radostmi, starostmi, s jeho očekáváním, ale také s jeho náboženskými představami a s křesťanskou vírou. Prostí lidé pomocí lidového umění vytvářeli svůj vlastní umělecký projev, který je odlišný od projevů umění panského. Masy chudých a těžce pracujících lidí tak hledaly prostředky sebevyjádření.⁸

1.1.2 Folklorní a lidové projevy v České republice

V celé České republice můžeme vymezit 25 folklorních oblastí. Patří sem Kozácko, Blata, Doudleby, Prácheňsko, Chodsko, Plzeňsko, Stříbrsko, Plasko, Karlovarsko, Střední Čechy, Polabí, Boleslavsko, Podještědí, Podkrkonoší, Náchodsko, Hradecko, Litomyšlsko, Horácko, Podhorácko, Brněnsko, Haná, Slezsko, Lašsko, Valašsko, Moravské Slovácko. Moravské Slovácko se dále člení na Kyjovsko, Dolňácko, Hornácko, Podluží, Luhačovické Zálesí, Moravské Kopanice.⁹

Co se týká folklorních projevů, můžeme říci, že každá z těchto oblastí má své vlastní charakteristiky a specifika v jednotlivých lidových žánrech. Pokusíme se zde uvést obecné charakteristiky jednotlivých jevů v oblasti folkloru a folklorních zvyků. Pokud se v této kapitole budeme zabývat konkrétnějšími příklady, většinou se budou týkat oblasti Slovácko nebo Hornácko. Připomínáme zde, že region Hornácko je součástí většího regionu Slovácko. Uvádí se, že Hornácko je tedy určitým mikroregionem.

V některých oblastech se můžeme setkat s lidovým oblečením, tzv. krojem. Vývoj oděvu byl vždy spjatý s životem lidí. Nejprve mělo oblečení pouze funkci chránit člověka před zimou. Později se přidala funkce estetická, etická a další. Dny sváteční vyžadovaly jiný oděv než dny práce. Právě v lidovém kroji se odráží osobitost jednotlivých regionů. Slavnostní kroj můžeme definovat jako charakteristický oděv obyvatelstva na určitém území, kroje je zároveň specifické odívání pro určitou sociální vrstvu. Podle lidového oblečení regionu lze poznat vkus, technickou vyspělost, praktičnost a bohatství konkrétního kraje. Rozlišujeme více druhů krojů, například městské, služební, vojenské, selské, panské a lidové. Lidové

⁸ Srov. VÁCLAVÍK, A. *Výroční obyčeje a lidové umění*, s. 11.

⁹ Srov. *Folklor* [online]. Datum publikování 15. 3. 2003, [cit. 29. 7. 2011]. Dostupné z: <<http://folklor.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=4774>>.

kroje vznikaly vždy na konkrétním území, byly zde uchovávané, prošly rozvojem a vzdorovaly cizím vlivům. Lidové kroje se zachovaly většinou na odlehlých částech republiky, protože zdejší obyvatelé nestíhali své oblečení měnit podle doby. Určitý zlom ve vývoji krojů představoval rok 1848. Vlivem zrušení roboty došlo k určitým změnám. Prostý lid se snažil přizpůsobit svůj oděv bohatším vrstvám obyvatelstva. V mnoha oblastech se tak dnes setkáváme s kombinací původního lidového kroje s částmi městského šatu.¹⁰ Nejstarobylejší podoba krojů se zachovala v regionech podhůří Bílých Karpat – na Hornácku a Kopanicích. Tyto dva regiony stály jakoby mimo společenského dění a postupující industrializace je zasáhla pouze nepatrně. Postupně se začaly v některých oblastech lidové kroje vytrácet úplně. Mluvíme hlavně o 2. polovině 19. století, dodnes jsou kroje hojně zachovány na jihovýchodní Moravě, zvláště na Slovácku.¹¹

V jednotlivých regionech se můžeme setkat také s tzv. lidovou písní. Obyčejní lidé do veršovaných písní a popěvek vkládali své starosti, touhy, trápení a celý svůj život. Tito obyčejní lidé v dřívějších dobách neuměli číst ani psát. Písničky, říkanky a popěvky si předávali z generace na generaci. V 19. století se objevují sběratelé, kteří se právě o lidovou píseň zajímají. Výsledek práce některých sběratelů můžeme dnes najít v archivu Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v ústavu etnografie a folkloristiky. V tomto archivu se nachází asi 120 tisíc lidových písní zapsaných převážně na Moravě. Archiv byl založen v 19. století, na jeho vzniku se podílel například Leoš Janáček. Znalci folkloru tvrdí, že na území Moravy mohlo vzniknout až milion lidových písní a popěvek.¹²

Mezi další významné lidové projevy můžeme zařadit lidové vyprávěčství, které mělo v životě prostého lidu vždy významné místo. Pohovořit si s ostatními lidmi bylo vždy určitou kulturní potřebou. V některých oblastech se kontinuitou vyvinula a dlouho zachovala skutečná vyprávěčská kultura. Ve folklorních regionech můžeme rozlišovat jednotlivé vyprávěčské žánry. V rámci lidového vyprávěčství se objevují například pohádky, humorná a satirická vyprávění, pověrečné povídky, místní a historická pověsti a vyprávění ze života.¹³

¹⁰ Srov. MAŇÁKOVÁ, M. – MIŠKEŘÍK, J. *Hornácko* [online]. [cit. 30. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_kroj.php>.

¹¹ Srov. PAVLÍK, J. Klenoty hornáckého ženského kroje. *Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka*, 2011, č. 1, s. 19.

¹² Srov. SMUTNÝ, J. Jak vznikaly lidové písně. *Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka*, 2011, č. 1, s. 17.

¹³ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 465-488.

V jednotlivých regionech jsou zachovány i specifické tance. Navazovaly dříve na tradici předkřesťanských obřadů a rituálů. Tyto tance se udržely většinou jenom mezi obyvateli vesnic a menších venkovských měst. Setkáváme se i s tanci, které si udržely souvislost s kalendářními obřady, ale i rodinnými a společenskými zvyky.¹⁴

Dodnes se setkáváme s určitými dialekty, útvary národního jazyka, které vytváří specifický způsob dorozumívání v jednotlivých oblastech. Místní nářečí mají své specifické prostředky, jak zvukové, tak také lexikální a mluvnické. Nářečí v České republice můžeme rozdělit do čtyř základních skupin: nářečí česká, hanácká (středomoravská), moravskoslovenská (východomoravská), slezská (lašská). Každé z nich se dělí na nářečí určitých menších celků. Rozdíly mezi nářečími uvnitř skupin se dnes pomalu vyrovnávají.¹⁵

Hlubinková se ve své knize věnuje dialektům východomoravským. Jako jejich základní znak, kterým se tato nářeční skupina odděluje ze souboru národního jazyka a od sousedních dialektů, je zachování původních monoftongů ý/í (mlýn) a ú (múka). V knize se uvádí také další charakteristické znaky. Východomoravské dialekty jsou rozděleny na čtyři skupiny: jižní (slovácká) podskupina, severní (valašská) podskupina, západní okrajové úseky (typ hranický, kelečský, dolský) a kopaničářská nářečí.

Pro jižní (slovácké) dialekty je charakteristické například splnutí původního y/ý ve výslovnosti s i/í (život, boski); dále v jižních oblastech ě, které se vyslovuje jako u (obalované ě - huava); infinitiv zakončený na -t; koncovka -ama v instrumentálu plurálu substantiv všech typů (za kravama).¹⁶

Lidové výtvarné umění se v oblastech a regionech také odlišuje. Zajímavé je, že výskyt žánrů lidového umění není rovnoměrný. Například na Hornácku došlo k velkému rozvoji výšivek, tkanin, profilovaného nábytku, ale jiné druhy výtvarného umění se vyvinuly méně nebo vůbec. V regionech se můžeme setkat s různými druhy výtvarného umění, například s uměleckým zdobením kraslic, obřadním pečivem, dále modrotiskem, krajkami, malbami na sklo, malovaným nábytkem. Mezi lidové umění dále patří také tvorba betlémů, vystřihovánky, závěsy ze slámy atd.

¹⁴ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 305.

¹⁵ Srov. HUBÁČEK, J. - JANDOVÁ, E. - SVOBODOVÁ, J. *Čeština pro učitele*, s. 25.

¹⁶ Srov. HLUBINKOVÁ, Z. *Tvoření slov ve východomoravských nářečích*, s. 21-23.

V každém regionu se určité druhy výtvarného umění rozvinuly ve velké míře, jiné v menší míře, jiné se nevyskytují.¹⁷

O zachování lidových krojů, písní a zvyků se kromě sběratelů a odborníků snaží také folklorní soubory. Abychom se více vyjádřili k tématu práce, měli bychom připomenout již uvedenou informaci, že lidové zvyky byly na našem území vždy spojeny s lidovou zbožností a s křesťanskou vírou. Některé folklorní soubory ještě dnes ve svých aktivitách spolupracují s katolickými farnostmi a snaží se dát své činnosti určitý křesťanský základ. Záleží vždy na vedení konkrétního souboru.¹⁸

1.1.3 Lidová zbožnost

Slovo „religiozita“ vymezuje slovník cizích slov jako náboženskost, zbožnost, víru v Boha a religióznost.¹⁹ Zmiňujeme zde proto také lidovou zbožnost.

Místní a lidové tradice souvisí s lidovou zbožností, měli bychom se pokusit o bližší specifikaci tohoto pojmu. Termín lidová zbožnost vyjadřuje soukromé nebo společenské kultické projevy v oblasti křesťanské víry, které se vyjadřují formami odvozenými z ducha lidu nebo národa a jeho kultury. Lidovou zbožností se nemíní projevy pomocí liturgických prostředků.²⁰ Lidová zbožnost je tedy v jednotlivých zemích různorodá právě podle místních lidových tradic.²¹ Lidová zbožnost je ovlivněna nejen kulturou, ale dějinami konkrétního národa.²²

V rámci lidové zbožnosti se můžeme setkat s velkou rozmanitostí gest a bohatstvím projevů tělesných a symbolických. Tyto náboženské projevy se předávají také z generace na generaci. Jsou původně určitým projevem citu srdce navenek. Bez vnitřního přesvědčení by mohla gesta tvořit pouze vyprázdněné zvyky. Mezi projevy lidové zbožnosti můžeme zařadit například políbení nebo dotknutí se obrazů, relikvií, posvátných předmětů, zvyk konat poutě nebo procesí, překonávat určité cesty naboso nebo po kolenou. Dále sem můžeme zařadit přinášení svící, obětních nebo votivních darů. Patří sem také nošení medailek a odznaků, ale i četba textů a modliteb. Velmi významnou úlohu v lidové zbožnosti zaujímá také zpěv.

¹⁷ Srov. FROLEC, V. HOLÝ, D. JEŘÁBEK, R. *Horňácko*, s. 199.

¹⁸ O jednom takovém folklorním souboru se můžeme dočíst na stránkách Katolického týdeníku. Konkrétně se jedná o soubor Kyjovánek z Kyjova. Srov. FOJTÍKOVÁ, L. V kostele na Tchaj-wanu zněly slovácké písničky. *Katolický týdeník*, 2011, ročník 22, č. 30, s. 3.

¹⁹ Srov. *Nový akademický slovník cizích slov*, s. 692.

²⁰ Srov. *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii: Směrnice a zásady*, s. 19.

²¹ Srov. *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii: Směrnice a zásady*, úvod, s. 14.

²² Srov. *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii: Směrnice a zásady*, s. 70.

U některých národů můžeme pozorovat spojení zpěvu s tleskání rukama, rytmickým pohybem těla a různými tanečními kroky.

Projevy lidové zbožnosti prostupuje určitý rytmus střídání měsíců a období, zbožnost se váže také na rodinné a společenské události.²³ Lidová zbožnost je v určité spojitosti s liturgií. Nelze je stavět do protikladu ke křesťanské liturgii, lidová zbožnost by měla křesťanskou liturgii doplňovat.²⁴

Výraz lidová zbožnost nelze zaměňovat s výrazem lidová religiozita. Kongregace pro bohoslužbu a svátosti lidovou religiozitu vysvětluje jako určitou všeobecnou zkušenost v srdci každého člověka i v kultuře celého národa. Myslí se tím určitý náboženský rozměr, který je zde vždy přítomen. Každý národ vyjadřuje specifickými kultickými prostředky svou celkovou představu o transcendenci, přírodě, dějinách a společnosti. Lidová religiozita se nemusí vždy vztahovat ke křesťanství. V prostoru lidové religiozity spolu mohou existovat v harmonii prvky z náboženského vnímání života, z vlastní kultury národa, ale také i z křesťanství.²⁵

V českých zemích docházelo v době Tolerančního patentu k úpadku svěbytné lidové religiozity. Moderní racionální společnost této doby přestala náboženství potřebovat. Nešpor ve své knize mluví o určité hodnotové krizi přelomu 18. a 19. století, východisko začal představovat nacionalismus, scientismus, socialismus a další ideologie.²⁶

Lidová zbožnost 18. století se vyznačovala určitým důrazem na vlastní konfesionální výlučnost (katolíci i nekatolíci), objevovaly se také snahy o konkretizaci víry, nezřídka až magické pojetí náboženských praktik a symbolů. Koncem 18. století začínají z lidové zbožnosti mizet právě magické a pověrečné praktiky, začala se rozšiřovat tolerance k jinověrcům. Dále ovlivňuje lidovou zbožnost snaha o výchovu a vzdělávání lidových vrstev. Jako výsledek došlo k úpadku lidových teologií, vzdělaní a přemýšliví měšťané a venkované již neměli o náboženství zájem. Postupně docházelo k likvidaci barokní lidové zbožnosti, která obsahovala již zmíněné magické praktiky a pověry. Uvádí se, že v 18. století došlo k velkému rozvoji jak katolické, tak nekatolické religiozity v písemné formě. Hojně se vydávaly modlitební knížky, popularizující teologická literatura, kancionály,

²³ Srov. *Direktář o lidové zbožnosti a liturgii: Směrnice a zásady*, s. 22-24.

²⁴ Srov. tamtéž, s. 51-52.

²⁵ Srov. tamtéž, s. 19.

²⁶ Srov. NEŠPOR, Z., R. *Náboženství na prahu nové doby: Česká lidová zbožnost 18. a 19. století*, s. 595-596.

postily, hagiografie a poutní literatura. V 19. století se lidová náboženská literatura vyskytuje mnohem méně, protože o ni klesá zájem. Nahrazuje ji literatura sekulární. Uvádí se, že po roce 1848 se již s lidovou religiozitou v plném slova smyslu nesetkáváme. Náboženská literatura se začala znovu vydávat od 40. let 19. století, tvoří však jen malý zlomek celkové knižní produkce.²⁷ Uvádí se, že se dnes západoevropská společnost potýká s problémem mizení kolektivní paměti, kterou představovalo nebo určovalo vždy náboženství. Od dob osvícenství se společnost stavěla mnohdy protinábožensky a proticírkevně, ale křesťanství tvořilo určitý rámec této společnosti až do konce 20. století.²⁸

Náboženské povědomí dříve zahrnovalo určité duchovní představy lidí. Jak již bylo zmíněno, tyto představy byly tvořeny nejen křesťanstvím, ale také původními předkřesťanskými náboženskými zvyklostmi. Na Slovácku do duchovních představ lidí patřily také mýtické a magické praktiky. Křesťanství se do našich zemí dostávalo postupně od 4. století. Venkovský lid principy křesťanství přijímal vždy později než bohatí měšťané. Křesťanské přesvědčení u prostých lidí se mísilo s pohanskými představami a zvyky. Některé pozůstatky předkřesťanských magických úkonů se dochovaly na vesnicích až dodnes.²⁹

²⁷ Srov. NEŠPOR, Z., R. *Náboženství na prahu nové doby: Česká lidová zbožnost 18. a 19. století*, s. 597- 604.

²⁸ Srov. tamtéž, s. 604-605.

²⁹ Srov. PAVELČÍK, J. Každodennost v životě slováckého lidu XVI.: Náboženské povědomí. *Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka*, 2006, č. 5, s. 22-23.

1.2 Region Hornácko

1.2.1 Popis regionu Hornácko

Region Hornácko leží na jihovýchodní Moravě, na severozápadním úpatí jižní části oblasti Bílé Karpaty. Významnými vrchy tohoto úseku Bílých Karpat jsou Velká Javořina a Malá Javořina (970 m a 960 m), dále například Výzkum (439 m) a Hradisko (639 m). Nadmořská výška většiny obcí Hornácka se pohybuje v rozmezí kolem 300 metrů nad mořem. Nejnížší nadmořskou výšku má obec Lipov (240 m), nejvyšší obec Nová Lhota (467 m), proto jsou v obcích odlišné klimatické podmínky.³⁰ Region Hornácko tvoří celkem devět obcí: Velká nad Veličkou, Hrubá Vrbka, Malá Vrbka, Javorník, Kuželov, Lipov, Louka, Nová Lhota a Suchov. Do obce Nová Lhota počítáme také řadu samot, kterou nazýváme Mlýny,³¹ a osadu Vápenky.³² Součástí tohoto regionu jsou také osady Suchovské Mlýny, Zámečnickovy Mlýny a Podhajské Mlýny, řadíme je do obce Suchov.³³ Jako součást regionu Hornácko se někdy uvádí také obec Tasov. Tasov však geograficky do tohoto regionu nepatří, ale je pouze členem Dobrovolného svazku obcí Hornácka (DSO Hornácko). Největší obec Hornácka je Velká nad Veličkou, nejmenší obec Malá Vrbka – tato nejmenší obec má v současnosti pouze kolem 200 obyvatel.³⁴

Region Hornácko leží ve větší oblasti, nazývané Slovácko – rozkládá se od Břeclavi až k Uherskému Brodu. Slovácko se zeměpisně velmi blíží západnímu Slovensku, proto se v literatuře setkáme s označením Moravské Slovácko či Moravské Slovensko.³⁵

Hornatina a vrchovatina Bílých Karpat přechází na východě Hornácka v pahorkatinu.³⁶ To znamená, že na Hornácku končí úrodná černozemě a začíná zde méně úrodná jílovitá půda. Tato málo úrodná půda v tomto regionu plošně převládá. Pahorkatina přerůstá do stále vyšších kopců, z těchto důvodů jsou zde výrazné

³⁰ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 16-17.

³¹ Srov. tamtéž, s. 15.

³² Srov. OKÉNKA, A. *Nová Lhota* [online]. 12. 9. 2009 [cit. 20. 1. 2012]. Dostupné z : <<http://www.novalhota.cz/nova-lhota-a-vapenky/d-11624/p1=308>>.

³³ Srov. *Suchov* [online]. [cit. 20. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://www.suchov.cz/>>.

³⁴ Srov. *Hornácký a kopaničářský region: Mapa turistických zajímavostí*.

³⁵ Srov. FROLEC, V. – HYNEK, M. – SKÁČEL, J. a kol. *Slovácko: Kapitoly z dějin Slovácka*, s. 9.

³⁶ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 17.

změny členitosti terénu i nadmořské výšky mezi jednotlivými obcemi.³⁷ Existují zde určité rozdíly v zemědělství – například v obcích Lipov, Louka a Hrubá Vrbka, kde je podnebí spíše suché a teplé, se daří vinné révě. V ostatních obcích regionu klimatické podmínky nedovolují vinnou révu pěstovat. Velmi se zde naopak daří slívám, na Hornácku se můžeme setkat také se vzácnými a mizejícími odrůdami slivoní. Říká se, že Hornácko není oblastí vína, ale slivovice.³⁸

Vegetaci tvoří nejvíce listnaté stromy, nachází se zde převážně bukové lesy. Velké plochy Hornácka pokrývají rozsáhlé louky – například louky nad Velkou, Javorníkem a Suchovem.³⁹ Místní louky jsou velmi významné právě tím, že většina z nich patří do Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty, která je také Biosférickou rezervací UNESCO. Hornácko má dále několik chráněných lesů. Na hornáckých loukách rostou vzácně se vyskytující chráněné rostliny, žijí zde také jinde již vyhynulé druhy hmyzu a živočichů.⁴⁰ Na Hornácku se nachází také několik rekreačních středisek: Nová Lhota-Vápenky a Javorník-Filipovské údolí.⁴¹

Celou oblast můžeme zahrnout do povodí řeky Moravy. Největším vodním tokem je zde říčka Velička, ta protéká obcí Velká nad Veličkou, Loukou, Lipovem, dále mimo Hornácko Tasovem, okrajem Strážnice a u Rohatce ústí do Moravy.⁴²

Obyvatelé Hornácka sami sebe Hornáky nenazývali. Označení „Hornácko“ pro tuto oblast vzniká až koncem 19. století. Poprvé jej používá v roce 1889 František Bartoš⁴³ ve své druhé sbírce písní – ve významu, který se omezuje na obec kolem Velké nad Veličkou.⁴⁴

V další kapitole bychom měli podrobněji zmínit největší Hornáckou obec, která se je považována za určité centrum Hornácka⁴⁵.

³⁷ Hornácko zasahuje zčásti do Dolnomoravského úvalu a Záhorské nížiny, zčásti se zde setkáváme s horským podnebím.

³⁸ Srov. FAJMON, K. *Hornácko* [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_priroda.php>.

³⁹ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 17.

⁴⁰ Srov. FAJMON, K. *Hornácko* [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_priroda.php>.

⁴¹ Srov. PROKÚPEK, B. – KUČA, P. a kol. *Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty*.

⁴² Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 17-18.

⁴³ Filolog, organizátor společenského a vědeckého života na Moravě, znalec moravských nářečí. Srov. *Český-jazyk.cz* [online]. Datum publikování 07. 06. 2006, [cit. 19. 7. 2011]. Dostupné z: <<http://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/frantisek-bartos.html>>.

⁴⁴ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 15.

⁴⁵ Velká nad Veličkou byla narozdíl od ostatních obcí dnešního Hornácka v minulosti samostatně hospodařící obec – nacházel se zde statek, panský mlýn, celní a lesní úřad, pošta, pobočka soudního úřadu, finanční úřad, lékařská služba a konaly se zde trhy. Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 15.

1.2.2 Obec Velká nad Veličkou

Tato vesnice se nachází v nadmořské výšce 290 metrů nad mořem. Již bylo uvedeno, že je určitým střediskem celého regionu, dále má také největší rozlohu a počet obyvatel ze všech okolních obcí.⁴⁶ Obec Velká, dříve nazývaná Veliká, je ze dvou stran lemována kopci, z východní strany větším a ze západní strany menším kopcem, jehož nejvyšší místo dosahuje výšky 347 m.⁴⁷ Velkou nad Veličkou obývá asi 2985 obyvatel.⁴⁸

Obyvatelé Velké nad Veličkou v minulosti neměli jednoduchý život. Dosoudil se zmiňuje o vytrvalosti a houževnatosti místních lidí ve snaze o přežití a uživení se. Obec byla totiž několikrát vyloupena a vypálena, navíc má nevýhodnou hospodářskou polohu a nepřilíživou úrodnou půdu.⁴⁹

Uvádíme zde několik historických údajů o obci. Považujeme za důležité podat také několik informací ohledně vývoje náboženství v této obci. Existenci obce v první polovině 13. století dokazuje první písemná zmínka, pocházející z roku 1228. Obec je zmíněna v zakládací listině kláštera velehradského, kterou potvrdil Přemysl Otakar I.⁵⁰ Velkou v minulosti vlastnili páni z Rýznburku. Dvanáct lánů Velké nad Veličkou bylo darováno velehradskému klášteru. Později se pozemky dostaly do vlastnictví Benešovi z Kravař, který přijal městečko Velká nad Veličkou společně se sousedním Javorníkem. Páni z Kravař patřili mezi husity a přivedli k tomuto vyznání také své poddané, celé panství bylo roku 1421 vyplněno jedním ze Zikmundových vojevůdců.⁵¹ V roce 1492 se Velká stala součástí strážnického panství. Roku 1500 se strážnické panství dostalo do vlastnictví Žerotínů, kteří patřili mezi České bratry, proto se zde šířila bratrská víra. Po Bitvě na Bílé hoře byl držitelem panství František Magnis. Bratrští a evangeličtí kněží byli vyhnáni, bratrské a evangelické kostely byly

⁴⁶ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 2.

⁴⁷ Srov. Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 12.

⁴⁸ Počet obyvatel k datu 31. 12. 2010. Srov. Český statistický úřad [online]. [cit. 21. 1. 2012]. Dostupné z:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=586714&cislotab=MOS+ZV01>.

⁴⁹ Srov. Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 6.

⁵⁰ Otázkami ohledně dějin této obce se zabývá P. Josef Planita ve své knize *Církevní dějiny Velké nad Veličkou*. Dějiny Velká nad Veličkou popisuje velmi podrobně také Dosoudil ve své knize *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*.

⁵¹ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JERÁBEK, R. *Horňácko*, s. 21.

uzavřeny. V této době se do Velké nad Veličkou vrátila katolické duchovní správa. Roku 1650 došlo ve Velké ke zřízení misijní správy jezuitů.⁵²

Celé Hornácko postihly v 17. a 18. století vpády Turků a Kuruců. Velká byla při jejich nájezdech několikrát vypleněna a vypálena. Snahu obyvatel se nájezdům ubránit dokumentuje také obranné opevnění místního kostela, které se zachovalo až do dnešních dob.⁵³ S nájezdy Kuruců je také spojena Strážná hůrka, vypínající se nad vesnicí Velká nad Veličkou. Na tomto místě se držela stráž, světelné signály si obyvatelé předávali také s obcany Javorníku, kteří měli hlídky na kopci Hradisko. V případě nebezpečí se zde zapálil oheň jako znamení pro obyvatelstvo, které se mělo připravit k útěku. Nájezdy byly natolik kruté, že se obyvatelé snažili zachránit alespoň své životy.⁵⁴ Po válečných vpádech vždy následovala velká bída. Časy nájezdů skončily roku 1708, obyvatelé obce Velká nad Veličkou se pomalu začali vracet do normálního života.⁵⁵

Na počátku 18. století se v pohraničních horách také rozmáhalo zbojnictví. V čele zbojníků stál Martin Polčák z Hrubé Vrbky, který zběhl od zemských husarů.⁵⁶

V průběhu 18. století zde velmi intenzivně působili jezuité. Mezi mladými lidmi měl vliv také řád piaristů. Misionáři se často zmiňovali o tvrdohlavosti místních nekatolíků, kteří nechtěli přijmout katolickou víru. Obec Velká nad Veličkou a Hrubá Vrbka byly dokonce označovány jako hnízda kacífů. Nekatolíci byli povzbuzováni nekatolickými duchovními z okolí a z Uher⁵⁷ V 18. století ve Velké nad Veličkou převládalo katolické vyznání. Katolická farnost ve Velké nad Veličkou byla pro katolické věřící také určitým středem Hornácka, protože k této farnosti patřily od poloviny 17. asi do konce 18. století obce Javorník, Kuželov, Hrubá Vrbka i Malá Vrbka, Lipov, Louka, Suchov, Nová Lhota, Vápenky, ale také Boršice, které do oblasti Hornácka nezařazujeme. Uvádí se, že se někteří faráři

⁵² Srov. PLANITA, J. *Církevní dějiny Velké nad Veličkou*, s. 8.

⁵³ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje hornácké obce Velká nad Veličkou*, s. 2.

⁵⁴ Srov. *Hornácko* [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z: http://www.hornacko.net/knihovna/region_historie.php.

⁵⁵ Spisovatel Matůš Běňa označuje Velkou nad Veličkou v souvislosti s událostmi 17. století jako krvavou bránu jižní Moravy. Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 25.

⁵⁶ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 27.

⁵⁷ Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 48.

kromě duchovního vedení farnosti a výkladu pravd víry snažili také o kulturní rozkvět Velké nad Veličkou.⁵⁸

Důsledkem Napoleonských válek na přelomu 18. a 19. století trpělo Hornácko velkou bídou, Dosoudil se v této souvislosti zmiňuje o francouzské armádě, které toto způsobila. V první polovině 19. století postihlo Velkou nad Veličkou několik živelných katastrof⁵⁹, v 19. století sužovala obyvatele hornáckých obcí dvakrát epidemie cholery. Lidé se živili primitivním zemědělstvím a chovem dobytka. Obyvatelé Hornácka byli vždy velmi chudí a žili v bídnych podmínkách. Chudé rodiny jezdily pracovat do Rakouska, na Hanou a na Slovensko. Před první světovou válkou emigrovalo přes 200 lidí z Velké nad Veličkou do Ameriky.⁶⁰

Hornácko mělo za druhé světové války určitou roli v boji proti okupantům, přes tento region se převáděli lidé na Slovensko a dále do zahraničí. Ke konci války se v Bílých Karpatech formovaly také partyzánské oddíly.

Průmysl se v této dosud zemědělské oblasti začal rozvíjet počátkem 20. století. Již koncem 19. století zde fungoval lihovar. Dále ve Velké nad Veličkou vznikla cihelna, tři pily a došlo ke zmodernizování dvou vodních mlýnů, dále vznikla elektrárna, která zásobovala místní velkostatek.⁶¹ Roku 1948 ve Velké nad Veličkou vznikl podnik Kordárna, který funguje do dnešní doby. Zabývá se výrobou průmyslových tkanin.⁶²

V souvislosti s obcí Velká nad Veličkou bychom měli také zmínit, že se od roku 1957 se v areálu Strážné hůrky konají Hornácké slavnosti. Jedná se o přehlídku folkloru celého Hornácka.

Velká nad Veličkou byla pro svou zachovalou lidovou kulturu navštěvována některými významnými umělci, můžeme zde jmenovat například bratry Uprkovy, bratry Mrštíkovy a Leoše Janáčka.⁶³ S Hornáckem jsou dále spojeni malíři Antoš Frolka, Karel Minář, Zdenka Braunerová a hudebníci Vítězslav Novák a Emil Axman. Tyto osobnosti na Hornácku a ve Velké nad Veličkou hledaly inspiraci pro svou další tvorbu, případně se zasloužily o rozšíření povědomí o oblasti Hornácka.

⁵⁸ Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 49.

⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 50.

⁶⁰ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 27.

⁶¹ Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 177-180.

⁶² Srov. *Hornácko* [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_historie.php>.

⁶³ Srov. *Hornácký a kopaničářský region: Mapa turistických zajímavostí*.

Významný malíř Joža Uprka charakterizuje Velkou nad Veličkou velmi poeticky v následujícím výroku:⁶⁴ „V jiné dolině, pod vzdálenějším hájem, je rozloženo pěkné městečko podjavořinské: Velká nad Veličkou. Je střediskem Hornácka, ba v kulturním směru celého Slovácka. Co vynikajících malířů, sochařů, muzikantů a literátů tam již přišlo pookrát! Rok co rok vábí je k sobě podnes nejenom zachovalými kroji, zvyky a krásnými zpěvy, ale i pohostinnými přáteli. Každému učaruje.“⁶⁵

Mezi umělce původem z Hornácka patří například malíři Cyril a Jiří Mandelovi⁶⁶ a malíř Karla Sup. Karel Sup společně s dalšími malíři Hornácka postavil výstavní pavilon na Strážné hůrce. Zde se od roku 1930 každoročně pořádaly výstavy obrazů, vždy na svátek svaté Maří Magdaleny. Později se k této kulturní činnosti koncem července přidaly Hornácké slavnosti.⁶⁷ Mohli bychom zde jmenovat také mnoho dalších umělců a osobností, které se snažily o kulturní osvětu.

1.2.3 Náboženské představy na Hornácku dříve a náboženství dnes

Mnoho náboženských představ obyvatelů Hornácka ještě z dob pohanů se spojovalo s učením křesťanských církví. Obyvatelstvo Hornácka bylo vyznání římskokatolického nebo evangelického, ale lidé dříve používali také magických pohanských praktik a pověr, které dávali do souvislosti s křesťanstvím. Obyvatelé Hornácka dříve věřili například tomu, že se nesmí dívat do bouře, protože by „hleděli Pánu Bohu do oken“; slunce mělo moc zahánět zlé duchy a strašidla; ubývající měsíc prý působil úbytek věcí – konaly se tedy činnosti, jimiž se mělo něco odstranit – například úklid stavení. Magickou roli přisuzovali také hvězdám na obloze. Obyvatelé regionu Hornácko se dále řídili podle domněnky, že sázet brambory mohou začít, až bude hvězd na obloze co nejvíce. Velmi zajímavá zde byla také lidové meteorologie. Místní obyvatelé se pokoušeli bouři zahánět magickými prostředky, a někteří lidé prý měli moc bouři poručit. Existovaly zde také obřadní zákazy, související se snahou zachovat úrodu.

⁶⁴ Srov. NOVÁKOVÁ-UPRKOVÁ, B. *Besedy s Jožou Uprkou*, s. 6.

⁶⁵ NOVÁKOVÁ-UPRKOVÁ, B. *Besedy s Jožou Uprkou*, s. 6.

⁶⁶ Srov. Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 6.

⁶⁷ Srov. *Hornácko* [online]. [cit. 31. 8. 2011]. Dostupné z: < http://www.hornacko.net/knihovna/region_hor_skup.php >.

Velkou úctu zde měl oheň. Když se pekl chleba, tak hospodyně musela první kousek těsta hodit do ohně jako oběť Bohu, nebo „dušičkám“. Věřilo se také, že voda má velkou úlohu v boji proti démonům a bosorkám. Obyvatelé věřili také na světlušky, které lidi odváděly na falešné cesty. Byli také přesvědčeni o existenci dalších bytostí polodémonických a démonických. Patřili k nim například černokněžníci, mûry, čarodějnice; démoni a strašidla. Tyto bytosti měly lidem působit zlo. Jako ochrana proti škodlivým vlivům byl používán chléb a česnek. Hospodyně se mohla stát čarodějnici neboli bosorkou a používat magické praktiky na ochranu svého hospodářství. Říkalo se, že se bude mít po smrti velmi zle. Čarodějnicím se prý nejvíce dařilo o některých církevních svátcích – například o Velkém pátku, na svátek sv. Petra a Pavla, na Štědrý den, atd.

Existence strašidel byla spojována s dušemi lidí, kteří zemřeli nepřirozenou smrtí. Věřilo se také na domácí demony – hada hospodáře a raráška; dále také na hastrmana a divé ženy, meluzínu, polednice a klekanice. Všechny tyto i výše zmíněné bytosti se ale odlišovaly od „křesťanského“ zlého ducha.

Existovalo přesvědčení, že neupřímně míněná chvála může člověku uškodit. Proto se říkalo, že je lépe hanění než chválení. Věřilo se zde také na uhrnutí od zlých lidí.

Lidé zde věřili v posmrtný život. Když někdo zemřel, muselo se otevřít okno, aby jeho duše mohla odletět. Na mrtvého se ale nemělo příliš vzpomínat, protože by „neměl klidu“. Touha znát svůj osud se projevovala ve věštění ze snů, zloděj se hledal věštěním pomocí síta. Věřilo se také na Štědrý večer pomocí předmětů, dívky věštily na Jana Křtitele pomocí věnců. Toto jsou nejstarší nám známé náboženské představy. V 70. letech 20. století prý ještě žili na Horňácku lidé, kteří pohanským pověrám věřili a řídili se podle nich.⁶⁸ Již bylo uvedeno, že tyto představy se u lidí vždy spojovaly s křesťanstvím.

Nejprve byl ve Velké nad Veličkou postaven katolický kostel⁶⁹. Současný kostel má zachovaný původní presbytář ze 14. století.⁷⁰ Koncem 14. století se ve Velké nad Veličkou objevilo husitství, husité postupně přecházely k evangelíkům.

⁶⁸ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Horňácko*, s. 286-291.

⁶⁹ P. Bureš ve své knize uvádí, že kostel ve Velké nad Veličkou byl již v roce 1360 postavený. Srov. BUREŠ, F. *Paměti z církevních dějin města Strážnice*, s. 6.

⁷⁰ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 2.

Kolem roku 1500 se na Horňácku šířila bratrská víra.⁷¹ Od roku 1693 byl do Velké nad Veličkou dosazen římskokatolický farář.⁷² V období 17. století jsou ale v této obci kromě katolíků zmínky o obyvatelích evangelického vyznání.⁷³ V 18. století ve Velké nad Veličkou převládá obyvatelstvo katolické. Po vyhlášení tolerantního patentu se ve Velké nad Veličkou přihlásilo 200 osob k evangelickému vyznání. Zajímavé je, že zde v této době žili příslušníci tří náboženských vyznání. Většina byla katolická, dále skupiny věřících evangelíků augšpurského a evangelíků helvetského vyznání. Uvádí se, že se městečko rozrůstalo proto, že jeho obyvatelé mohli uzavírat sňatky s obyvateli téměř všech okolních vesnic. Evangelíci augšpurského vyznání chodili do kostela v Hrubé Vrbce a evangelíci vyznání helvetského navštěvovali kostel v sousedním Javorníku.⁷⁴

Ve Velké nad Veličkou sídlí v současnosti římskokatolická farnost, ve vedlejší vesnici, v Javorníku nad Veličkou, se nachází obyvatelstvo většinou vyznání evangelického. Již v roce 1781 se téměř celá Javornická obec přihlásila k evangelickému vyznání.⁷⁵ Výše bylo uvedeno, že ve Velké nad Veličkou působili v 18. století jezuité. Jejich misionářské snahy směřovaly i do Javorníku, ale zdejší obyvatelé jejich snahám odporovali, takže zde jejich působení nemělo žádný úspěch.⁷⁶

V obci Hrubá Vrbka se dnes můžeme setkat s věřícími církve pravoslavné. V roce 1989 zde vzniká pravoslavný monastýr svatého Gorazda. Z této obce totiž pocházel biskup pravoslavné církve Gorazd, který byl popraven nacisty za spoluúčast na atentátu na Reinharda Heydricha.⁷⁷

Na Horňácku tedy žijí i dnes příslušníci různých církví – katolická církev, evangelická, ale také pravoslavná a dnes již na tomto území zanikající židovské společenství.⁷⁸

⁷¹ Srov. PLANITA, J. *Církevní dějiny Velké nad Veličkou*, s. 2-4.

⁷² Srov. tamtéž, s. 52.

⁷³ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Horňácko*, s. 16.

⁷⁴ Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 48.

⁷⁵ Srov. BUREŠ, F. *Paměti z církevních dějin města Strážnice*, s. 22.

⁷⁶ Srov. DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*, s. 48.

⁷⁷ Srov. *Hrubá Vrbka* [online]. [cit. 21. 7. 2011]. Dostupné z: <<http://www.hrubavrbka.cz/cirkev/pravoslavna-cirkev/>>.

⁷⁸ Srov. *Horňácký a kopaničářský region: Mapa turistických zajímavostí*.

1.2.4 Památky a zajímavosti regionu

Mezi historické památky Velké nad Veličkou patří kostel zasvěcený svaté Maří Magdaleně. Původní gotický presbytář pochází ze 14. století. V 18. století byl tento kostel přestavěn v barokním stylu, loď byla rozšířena a na přední straně znovu postavena.⁷⁹ Dále se ve Velké nad Veličkou nachází kaple Panny Marie. Kaple byla postavena v roce 1872. Na náměstí stojí socha svatého Jana Nepomuckého, nese letopočet 1747. V roce 1899 byla socha opravena.⁸⁰

V Louce patří mezi architektonické zajímavosti kostel Panny Marie Růžencové. Jedná se o moderní stavbu dokončenou v roce 1999. Jeho půdorys je vystavěn ve tvaru lilie, kostel má také věž a mohutnou zvonici. V této obci bylo nalezeno slovanské kostrové pohřebiště z 9. století.

Významnou kulturní památku v Javorníku představuje malebný soubor chalup, nachází se v části, která se nazývá Kopánky. Zajímavá je také skupina roubených seníků na východním okraji této vesnice. Unikátem jsou také obytné domky s tzv. výškou, to je komorou v patře. Nad obcí stojí vrch Hradisko (636 m).

Původní lidové hospodářské stavby z 18. a 19. století můžeme obdivovat ve vesnici Hrubá Vrbka. Jedná se o návesní komory a dlouhé řady stodol z kamene a nepálených cihel (tzv. kotovice). Bylo již zmíněno, že se v této obci nachází také menší pravoslavný klášter.

Několik zajímavých míst se nachází také v obci Kuželov. Nad vesnicí se vypíná větrný mlýn s otočnou střechou a zachovaným vnitřním vybavením. Větrný mlýn pochází z roku 1842, používal se až do roku 1946. Kuželovský větrný mlýn, dnes kulturní a technická památka, je otevřen k prohlídce.

V obci Lipov tvoří dominantu místní kostel Všech svatých z roku 1880. Zajímavostí tohoto kostela jsou dřevěné vnitřní pavlače nacházející se kolem celého kostela a dřevěný strop.

Nejvýznamnější budovou v obci Nová Lhota je kostel sv. Matouše z roku 1755. V obci se nachází vzácný ilustrovaný kancionál vytvořený prvním místním školním rektorem Pavlem Raškou v 18. století.⁸¹ Velmi zajímavé je, že se obec Nová Lhota od ostatních hornáckých obcí velmi odlišuje nářečným, krojem, ale i druhy tanečních stylů.

⁷⁹ Srov. PLANITA, J. *Církevní dějiny Velké nad Veličkou*, s. 52.

⁸⁰ Srov. PLANITA, J. *Církevní dějiny Velké nad Veličkou*, s. 56.

⁸¹ Srov. *Hornácký a kopaničářský region: Mapa turistických zajímavostí*.

Vápenky jsou zajímavé památkovou zónou starých domků. Dále se zde nachází rekreační centrum. Tato osada nese jméno podle těžby vápence. Nad osadou Vápenky pramení říčka Velička. Vlévá se do řeky Moravy u města Strážnice.⁸²

Nad obcí Suchov jsou dodnes zachované zbytky staré strážní tvrze z poloviny 14. století. Koncem 19. století byl v této obci založen umělci z okolí kulturní spolek nazývaný Súčovská republika.⁸³ Jednalo se o skupinu mladých kulturních nadšenců, která se zabývala výtvarnou, sběratelskou a literární činností. Snažila se o kulturní osvětu. Tento spolek existuje dodnes. Mezi významné členy patřil například malíř Joža Uprka.⁸⁴

1.2.5 Folklorní projevy na Hornácku

Hornácko je kraj, ve kterém se zachovalo původní lidové umění. Nachází se zde zachovaná stará stavení, zachovaly se tu také tradiční písně, tance, zvyky a kroje. Hornácký kroj je ve srovnání s kroji jiných regionů velmi prostý a jednoduchý.⁸⁵ Je jedním z nejstarobylějších⁸⁶ na Moravě. Velmi ceněna je hornácká vyšívka. Vyšíváné jsou části krojů – čepce, tzv. šatky, obojky, rukávce. Mužský kroj se skládá z bílé košile, modrých kalhot a tzv. prucleku⁸⁷. V zimě se nosí hornácký kabát.⁸⁸ Ženský kroj tvoří rubáč⁸⁹, který je na horní části vyšíváný, dále rukávce, dvě sukně – fěrtoch a fěrtuška⁹⁰, na všední dny se nosila místo fěrtochu tzv. sukňa; dále ke kroji patří kabátek nebo jiná varianta kabátku, tzv. kordula. Ženy nikdy nechodily bez pokrývky hlavy. Používal se zvláště vázaný šátek, šatka⁹¹ nebo věnec. Ke kroji se

⁸² Srov. OKÉNKA, A. *Nová Lhota* [online]. 12. 9. 2009 [cit. 20. 1. 2012]. Dostupné z : <<http://www.novalhota.cz/nova-lhota-a-vapenky/d-11624/p1=308>>.

⁸³ Srov. *Hornácký a kopaničářský region: Mapa turistických zajímavostí*.

⁸⁴ Srov. *Hornácko* [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z : <http://www.hornacko.net/knihovna/knihovna_suchrep.php>.

⁸⁵ Kroje se zachovaly v částech země, které byly odlehlejší. Kroj se nejvíce rozvíjel v době protireformace. Prostý lid se ve svém lidové oděvu často chtěl přizpůsobit bohatým, proto se kroje postupně měnily. Na Hornácku kroje zůstaly původní, protože tento kraj je poněkud odlehlý a nepřístupný. Srov. MAŇÁKOVÁ, M. – MIŠKEŘÍK, J. *Hornácko* [online]. [cit. 27. 7. 2011]. Dostupné z :

<http://www.hornacko.net/knihovna/region_kroj.php>.

⁸⁶ První písemná zmínka o lidovém oděvu na Hornácku pochází z roku 1605. Srov. FROLEC, V. HOLÝ, D. JEŘÁBEK, R. *Hornácko*, s. 155.

⁸⁷ Součást mužského kroje, plní funkci kabátku.

⁸⁸ Srov. ŽIDLICKÝ, V. – OREL, J. *Lidové kroje na Hodonínsku*, kapitola Kroj hornácký.

⁸⁹ Jedná se o základní část (určitá spodnička), na ni se oblékají další části kroje.

⁹⁰ Fěrtuška je přední sukně, fěrtoch je zadní sukně. Barvy fěrtochu – bílý, žlutý. Barvy fěrtušky – bílá s barevnými vzorky, červená, bílá, modrá, glotová (černá), „žlutá“.

⁹¹ Na Hornácku se používaly šátky turecké (červené a černé), bílé lipské, brněnské, smutkové (lehké). Šátek lze uvázat dvěma způsoby - nošení podléhá určitým pravidlům. Šatky na Hornácku existují bílé, žluté, strakaté, černé.

na Hornácku nosí vysoké černé boty. Nošení jednotlivých variant krojů podléhá pravidlům. Na různé příležitosti během roku se pro ženy hodí různé varianty Hornáckého kroje. Kroj svobodných mužů a žen se ve variantách krojových součástí liší od kroje ženatých mužů, vdaných žen, vdov, vdovců. V chladném počasí se nosily tzv. plachetky, tzv. lajbl, v zimě šátek a tzv. kožuch nebo kožúšek. Muži nosili kabát, halenu, a tzv. kožuch.⁹² Zvláštností na Hornácku je také ruční tkaní. Ručně tkané jsou součásti kroje v Malé Vrbce a v Kuželově. Kroje hornáckých obcí se od sebe liší pouze v detailech.⁹³

Již jsme uváděli, že Hornácko je kraj z velké části s neúrodnou půdou⁹⁴, obyvatelstvo žilo vždy v chudých podmínkách. V kroji se vždy odráží určitá specifika regionu. Hornácko byl vždy chudý kraj, proto je také kroj jednoduchý a obyčejný.⁹⁵

V první polovině 19. století budily pozornost také specifické hornácké lidové písně. Od roku 1860 jsou hornácké písně součástí sborníku Moravské národní písně, nalezneme je také ve sbírce Národní písně moravské z roku 1901. O záznam a sbírání písní se zajímali František Bartoš, Leoš Janáček a Martin Zeman z Velké nad Veličkou. Větší část písní tohoto regionu tvoří taneční písně, které vznikly k místnímu tanci, tzv. sedlácká. Takovéto písně mají dvojdobý takt a středně živé tempo. Tanečníci a zpěváci je předzpěvují k tanci. Pohybová stránka sedlácké vychází z otáčivé figury dvojice tanečníků na místě, kolem společné osy, používá se zvláštní a rytmicky náročný krok. Další figurou je tanec dívky, která se točí na místě, chlapec kole ní skáče, podupává, tleská. Sbíráním, záznamem, snahou o uchování hornáckých písní se ve Velké nad Veličkou proslavil místní hudebník Jarek Miškeřík.⁹⁶ Na Hornácku se můžeme setkat s cimbálovými muzikami. Hornáčtí hudci hrají obvykle na basu, housle a cimbál, k tomu zpívají hornácké písně. Z obce Hrubá Vrbka pocházel Jožka Kubík, významný muzikant a primáš cimbálové muziky. Dnes ho připomíná busta v Kuželově u větrného mlýna.⁹⁷

⁹² Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje hornácké obce Velká nad Veličkou* 7-41.

⁹³ Srov. ŽIDLICKÝ, V. – OREL, J. *Lidové kroje na Hodonínsku*, kapitola Kroj hornácký.

⁹⁴ Dodnes se mezi místními obyvateli říká, že na Hornácku je „konec chlebička a začátek kameňa“. Srov. FAJMON, K. *Hornácko* [online]. [cit. 27. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_priroda.php>.

⁹⁵ Srov. MAŇÁKOVÁ, M. – MIŠKEŘÍK, J. *Hornácko* [online]. [cit. 27. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_kroj.php>.

⁹⁶ Srov. MIŠKEŘÍK, J. *Hornácký zpěvník sedláckých*, úvod, s. 6-8.

⁹⁷ Srov. *Hrubá Vrbka* [online]. [cit. 31. 8. 2011]. Dostupné z: <<http://www.hrubavrbka.cz/nase-osobnosti/jozka-kubik/>>.

Ještě dnes je používáno specifické Horňácké nářečí. Objevují se v něm prvky ze Slovenštiny, například zaměňování r za ř. Nářečí jednotlivých obcí se v detailech také odlišuje. Nejvíce se svou mluvou ostatním obcím Horňácka vymyká Nová Lhota. Zde se v tradičním dialektu například nepoužívá d', t', ň. Některé odlišnosti můžeme pozorovat také v nářečí v Suchově, lidový jazyk je zde typický nadměrným měkčením a vynecháváním kvantit, podle odborníků vykazuje některé shody až s lašskými dialekty.⁹⁸

Měli bychom zde zmínit také lidové vypravěčství na Horňácku. Dodnes se zde zachovala živá a žánrově bohatá vypravěčská tradice. Významné jsou hlavně některé žánry, s kterými se v české folklorní literatuře setkáme velmi vzácně nebo vůbec. V tomto smyslu jsou přínosem vyprávění o Turcích a cyklus o pronásledování evangelíků. Ceněny jsou také některé satirické skladby a místní posměšky.⁹⁹ Mezi významné horňácké vypravěče 20. století patřil Vašek Mlýnek z Kuželova.¹⁰⁰

O uchování folklorních zvyků se ve Velké nad Veličkou stará Národopisný soubor písní a tanců Velička, pojmenovaný po říčce, která Velkou protéká. Tento folklorní soubor vznikl v roce 1968. Již dříve se o Horňácké kroje, tance a písně zajímal tzv. Slovácký krúžek. Velička na tento soubor navazuje, se svými vystoupeními je známá nejen po České republice, ale také v zahraničí. Tento soubor také spolupracuje s cimbálovými muzikami z celého Horňácka.¹⁰¹

Na tomto místě bychom měli zmínit také některé další folklorní soubory z Horňácka. Patří mezi ně například soubor Veličánek (děti z Velké nad Veličkou), soubor Lipovjan, folklorní skupiny žen ze Suchova a Nové Lhoty, Sboreček žen z Lipova, mužský sbor Kotár, mužský a ženský sbor z Hrubé Vrbky, cimbálové muziky Martina Hrbáče, Petra Galečky, Jožky Staši, Miroslava Minkse, Kubíci, dále cimbálová muzika Romana Sokola a další.¹⁰²

Z výtvarného umění na Horňácku jsou vysoce ceněny již zmíněné ruční tkaniny, dále také výšivky a profilace nábytku.¹⁰³

⁹⁸ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Horňácko*, s. 503.

⁹⁹ Srov. tamtéž, s. 489.

¹⁰⁰ Srov. BARTONÍČEK, R. *Slovácko* [online]. [cit. 30. 8. 2011]. Dostupné z: http://slovacko.org/home/?acc=rozhovor_synem_legen.

¹⁰¹ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 2.

¹⁰² Srov. FLORIÁNOVÁ, O. Horňácký pořad Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, s. 10.

¹⁰³ Srov. FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Horňácko*, s. 199.

1.2.6 Lidové zvyky na Horňácku

Ještě dnes se na Horňácku zachovaly některé zvyky. Souvisely vždy s fázemi života člověka, s ročními obdobími, ale byly také ve spojení s křesťanstvím. Mnoho z rodinných a výročních zvyků má své kořeny ještě v pohanství.¹⁰⁴ Lidé se snažili žít v určité shodě s liturgickým rokem. Velmi zajímavá je barevná odlišnost některých krojových doplňků, které lze nosit v době postní a adventní.¹⁰⁵

Mezi výroční obyčeje, které se zachovaly do dnešní doby patří fašanek¹⁰⁶, který je obdobím od svátku Tří králů až do Popeleční středy. Fašanek začíná sobotní zábavou. V současné době se této zábavy účastní cimbálové muziky z celého Horňácka. Tři dny před zahájením půstu chodí někteří chlapci a muži v krojích s muzikou po domech svých známých zpívat a tancovat. Bývají za to obdarováni nejčastěji slaninou, vejci, koblihami a slivovicí. Fašanek bývá zakončen úterní zábavou, o půlnoci se koná tzv. pochovávaní basy. Symbolizuje začátek půstu, konec zábavy, tance, zpěvu a veselí.¹⁰⁷

Poslední neděli před Velikonocemi se vynášela Morena, jež ztělesňovala zimu a smrt. Dívky nazdobily slámu do ženského kroje, se zpěvem ji nosily po vesnici a nakonec ji hodily do vody.¹⁰⁸ Tento zvyk je dodnes zachovaný v obci Hrubá Vrbka.¹⁰⁹

Nejvýznamnější církevní svátek jsou Velikonoce. Chlapci ještě dnes chodí po vesnici a „řechtají“ nebo „rapotají“¹¹⁰ na tzv. dřevěné řechtačky na znamení smutku

¹⁰⁴ Srov. MAŇÁKOVÁ, M. *Horňácko* [online]. [cit. 26. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/knihovna_zvyky.php>.

¹⁰⁵ Mluvíme o ženském kroji. V době adventní a postní se například nosil nejen do kostela černý šátek. V době adventu, půstu a v době smutku se nikdy nechodilo v červeném šátku. Autorky uvádí další pravidla nošení jednotlivých krojových součástí Horňáckého kroje. Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 58-61.

¹⁰⁶ S fašankem se v jiných regionech můžeme setkat pod názvem masopust. Začíná po svátku Tří králů a uzavírá se na masopustní úterý, jedná se o den před Popoleční středou. Zakončení celého období masopustu bývá ve folklorních oblastech České republiky nazýváno končiny, ostatky, fašank nebo masopust. Srov. LANGHAMMEROVÁ, J. *Lidové zvyky: Výroční obyčeje z Čech a Moravy*, s. 11.

¹⁰⁷ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 53.

¹⁰⁸ Srov. MAŇÁKOVÁ, M. *Horňácko* [online]. [cit. 26. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/knihovna_zvyky.php>.

¹⁰⁹ Srov. VRBA, A. Neumírající lidový zvyk, který se na Horňácku udržuje pouze v Hrubé Vrbce. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2011, č. 15, s. 11.

¹¹⁰ Srov. VRBA, A. – MACKOVÁ, M. „Rapotáni“ v Hrubé Vrbce. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2010, č. 15, s. 42.

nad smrtí Krista. Na velikonoční pondělí muži chodí „šlahat“ ženy tzv. korbáčem¹¹¹, aby neprašivěly.

Dále se zachovalo také stavění máje, které symbolizuje jaro. Jedná se o zelený strom ozdobený mašlemi.¹¹²

Velmi slavnostním okamžikem celé farnosti je slavnost Prvního svatého přijímání dětí. Dívky ve Velké nad Veličkou chodí k přijímání tradičně v tzv. bílém kroji, na hlavě mají bílý věneček. Chlapci si uvazují kolem chlapeckého kroje modrou mašli. Děti doprovází také družičky. Jedná se o dívky, které již u prvního svatého přijímání byly. Ty musí mít oblečený bílý kroj a na hlavě uvázaný věnec neboli tzv. hladění.¹¹³

Ke svátosti biřmování chodí dívky z Velké nad Veličkou v bílém kroji a s věncem na hlavě. Chlapci mají modré nohavice, košili a prucek¹¹⁴. Kmotry bývají oblečeny do žlutého kroje a na hlavě mají žlutou šatku nebo bílý šátek, kmotři mají stejný kroj jako biřmovaní chlapci. Dnes již kroj na biřmování není povinností, v kroji jsou pouze někteří biřmovanci a kmotři. Ke konfirmaci v evangelickém kostele chodí dívky v tzv. žlutém kroji se žlutou šatkou uvázanou svátečním způsobem tzv. „dolů konce“, chlapci mívají obvyklý chlapecký kroj (stejně jako v případě katolického biřmování). Kmotry a kmotři jsou oblečeni stejně jako mládež.¹¹⁵

Ke slavnostem letnic patřilo dříve zdobení domů, jízdy o krále v Kuželově a královničky v Javorníku.

Ve Velké nad Veličkou se dále zachovala tradiční oslava katolického svátku Božího Těla - Těla a Krve Páně. Dříve procházel průvod s Nejsvětější svátostí celým náměstím, dnes se chodí kolem kostela. Pro tuto příležitost jsou zde postaveny čtyři oltáře ozdobené květinami. U každého se koná modlitba. Na začátku průvodu jdou vždy ministranti, dále malá děvčátka v krojích s košíčky s květinami. Za nimi jdou vždy muži v krojích. Někteří nesou baldachýn nad knězem, jiní lucerny. Vedle nich by měli být družičky oblečeny v krojových součástech, které tvoří tzv. žlutý kroj, na

¹¹¹ Musí být vyrobený z osmi tenkých vrbových proutků. Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje hornácké obce Velká nad Veličkou*, s. 63.

¹¹² Srov. *Hornácko* [online]. [cit. 26. 7. 2011]. Dostupné z: http://www.hornacko.net/knihovna/knihovna_zvyky.php.

¹¹³ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje hornácké obce Velká nad Veličkou*, 51.

¹¹⁴ Součást chlapeckého kroje – plní funkci kabátku.

¹¹⁵ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje hornácké obce Velká nad Veličkou*, s. 52.

hlavě by měly mít věnec. Průvod uzavírají ženy v žlutém kroji, ve žlutých a bílých šátkách nebo v bílém šátku. Dále putují ostatní farníci.¹¹⁶

Na tomto místě bychom měli zmínit také poutě. Obyvatelé Horňácka několikrát do roka putovali do nedaleké Blatnice pod svatým Anonínkem.¹¹⁷ Nad vesnicí stojí kaple svatého Antonína, právě zde se dodnes konají poutní mše svaté. Na děkovnou pout' „na Antonínek“ přijíždí koncem srpna stovky poutníků, ale také velké množství krojovaných. V krojích sem přicházejí také obyvatelé regionu Horňácko.¹¹⁸

Dodnes se ve Velké nad Veličkou koná pout' svaté Maří Magdaleny. Slaví se v neděli toho týdne, kdy má podle liturgie Maří Magdalena svátek. Tradicí jsou určeny krojové varianty, které si lze obléci. Dodnes na tento svátek chodí do kostela krojovaní v hojném počtu.

Slaví se také dožínky jako poděkování za dobrou úrodu. Z původních zvyků dodnes zůstala nedělní děkovná mše svatá. Dříve byl součástí oslav také průvod.

Hody se ve Velké nad Veličkou slaví poslední nebo předposlední neděli v říjnu. Není zde totiž známo datum vysvěcení kostela. V neděli se koná dodnes hodová zábava. V pondělí a úterý chodívali chlapci s muzikou po vsi a hráli.¹¹⁹

Vánoce byly považovány za jedny z největších svátků. Večeřelo se sušené ovoce, oplatek s medem, fazole s kroupami, polévka z kyselého zelí a hub a ryba. K vánocům patřilo také koledování koledníků, kteří chodili po vsi a zpívali.¹²⁰ V kostele ve Velké nad Veličkou se slaví půlnoční mše svatá, doprovází ji vždy místní kostelní sbor. První svátek vánoční je dnem narození Páně, koná se zde také mše svatá. Dříve se říkalo, že tento den mají lidé strávit pouze v okruhu nejbližších, proto se nechodilo na návštěvy.¹²¹

¹¹⁶ Srov. tamtéž, s. 67-68.

¹¹⁷ Srov. BARTONÍČEK, R. Antonínek na pódiu v minulosti.... *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2008, č. 5, s. 8.

¹¹⁸ Srov. BARTONÍČEK, R. ...A Antonínek ve skutečnosti dnes. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2008, č. 5, s. 9.

¹¹⁹ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 67-68.

¹²⁰ Srov. ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*, s. 71.

¹²¹ Srov. MAŇÁKOVÁ, M. Římskokatolická farnost v první polovině roku 2011. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, č. 2, s. 18-19.

1.2.7 „Novodobé“ folklorní akce Hornácka

Pokud se chceme něco o místním folkloru dozvědět, je dobré navštívit některou z folklorních akcí. Význam jednotlivých činností, tanců, her a zpěvů bývá obvykle před vystoupením jednotlivých soborů vysvětlován.

Nejvýznamnější z folklorních akcí jsou již zmíněné Hornácké slavnosti. Ve Velké nad Veličkou se konají od roku 1957. Místem konání je Strážná hůrka, dnes se tento areál nazývá také Hornácký stadion. Hornácké slavnosti se konají každoročně v červenci, vždy kolem svátku sv. Marie Magdaleny. Jedná se o přehlídku folkloru celého Hornácka. O pořádání slavností se stará obec Velká nad Veličkou a Programová rada Hornáckých slavností.¹²² Finančně akci podporuje Jihomoravský kraj a obce Hornácka.

Hornácké slavnosti začínají tradičně už ve čtvrtek. Na obecním úřadě je otevřena výstava obrazů, krajek, výšivek, krojů, případně fotografií. V pátek se koná vystoupení v areálu Strážné hůrky, trvá vždy do pozdních nočních hodin. V sobotu lze navštívit tzv. jarmak tradičních výrobků. Stánky jsou rozestavěny po celém náměstí i v bočních ulicích, které k náměstí vedou. Odpoledne se koná tzv. zpívání u kostela a zpívání pod hradbami. Večer lze navštívit opět folklorní vystoupení na Hornáckém stadionu. Po skončení obvykle následuje noc s hudci.

Slavnosti jsou ukončeny v neděli mší svatou v kostele svaté Maří Magdaleny ve Velké nad Veličkou. Již bylo uvedeno, že se mše svaté tradičně účastní poměrně velké množství krojovaných. Dále sem přicházejí také poutníci a návštěvníci folklorního festivalu. Celý festival oficiálně ukončuje hudební vystoupení v Kuželově u větrného mlýna. Tradičně do Velké nad Veličkou přijíždí velké množství turistů a obdivovatelů folkloru.¹²³

Mezi významné folklorní akce regionu můžeme zařadit také Hornácké kosení. Koná se v červnu v Malé Vrbce, nejmenší obci Hornácka, konkrétně na tzv. Vojtěšských lukách. Každoročně je navštěvuje několik set zájemců o folklor. Můžeme zde vidět, jak vypadalo kosení trávy na Hornácku v dřívějších dobách. To znamená ručně, v kroji a se zpěvem. Jednotlivé skupiny „kosáků“ spolu soutěží

¹²² Srov. *Folklorní sdružení české republiky* [online]. [cit. 27. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.folklornisdruzeni.cz/hornacke-slavnosti-velka-nad-velickou>.

¹²³ Srov. Program Hornáckých slavností 2011. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, č. 2, s. 8-9.

v kvalitě posečeného, hodnotí se výška a šířka pokosené trávy, ale i postoj kosáků a zpěv. Akci finančně podporuje Jihomoravský kraj.¹²⁴

Koncem srpna jsou pořádány tzv. Ozvěny Horňácka, které trvají na rozdíl od Horňáckých slavností pouze jeden den. Program tvoří jarmak lidových výrobků, zpívání na náměstí ve Velké nad Veličkou, dále také průvod krojovaných a vystoupení folklorních souborů na Strážné hůrce. Tato akce byla letos spojena také s turistickým pochodem spolku Súchovská republika.¹²⁵

Soubory z Horňácka se tradičně účastní také Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici.¹²⁶

Jako další významnou folklorní aktivitou celého Horňácka můžeme jmenovat folklorní festival Mladé Horňácko, který se uskutečňuje každoročně v kulturním domě ve Velké nad Veličkou. Letos se konal již 39. ročník této akce. Vystupují zde dětské folklorní soubory Horňácka.¹²⁷

Před Vánocemi je místními folklorními soubory organizována mikulášská beseda. Kromě obyvatel Velké nad Veličkou se akce účastní i některé cimbálové muziky, pěvecké soubory a sólisté z Horňácka. V adventu se také koná v kulturním domě ve Velké nad Veličkou tzv. předvánoční koledování. Vystupují zde pěvecké soubory nejen z Horňácka, ale také z různých míst Slováků.¹²⁸

Již několikátý rok se o Vánocích v kostele ve Velké nad Veličkou koná také koncert lidové hudby. Loni se ho účastnil mužský a ženský pěvecký sbor z Velké nad Veličkou a dále také cimbálové muziky z Velké nad Veličkou.¹²⁹

Další folklorní akcí, která se v největší obci Horňácka již několik let pořádá, je setkání lidových vypravěčů.¹³⁰

Klub horňácké slivovice každoročně pořádá tzv. košt slivovice.

¹²⁴ Srov. JONGEPIER, J. W. Horňácké kosení podesáté. *Bílé – Biele Karpaty – časopis moravsko-slovenského pomezí*, 2009, č. 2, s. 4.

¹²⁵ Srov. *Místní akční skupina Horňácko a Ostrožsko* [online]. [cit. 31. 8. 2011]. Dostupné z: <<http://www.leader.ostrozske.cz/phprs/view.php?nazevclanku=&cislocclanku=2011080002>>.

¹²⁶ Srov. FLORIÁNOVÁ, O. Horňácký pořad Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, č. 2, s. 10.

¹²⁷ Srov. Mladé Horňácko. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, č. 2, s. 11.

¹²⁸ Srov. VRBA, A. Děti z Velké na Mikulášské besedě. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2011, č. 19, s. 24.

¹²⁹ Srov. MAŇÁKOVÁ, M. Římskokatolická farnost v první polovině roku 2011. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, s. 19.

¹³⁰ Srov. VRBA, A. Veselé slovo vypravěčů a vzpomínka na Vaška Mlýnka přilákalo 17. listopadu diváky k zaplnění kulturního domu. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, č. 4, s. 13-14.

Folklorní soubory z Horňácka jsou často hosty mezinárodních folklorních festivalů a různých folklorních akcí nejen v České republice. Soubor Velička se loni zúčastnil Mezinárodního folklorního festivalu v estonském Võru.¹³¹

DSO Horňácko (Dobrovolný svazek obcí regionu Horňácko) pořádá každoročně ples obcí Horňácka. Ples je určen pro zastupitele, starosty, ale také zaměstnance obecních úřadů obcí tohoto regionu.¹³²

1.2.8 Doplňující údaje k obcím Horňácka

Pro přehled uvádíme počty obyvatel jednotlivých obcí.¹³³

Název obce	Počet obyvatel k 31.12.2010
Hrubá Vrbka	641
Javorník	712
Kuželov	412
Lipov	1524
Louka	991
Malá Vrbka	209
Nová Lhota (Mlýny, Vápenky)	696
Suchov (Suchovské Mlýny)	506
Velká nad Veličkou	2 985

¹³¹ Srov. Folklorní soubor Velička. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2004, č. 4, s. 11.

¹³² Srov. *Velká nad Veličkou* [online]. [cit. 20. 1. 2011]. Dostupné z: <<http://www.obecvelka.cz/vii-ples-obci-hornacka/d-6196/p1=308>>.

¹³³ Údaje jsme získali z internetových stránek českého statistického úřadu. Počet obyvatel je zde uveden k datu 31.12. 2010. Srov. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 21. 1. 2012]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=586218&cislotab=MOS+ZV01>.

1. 3 Mládež

Protože tato práce zkoumá vztah víry a folkloru právě u mladých lidí, chtěli bychom zde uvést také několik informací o charakteristice mládeže z hlediska vývojové psychologie. Výrazem „mládež“ je v této práci označena skupina mladých lidí ve věku od 15 do 26 let. Horní hranici 26 let jsme určili proto, že dnes dochází k určitému posunutí ekonomické samostatnosti do pozdějšího věku. Mladí lidé studují na vysokých školách, rozhodují se pro další studium, případně se účastní vzdělávacích pobytů v zahraničí, sňatky uzavírají později.¹³⁴ Předpokládáme tedy, že ve věkové kategorii 20-26 let se budou nacházet většinou studenti vysokých škol. Vágnerová uvádí, že studenti vysokých škol dnes nejsou považováni za dospělé v plném slova smyslu¹³⁵, proto je v této práci zařazujeme do skupiny mladých lidí nebo „mládeže“ společně se skupinou dospívajících ve věku od 15 do 20 let. Ve skupině mladých lidí od 20 do 26 let se samozřejmě můžeme setkat i s ekonomicky nezávislými lidmi, kteří již uzavřeli manželství a mají vlastní rodinu.

Můžeme zde uvést některé obecné informace o „mládeži“ ve věku od 15 do 26 let podle charakteristiky jednotlivých věkových období člověka z hlediska vývojové psychologie. Platí zde ale, že ve vývoji jednotlivých lidí můžeme pozorovat individuální rozdíly.

Mladé lidi ve věku od 15 let můžeme zařadit do období adolescence, které podle Langmeiera a Krejčířové navazuje na období pubescence. Adolescence trvá přibližně do 20-22 let.¹³⁶ Vágnerová toto období vymezuje ve věku od 15 do 20 let, nazývá jej pozdní adolescence, předchází mu tzv. raná adolescence.¹³⁷ Adolescenci a pubescenci můžeme souhrnně nazvat jako období dospívání. V tomto období dochází k proměně osobnosti lidského jedince ve všech oblastech. Dospívající musí procházet proměnami v oblasti somatické, psychické i sociální. Mnohé změny u mladého člověka jsou podmíněny faktory biologickými, ale ovlivňují je i faktory psychické a sociální. Z konkrétních kulturních a společenských podmínek vyplývají požadavky společnosti k dospívajícím. Kultura a společnost tedy průběh dospívání velmi ovlivňuje. Dospívající se během tohoto období musí vyrovnat se

¹³⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 157-158.

¹³⁵ Srov. tamtéž, s. 326.

¹³⁶ Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 143.

¹³⁷ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 324.

společenskými nároky, získat určité sociální postavení a měl by se stát zralou osobností. Dnes se setkáváme s tím, že mladí lidé začínají dospívat velmi brzy, ale dospělými se stávají později. Často usilují o svá práva, ale nepříliš ochotně přijímají povinnosti.¹³⁸ V dnešní společnosti se také velmi zvyšují nároky na vzdělání a přípravu na profesi. Mladí lidé dnes velmi brzy dosahují fyzické zralosti, ale sociální zralost získávají obvykle mnohem později. Proto dnes také dochází k uzavírání manželství v pozdějším věku.¹³⁹ S tímto je spojen termín sekulární akcelerace. Označuje se tak celkové urychlování růstu a fyzického vývoje v průběhu staletí. Mladí lidé jsou fyzicky zralí ve stále nižším věku.¹⁴⁰

1.3.1 Adolescence

Adolescence trvá podle Langmeiera a Krejčířové od 15 do 20/22 let. Mladý člověk dosahuje úplné reprodukční zralosti a dokončuje se také tělesný růst.¹⁴¹ Mění se psychika člověka, jeho osobnost i pozice, kterou má ve společnosti. Dochází také k ukončení profesní přípravy a následnému nástupu do zaměstnání nebo rozhodování se pro další studium. Souvisí s tím také dosažení ekonomické samostatnosti, které dosahují nejpozději studenti vysokých škol, nejdříve mladí lidé pracující v dělnických profesích. Jedním z důkazů dospělosti je dnes právě ekonomická samostatnost.

Mladý člověk se v období adolescence také do určité míry osamostatňuje od silné závislosti na rodině, vztahy s rodiči jsou však stabilnější než v předchozím období. Výrazněji se rozvíjejí partnerské vztahy, ale také vztahy s vrstevníky. Z hlediska práva tvoří hranici dospělosti věk 18 let, kdy mladý člověk dosahuje plnoletosti, získává určitou svobodu, ale také zodpovědnost.

Toto období je dále zaměřeno na hledání a rozvoj identity dospívajícího. Určitý význam zde mají také skupiny vrstevníků. Mladí lidé získávají určité informace o sobě a osobách druhého pohlaví pomocí experimentace s partnerskými vztahy. Období adolescence se dále vyznačuje snahou o seberealizaci, dospívající si začíná být vědom toho, že může ovládat svůj život. Ve snaze poznat sami sebe, získat zkušenosti a zjistit své hranice, se adolescenti mohou chovat velmi extrémně.

¹³⁸ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 324.

¹³⁹ Srov. tamtéž, s. 157-158.

¹⁴⁰ Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 140.

¹⁴¹ Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 143.

S tímto obdobím souvisí také termín adolescentní psychosociální moratorium – takto můžeme označovat postoj dospívajících, kdy se chtějí vyhnout zodpovědnosti za svůj život.

Znovu zde uvádíme, že u současných mladých lidí existuje napětí mezi rychlostí biologického, psychického a sociálního vývoje. Může docházet ke konfliktům, protože vývoj v těchto oblastech probíhá většinou odlišným tempem. Mladý člověk se tak nemůže osamostatnit a uspokojit tak požadavky současné společnosti.

V dospívání dochází k vývoji myšlení. Mladí lidé přemýšlí systematicky, ve svém uvažování připouští více různých hypotéz, dovedou myslet abstraktně a experimentovat s vlastními úvahami.¹⁴² Dospívající jsou schopni logicky řešit teoretické úlohy, pokud se jich ale problém bezprostředně týká, vysvětlují ho velmi subjektivně a řeší ho mnohdy nelogickým způsobem. Realita bývá natolik náročná, že teoretické úvahy pozbývají smyslu. Adolescentům chybí k úspěšnému řešení problémů zkušenosti.¹⁴³

Během adolescence člověk poznává sám sebe, má možnost si zvolit svou budoucnost a povolání.¹⁴⁴

1.3.2 Časná dospělost

Věkovou etapu od 20 do 25-30 let můžeme označit jako období časně dospělosti.¹⁴⁵ Vágnerová uvádí první fázi dospělosti pod názvem mladá dospělost, vymezuje ji od 20 do 40 let.¹⁴⁶ Dospělost se vymezuje podle určitých kritérií. Patří mezi ně dosažení dospělého věku, převzetí určitých úkolů, osobní zralost jedince. Jedinec je dnes považován za zralého, když přijme plnou osobní i občanskou odpovědnost, je ekonomicky nezávislý, dokázal rozvinout plně své zájmy, vstoupil do legalizovaného vztahu ke svému partnerovi, stará se o výchovu svých potomků. Zralost bývá dále definována jako věk, kdy u člověka dochází k naplnění životních tendencí a sklonů. Období zralosti se u každého člověka uskutečňuje nestejným tempem a v různém věku. Toto období už nemůžeme řadit k dospívání, ale není ještě dospělostí v plném slova smyslu. Někteří odborníci tuto fázi nazývají obdobím tzv.

¹⁴² Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 333.

¹⁴³ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: Dospělost a stáří*, s. 19.

¹⁴⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 324-326.

¹⁴⁵ Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 167.

¹⁴⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: Dospělost a stáří*, s. 9.

nastupující dospělosti. Mladý člověk se stává plně dospělým postupně, musí získat velké množství nových dovedností a znalostí, musí se vypořádat s určitými úkoly. Uvádí se, že přechod mladých lidí do dospělosti dnes není plynulý. Dnešní společnost poskytuje mladým lidem více času na to, aby se dostatečně připravili na roli dospělého.

Podle výzkumů víme, že se dnes kromě oddalování vstupu do manželství oddaluje také doba narození prvního dítěte, manželé se často rozhodují pro méně dětí a roste počet rozvodů.¹⁴⁷

Co se týká kognitivního vývoje člověka v mladé dospělosti, Vágnerová uvádí, že rozvoj myšlení je určován zkušenostmi. Mladý člověk si již osvojil logické operace při myšlení. Získává další zkušenosti a informace, které zpracovává. Může také přehodnocovat význam těchto zkušeností a dokáže snáze vybrat řešení. Mění se také způsob práce a užívání různých znalostí a informací. Mladý dospělý postupně zjišťuje, že životní situace nemůže chápat jednoznačně. Člověk si v tomto období uvědomuje nejednoznačnost problému, ale také celý kontext tohoto problému.¹⁴⁸

Rozvoj osobnosti se uskutečňuje na úrovni pojmání sebe samého a ve vztazích k druhým lidem. Mladý člověk by měl mít stabilní, realistickou a pozitivní identitu. Ve vztahu k druhým lidem by měl člověk směřovat k vytvoření trvalých, stabilních a oboustranně uspokojivých vztahů.¹⁴⁹

V průběhu mladé dospělosti, to je podle Vágnerové od 20 do 40 let, se postupně stabilizuje emoční prožívání. Postupně dochází k poklesu emoční lability. Emoční labilita je typická pro období adolescence. Přesto ale citové prožitky mladých lidí v tomto období mohou být velmi silné. Lidé se postupně učí své emoce regulovat. Mladí lidé potřebují získat zkušenosti pro své chování a prožívání, mnohdy se proto odhodlávají i pro odvážnější situace a nové podněty. Toto je typické právě pro velmi ranou dospělost.¹⁵⁰

Podle Lanmheiera a Krejčířové na toto období navazuje fáze střední dospělosti, pro kterou vymezují věk zhruba od 25 do 30 let. Člověk přejímá plnou odpovědnost za svůj život, věnuje se svému povolání a pečuje o své děti.¹⁵¹ Práce se

¹⁴⁷ Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 169-171.

¹⁴⁸ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: Dospělost a stáří*, s. 18-19.

¹⁴⁹ Srov. tamtéž, s. 9.

¹⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 23.

¹⁵¹ Srov. LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 172.

týká mladých lidí do 26 let věku, proto se touto vývojovou etapou dále zabývat nebudeme.

1.3.3 Stadia vývoje víry

Považujeme za důležité zmínit se také o stádiích vývoje víry, kterými prochází každý člověk. Tato stadia můžeme aplikovat také na křesťanství. Podle Fowlera tímto vývojem procházejí příslušníci všech světových náboženství, ale také ateisté. Přejít z jedné fáze do druhé pro člověka znamená opustit pohodlný způsob hledání pravdy a hledat složitější a nové způsoby. Přestože první stadia se týkají primárně malých dětí, může se stát, že víra mladého člověka zůstane u těchto základních fází.

Předstadium - primární víra (do 4 let) - děti by si měly vytvořit pocit důvěry v druhé lidi a v život. Základní je zde vztah k rodičům. Negativním výsledkem může být naopak vytvoření nedůvěry, pocitu viny, studu a pochybností. Toto není příliš vhodné pro harmonický vývoj víry.

1. stadium – intuitivně-projektivní víra (rané dětství, 4-7 let) – v této fázi je Bůh v lidské představě jako určitá bytost, která může dělat velké činy a bezprostředně reaguje na dobré nebo špatné chování člověka. Děti v tomto období nedokážou pochopit některé pojmy související s náboženským životem.

2. stadium – myticko-prozaická víra (školní věk, 7-11 let) – děti už se tolik neřídí fantazií, ale zjišťují, co je pravda a co ne. Snaží se převzít názor a zkušenost autorit, mezi něž můžeme zařadit například učitele, kněze, ale i rodiče. Děti ještě neumí pochopit symbolické vyprávění. Děti si myslí, že Bůh chce přesně to, co si přejí ony, že Bůh rychle odměňuje jejich dobré chování a špatné okamžitě trestá. Člověk, nacházející se v tomto stádiu, si myslí, že když udělá něco dobrého navíc, musí dostat také nějakou zvláštní odměnu. V tomto stadiu zůstává poměrně mnoho dospívajících i dospělých.

3. stadium – synteticko-konvenční víra (dospívání) – člověk si je vědom určitých rozporů, může začít nesouhlasit s minulými učiteli. Děti mají svůj vlastní názor, ale stále se řídí podle názoru autorit. Dospívající a dospělí jsou silně závislí na určitých sociálních skupinách, například na církvi, práci, škole, rodině. Posuzují ostatní lidi podle jejich sociální příslušnosti, hodnotí například sociální skupinu, národnost a náboženství. Lidé jsou ochotni své náboženské přesvědčení pozměnit,

aby nebyli v rozporu s určitou významnou sociální skupinou. Ve svých názorech nejsou dostatečně samostatní. Konflikt, který člověk prožívá, může přispět k postupu do dalšího stadia.

4. stadium – individuálně-reflektivní víra (mladý dospělý) – mladí dospělí začínají vnímat a přijímat zodpovědnost za své vlastní přesvědčení a závazky. Nejsou příliš ovlivněni míněním druhých lidí a minulých autorit. Tito lidé se snaží podle vlastní zkušenosti zkoumat a hledat pravdu v jejich životě za pomoci logiky a rozumu. Mohou se odpoutat od dřívějších skupin a rolí. Již neposuzují druhé lidi podle příslušnosti ke skupině. Všimají si spíše originality a jedinečnosti každého člověka.¹⁵²

Dalšími stadia se primárně mladých lidí týkat nemusí, přesto je zde uvádíme.

5. stadium – spojující víra (střední věk a dál) – člověk dokáže přijímat rozpory ve svém životě. Cítí úctu k odlišným kulturám a tradicím. Začíná se velmi snažit o blaho druhých lidí, touží po dobru pro celý svět.

6. stadium – univerzální víra (světec) – Fowler se zmiňuje o tom, že dosažení tohoto stupně je velmi vzácné. Člověk dokáže pro druhé obětovat svůj život. Má v úctě každého člověka. Tito lidé jsou velmi lidští, nikoho se nestraní, každého přijímají. Světce ale současníci nemusí hodnotit příliš pozitivně, protože světci působí jako narušitelé společnosti.¹⁵³

Mladí lidé se podle těchto fází víry mohou nacházet v různých stadiích.

Vágnerová se pokouší popsat vztah adolescentů k náboženství a víře obecně. Ve své knize píše, že adolescenti jsou obvykle zaměřeni na hledání určitých jistot, proto dochází ke změnám ve vztahu k víře. Adolescenti jsou často zklamáni svým okolím a snaží se hledat hlubší smysl života. Potřebu přesáhnout vlastní život uspokojuje právě přijetí víry, mladý člověk získává oporu identity. Pro věřícího adolescenta se v tomto období velmi mění představa, kterou o Bohu má. Víra v Boha může dát mladému člověku hlubší smysl života. V tomto věku se v rámci hledání pravdy mladí lidé mohou ocitnout také v některé z náboženských sekt, které v adolescenci uspokojují potřebu citové jistoty, příslušnosti ke skupině, potřebu autority nebo trvalých hodnot.¹⁵⁴

¹⁵² Srov. WEST, G. K. *Dobrodružství psychického vývoje: Kapitoly z vývojové psychologie*, s. 152-156.

¹⁵³ Srov. tamtéž, s. 157-158.

¹⁵⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 420-421.

Uvádí se, že dnes dochází k určité krizi náboženství. Současní lidé v západní společnosti přestali mít smysl pro posvátno. Říčan se zmiňuje o tzv. nenáboženském člověku, který mnohdy nevidí smysl ani ve své vlastní existenci. Člověk dnes usiluje o absolutní svobodu, a tu si nechce nechat vzít ničím a nikým. Dnešní lidé se často domnívají, že právě náboženství by je mohlo o svobodu připravit. K úplné ztrátě religiozity však u člověka obvykle nedochází. Mezi náboženské projevy, které jsou dnes moderními lidmi velmi obdivovány, patří například jóga, buddhistické meditace nebo ekologická hnutí. U všech lidí se objevují určité upadlé rituály a náboženské chování a představy, někdy i nevědomé.¹⁵⁵ Člověk má touhu po něčem, co ho přesahuje, dopředu danou. Potřeba náboženské zkušenosti patří k podstatě člověka.¹⁵⁶

Říčan popisuje také stadia celoživotního vývoje podle Eriksona, klade zde důraz na duchovní aspekt.¹⁵⁷ Fází vývoje je podle Eriksona osm. Uvedeme zde pouze ty, které souvisí bezprostředně s životem mladého člověka. Zmíníme zde stadium identity a intimity. Následují po stádiích základní důvěry, naděje, první autonomie, iniciativy a snaživosti.

Do stadia identity zahrnuje Erikson adolescenci a pubescenci. Mladý člověk v tomto období má úkol najít sám sebe. Identitu si člověk vytvoří někdy až po dvacátém roce života. Uvádí se zde, že vysokoškoláci jako osobnosti dozrávají déle.

V duchovní oblasti je adolescent schopný duchovního prožitku, ale objevují se také pochybnosti a odpor. Mladí lidé jsou dnes vedeni spíše ke kritickému myšlení, na úctu k autoritám se dnes příliš neklade důraz.

Identita se projevuje v tom, jak člověk dokáže odpovídat na nejosobnější a nejbyťostnější otázky, které se týkají jeho života. V tomto období se proto velmi intenzivně objevuje hledání smyslu života. Mladí člověk chce najít jasný směr a pevné přesvědčení, jehož by se mohl držet. Adolescent, který našel určitou skupinu nebo program ztělesňující jeho smysl života, je ochoten se této skupině cele odevzdat a věrně uskutečňovat své závazky.

V současné společnosti se ale může také stát, že boj o vlastní identitu u mladého člověka vůbec neproběhne. Dnešní konzumní mentalita se vyznačuje odklonem od náboženství. Člověk je sváděn k tomu, aby nezískal vlastní identitu, ale

¹⁵⁵ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 23-24.

¹⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 26.

¹⁵⁷ Srov. tamtéž, s. 239.

pouze napodobil rodiče nebo vzory z televize. Adolescent se také může nechat přesvědčit k přijetí na první pohled přesvědčivé ideologie. Každý člověk, který je součástí náboženské skupiny, musí postupně překonat dětskou mentalitu a dětský pohled na víru. Musí se duchovně „postavit na vlastní nohy“. V psychologii a sociologii náboženství se mluví ve velmi podobném významu o konverzi.

V některých kulturách se projevila snaha pomoci mladým lidem v hledání identity. Proto se snažili uměle vytvořit velmi silný prožitek pomocí zvláštních rituálů. Říčan se zmiňuje také o určité drastičnosti těchto rituálů, která byla vedena snahou pomoci mladému člověku stát se opravdově dospělým. Uvádí také, že současná západní společnost nechává svou mládež v hledání její identity bez pomoci.

Během rané dospělosti prochází člověk další fází, stadiem intimity. Jedná se zhruba o třetí desetiletí života. Intimitu můžeme vysvětlit jako blízkost, především milostnou. Patří sem také otevření se, ochota dát se poznat jak ve svých silných, tak ve svých slabých stránkách, vzájemný respekt ke svobodě druhého a k jeho osobnosti, pravdivé poznání druhého člověka, ale také bezvýhradná důvěra, výlučnost a věrnost. Jedná se o úkol na celý život. Pro vytvoření intimity je důležitá pevná a solidní identita obou partnerů. Člověk si musí být sám sebou jistý. V adolescenci člověk ještě není schopen plné duševní intimity. Při vytváření intimity dochází ke zklamání a konfliktům, ale i k objevování dobrých vlastností partnera. Hledání partnera zahrnuje riziko. Člověk je v lásce zranitelný, může být odmítnut a nakonec zůstat sám.

Pro Eriksona není intimita pouze milostný vztah. Uvádí, že intimní mohou být i přátelské vztahy a vztahy mezi spolupracovníky. Intimní vztah může mít člověk i k určité činnosti. Z hlediska náboženského Říčan popisuje toto stádium pomocí biblické knihy Píseň písní, poukazuje na duchovní výklad této knihy. Popisuje jej jako vztah mezi Izraelem a Hospodinem.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Srov. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*, s. 244-249.

2. PRŮZKUM VLIVU FOLKLORU NA RELIGIOZITU MLÁDEŽE V REGIONU HORŇÁCKO

2.1 Výzkumné problémy

Již bylo uvedeno, že oblast Horňácka je známá svým folklorem. Prostředí, ve kterém se jedinec nachází, na člověka určitým způsobem působí. Zajímalo nás tedy, do jaké míry je tímto folklorním prostředím ovlivněna právě mládež Horňácka. Zkoumali jsme, jak moc se mládež do folklorního života zapojuje a jaký má na folklor názor. Předmětem našeho zájmu byly také skutečnosti, které souvisí s religiozitou. Cílem tohoto výzkumu bylo získání určitých informací o vlivu folkloru na religiozitu mladých lidí regionu Horňácko.

Abychom mohli zkoumat folklor a religiozitu, bylo nutné si uvědomit, jakým způsobem se projevují. Určili jsme si tedy určité prvky, které nějakým způsobem s vírou nebo folklorem souvisí. Abychom do výše nastíněné problematiky více pronikli, stanovili jsme si oblasti: Religiozita, Folklor, Folklor a religiozita. Oblast Religiozita zahrnuje prožívání víry, oblasti Folklor zkoumá folklorní projevy a ve třetí oblasti srovnáváme prvky víry a folkloru, abychom zjistili, zda se navzájem ovlivňují.

2.1.1 Religiozita

Zajímali jsme se blíže o to, jak se projevuje víra v tomto regionu. Chtěli jsme zjistit, jakým způsobem určité skutečnosti souvisí s religiozitou mládeže.

1. Závisí pravidelná účast respondentů na bohoslužbách s pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů?
2. Existuje závislost mezi aktivní účastí pokřtěných respondentů na životě farnosti (sboru)¹⁵⁹ a pravidelnou účastí na mši jejich rodičů?
3. Existuje souvislost mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu?
4. Existuje závislost mezi křtem respondentů a křtem jejich rodičů.
5. Souvisí pravidelná účast na bohoslužbách s důležitostí církve v životě respondentů?

¹⁵⁹ Slovo sbor zde uvádíme jako určité synonymum slova farnost. Příslušníci Českobratrské církve evangelické na Horňácku v tomto významu používají výraz „sbor“.

6. Souvisí víra v Boha s věkem respondentů?
7. Existuje souvislost mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (případně sboru) a věkem respondentů?
8. Existuje souvislost mezi vzděláním respondentů a názorem na důležitost církve?

2.1.2 Folklor

V této části jsme se pokoušeli zjistit, jak se vzájemně ovlivňují jednotlivé prvky folklorního dění na Hornácku, které považujeme za důležité.

9. Souvisí hraní v cimbálové muzice s pravidelnou návštěvou folklorního souboru?
10. Souvisí frekvence oblékání se respondentů do kroje s aktivitou rodičů v oblasti folkloru?
11. Souvisí aktivní účast respondentů na Hornáckých slavnostech s aktivitou rodičů v oblasti folkloru?
12. Souvisí aktivní účast respondentů na folklorních aktivitách s angažovaností rodičů v oblasti folkloru?
13. Souvisí účast respondentů na folklorních aktivitách s aktivní účastí na Hornáckých slavnostech?
14. Souvisí aktivní účast respondentů na Hornáckých slavnostech s názorem na budoucnost folkloru?

2.1.3 Folklor a religiozita

V této části jsme provedli srovnání mezi některými projevy folkloru a víry.

15. Souvisí aktivní účast respondentů na folklorních akcích s názorem na důležitost církve?
16. Existuje souvislost mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru?
17. Souvisí aktivita ve farnosti (sboru) s tím, že respondenti mají svůj vlastní kroj?
18. Souvisí pravidelná návštěva folklorního souboru s aktivitou ve farnosti (ve sboru)?
19. Souvisí křest s aktivní účastí na Hornáckých slavnostech?
20. Souvisí křest s pravidelnou návštěvou folklorního souboru?
21. Existuje souvislost mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích?

22. Souvisí aktivita ve farnosti s tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru?

2.3 Základní soubor

Jako základní soubor jsme si zvolili mladé lidi z regionu Hornácko¹⁶⁰ ve věku od 15 do 26 let. Výrazem „mládež“ tedy v naší práci míníme skupinu lidí ve věku od 15 do 26 let.

Do výzkumu nezahrnujeme mládež z obcí dobrovolného sdružení DSO Hornácko, pokud nepatří do regionu Hornácko geograficky.

Zvolili jsme možnost prostého náhodného výběru respondentů. Výzkum jsme prováděli formou dotazníku. Konkrétně jsme zvolili elektronickou formu vyplňování. Návratnost dotazníků byla 67 %. Získali jsme celkem 123 respondentů.¹⁶¹

2.4 Stanovení hypotéz

Abychom mohli zkoumat závislost mezi jednotlivými jevy, stanovujeme hypotézy. Stanovili jsme nulovou hypotézu (H_0), která vyjadřuje předpoklad, že mezi vybranými jevy není žádná souvislost. Hypotéza alternativní (H_A) naopak tvrdí, že mezi jevy stav souvislosti existuje. Abychom zjistili, kterou z hypotéz přijmeme, testujeme nulové hypotézy.¹⁶²

2.4.1 Religiozita

1. Závisí pravidelná účast respondentů na bohoslužbách s pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí respondentů na bohoslužbách a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi pravidelnou účastí respondentů na bohoslužbách a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů existuje statisticky významná závislost.

¹⁶⁰ Jejich trvalé bydliště je v některé z obcí regionu Hornácko, případně z tohoto regionu pochází.

¹⁶¹ Srov. LUNDOVÁ, M. *Folklor a religiozita mládeže na Hornácku (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné z: <<http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>>.

¹⁶² Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 72.

2. Existuje závislost mezi aktivní účastí pokřtěných respondentů na životě farnosti (sboru) a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (sboru) a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (sboru) a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů existuje statisticky významný vztah.

3. Existuje souvislost mezi pravidelnou účastí respondentů na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu neexistuje souvislost.

H_A : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu existuje souvislost.

4. Existuje závislost mezi křtem respondentů a křtem jejich rodičů.

H_0 : Mezi křtem respondentů a křtem obou rodičů neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi křtem respondentů a křtem obou rodičů existuje statisticky významný vztah.

5. Souvisí pravidelná účast na bohoslužbách s důležitostí církve v životě respondentů?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a osobním přesvědčením o důležitosti církve u respondentů neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a osobním přesvědčením o důležitosti církve u respondentů existuje statisticky významný vztah.

6. Souvisí víra v Boha s věkem respondentů?

H_0 : Víra v Boha s věkem respondentů nesouvisí.

H_A : Víra v Boha s věkem respondentů souvisí.

7. Existuje souvislost mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (případně sboru) a věkem respondentů?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti a věkem respondentů neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti a věkem respondentů existuje statisticky významná závislost.

8. Existuje souvislost mezi vzděláním a názorem na důležitost církve?

H_0 : Mezi vzděláním a názorem respondentů na důležitost církve neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi vzděláním a názorem respondentů na důležitost církve existuje statisticky významná souvislost.

2.4.2 Folklor

9. Souvisí hraní v cimbálové muzice s pravidelnou návštěvou folklorního souboru?

H_0 : Hraní v cimbálové muzice nesouvisí s pravidelnou návštěvou folklorního souboru.

H_A : Hraní v cimbálové muzice souvisí s pravidelnou návštěvou folklorního souboru.

10. Souvisí frekvence oblékání se respondentů do kroje s aktivitou rodičů v oblasti folkloru?

H_0 : Mezi frekvencí oblékání se respondentů do kroje a aktivitou rodičů v oblasti folkloru neexistuje statisticky významná vztah.

H_A : Mezi frekvencí oblékání se respondentů do kroje a aktivitou rodičů v oblasti folkloru existuje statisticky významná vztah.

11. Souvisí aktivní účast respondentů na Horňáckých slavnostech s aktivitou rodičů v oblasti folkloru?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na Horňáckých slavnostech a aktivitou rodičů v oblasti folkloru neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na Horňáckých slavnostech a aktivitou rodičů v oblasti folkloru existuje statisticky významný vztah.

12. Souvisí aktivní účast respondentů na folklorních aktivitách s angažovaností rodičů v oblasti folkloru?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a angažovaností rodičů v oblasti folkloru neexistuje závislost.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a angažovaností rodičů v oblasti folkloru existuje závislost.

13. Souvisí účast na folklorních aktivitách s aktivní účastí na Horňáckých slavnostech?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a aktivní účastí na Horňáckých slavnostech neexistuje závislost.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a aktivní účastí na Horňáckých slavnostech existuje závislost.

14. Souvisí aktivní účast na Horňáckých slavnostech s názorem a na budoucnost folkloru?

H_0 : Aktivní účast na Horňáckých slavnostech nesouvisí s názorem na budoucnost folkloru.

H_A : Aktivní účast na Horňáckých slavnostech souvisí s názorem na budoucnost folkloru.

2.4.3 Folklor a religiozita

15. Souvisí aktivní účast na folklorních akcích s názorem na důležitost církve?

H_0 : Aktivní účast na folklorních akcích nesouvisí s názorem na důležitost církve.

H_A : Aktivní účast na folklorních akcích souvisí s názorem na důležitost církve.

16. Existuje souvislost mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru existuje statisticky významná závislost.

17. Souvisí aktivita ve farnosti (sboru) s tím, že respondenti mají svůj vlastní kroj?

H_0 : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, že respondenti vlastní kroj, neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, že respondenti vlastní kroj, existuje statisticky významná závislost.

18. Souvisí pravidelná návštěva folklorního souboru s aktivitou ve farnosti (ve sboru)?

H_0 : Mezi pravidelnou návštěvou folklorního souboru a aktivitou ve farnosti neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi pravidelnou návštěvou folklorního souboru a aktivitou ve farnosti existuje statisticky významný vztah.

19. Souvisí křest s aktivní účastí na Hornáckých slavnostech?

H_0 : Mezi křtem a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi křtem a aktivní účastí na Horňáckých slavnostech existuje statisticky významný vztah.

20. Souvisí křest s pravidelnou návštěvou folklorního souboru?

H_0 : Mezi křtem respondentů a pravidelnou návštěvou folklorního souboru neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi křtem respondentů a pravidelnou návštěvou folklorního souboru existuje statisticky významná závislost.

21. Existuje souvislost mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích?

H_0 : Mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích neexistuje závislost.

H_A : Mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích existuje závislost.

22. Souvisí aktivita ve farnosti s tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru?

H_0 : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru existuje statisticky významná závislost.

2.5 Dotazník

Pro výzkum jsme zvolili metodu dotazníku. Jedná se o velmi často používanou metodu získávání dat v pedagogickém výzkumu. Otázky jsou kladeny písemně, získáváme také písemné odpovědi.¹⁶³ Pro snadnou přístupnost dotazníku dnešní mládeži jsme zvolili elektronickou podobu.

¹⁶³ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 163-164.

Použili jsme několik druhů položek. Uzavřené (strukturované) položky – respondentům jsme předložili určitý počet předem připravených odpovědí. Mezi nimi jsme používali tzv. položky dichotomické, na které respondenti mohli dát jednu ze dvou vzájemně protikladných odpovědí. Dále jsme v dotazníku používali polytomické položky, umožňující výběr z několika odpovědí. U některých otázek nebyla nabídka zcela vyčerpávající, proto jsme vytvořili také položky tzv. polouzavřené, lze je charakterizovat možností dopsat vlastní odpověď. Do dotazníku jsme zařadili také otázky typu škálového¹⁶⁴ – respondent měl vyjádřit souhlas nebo nesouhlas s tvrzením. Některé otázky vyžadovaly pouze 1 odpověď, u některých bylo možné zatrhnout více možností. Dotazník obsahuje celkem 30 otázek.

Výzkum jsme vytvořili pomocí serveru www.vyplnto.cz. Zde bylo možné nastavit typy jednotlivých otázek. Server umožňoval funkci přeskakování některých otázek u respondentů, kteří odpovídali určitým způsobem. Dotazník byl pro respondenty na internetu dostupný od 5. 1. 2012 do 25. 1. 2012.

Dotazník by měl splňovat určité požadavky, mezi ně můžeme zařadit validitu a reliabilitu.

Validita – dotazník zjišťuje to, co zjišťovat má. Dostatečnou úroveň validity jsme se snažili zajistit právě anonymitou dotazníků.

Reliabilita – schopnost dotazníku zachytit zkoumané jevy přesně a spolehlivě. Reliabilitu jsme se snažili zajistit dotazováním se na stejné skutečnosti týkající se oblasti víry a folkloru více způsoby.¹⁶⁵

2.6 Průběh výzkumu

Jak již bylo uvedeno, pro dotazníky byla zvolena elektronická forma vyplňování. Celkem jsme získali údaje od 123 respondentů. Server [vyplnto.cz](http://www.vyplnto.cz) udává návratnost dotazníků 67 % jako poměr dotazníků vyplněných a zobrazených. Průměrná doba vyplňování byla 7 minut 47 sekund.

Dotazník jsme šířili elektronicky, nejvíce jsme k tomuto účelu využívali portál [facebook.com](https://www.facebook.com), portál [signaly.cz](https://www.signaly.cz) a e-mail. Respondenti přicházeli nejvíce přes portál [facebook.com](https://www.facebook.com) (46,2 %), nezjištěno (36,5 %), [email.seznam.cz](https://www.email.seznam.cz) (11,6 %).¹⁶⁶

¹⁶⁴ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 166-167.

¹⁶⁵ Srov. tamtéž, s. 171

Pro ověřování jednotlivých hypotéz jsme použili statistické testy významnosti, jednalo se o test dobré shody chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku, pro některé kontingenční tabulky počítáme také znaménkové schéma.

Pokud jsme si zvolili test nezávislosti chí-kvadrát, zjišťujeme, zda se zjištěné četnosti, odlišují od teoretických četností. Výsledky výzkumu zapisujeme do tzv. kontingenční tabulky (tabulka s dvěma vstupy). Čísla v této tabulce vyjadřují, jak respondenti odpověděli na otázky. Důležité jsou také tzv. marginální (okrajové) četnosti. Nachází se pod tabulkou, ale také vpravo od tabulky. Jedná se o součty jednotlivých četností v řádcích a sloupcích.

Dále si zvolíme hladinu významnosti – v pedagogických výzkumech je obvyklá hladina významnosti 0,05 (5% pravděpodobnost, že neoprávněně odmítneme nulovou hypotézu) nebo 0,01 (1%). V této práci jsme si zvolili hladinu významnosti 0,05.

Určujeme počet stupňů volnosti – vyjadřují počet řádků v tabulce, kterým bychom mohli přiřadit libovolnou hodnotu. Pro kontingenční tabulku je třeba stupeň volnosti vypočítat podle vzorce:

$$f = (r - 1) \cdot (s - 1)$$

Za r dosazujeme počet řádků, za s počet sloupců v kontingenční tabulce.

V každém poli kontingenční tabulky máme uvedena dvě čísla. Kromě zjištěné četnosti se sem píše také další číslo v závorce, které vyjadřuje očekávanou četnost. Tato čísla vyjadřují četnosti, které by odpovídaly platnosti H_0 . Očekávanou četnost tedy musíme vypočítat pro každé pole tabulky zvlášť. Pro výpočet očekávané četnosti vždy násobíme marginální četnosti (odpovídající konkrétnímu poli) v tabulce a získaný součin dělíme celkovou četností.

Pozorované četnosti označujeme jako P , očekávané četnosti označujeme jako O . Pro každé pole kontingenční tabulky dále vypočítáme:

$$\chi^2 = \frac{(P - O)^2}{O}$$

Testové kritérium χ^2 získáme, když sečteme hodnoty pro všechna pole kontingenční tabulky získané výše uvedeným výpočtem.

¹⁶⁶ Srov. LUNDOVÁ, M. *Folklor a religiozita mládeže na Horňácku (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné z: <<http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>>.

Vypočítanou hodnotu je nutné srovnat s kritickou hodnotou testového kritéria χ^2 pro vypočítaný stupeň volnosti a zvolenou hladinu významnosti. Kritickou hodnotu χ^2 lze nalézt ve statistických tabulkách.

Pokud při srovnání obou čísel zjišťujeme, že vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než hodnota kritická, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Znamená to tedy, že mezi jevy existuje statisticky významná souvislost. Pokud je naopak vypočítaná hodnota testového kritéria nižší než kritická hodnota, je nutné nulovou hypotézu přijmout. V takovémto případě mezi odpověďmi na otázky statisticky významná souvislost neexistuje.¹⁶⁷

Testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku nelze použít, pokud jsou očekávané četnosti ve více než 20% polích menší než 5. Výpočet rovněž nelze použít, jestliže je v některém poli očekávaná četnost menší než 1.¹⁶⁸ Z tohoto důvodu jsme v některých případech buňky pro výpočet sloučili.

V práci používáme také testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku, která má vždy dva řádky a dva sloupce. Tuto metodu můžeme použít jen tehdy, když proměnné jevy, mezi nimiž ověřujeme vztah, nabývají pouze dvou odlišných kvalit. Nemusíme počítat očekávané četnosti pro každé pole kontingenční tabulky zvlášť, pro hodnotu testového kritéria χ^2 použijeme následující výpočet:

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad - bc)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

Pro pochopení významu písmen ve vzorci zde uvádíme schéma čtyřpolní tabulky.¹⁶⁹

	α	non β	
β	a	b	a + b
non β	c	d	c + d
	a + c	b + d	n

Stanovujeme si hladinu významnosti 0,05. Čtyřpolní tabulka má vždy 1 stupeň volnosti.

¹⁶⁷ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 76-78.

¹⁶⁸ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s.78.

¹⁶⁹ Schéma vytvořeno podle CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 71.

Vypočítanou hodnotu testového kritéria χ^2 srovnáme s kritickou hodnotou χ^2 pro 1 stupeň volnosti a zvolenou hladinu významnosti. Pokud je vypočítaná hodnota χ^2 vyšší, odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme alternativní hypotézu.¹⁷⁰

U některých kontingenčních tabulek, u kterých jsme přijali alternativní hypotézu, používáme tzv. znaménkové schéma pro kontingenční tabulku. Chceme zjistit, ve kterém poli kontingenční tabulky se tento statisticky významný vztah projevuje. Pomocí znaménkového schématu můžeme vztah interpretovat.

Postupujeme tak, že zjišťujeme významnost rozdílů mezi pozorovanou a očekávanou četností v jednotlivých polích kontingenční tabulky. K výpočtu používáme nejčastěji testové kritérium z (z -skóre). Veličinu z můžeme označit jako normovanou normální veličinu, určuje, jak je náhodná veličina vzdálená od aritmetického průměru.

Testové kritérium vypočítáme pro každé pole tabulky podle následujícího vztahu:

$$z = \frac{P\% - O\%}{\sqrt{O\% \cdot (100 - O\%)}} \cdot \sqrt{n}$$

$P\%$ ve vzorci vyjadřuje pozorovanou četnost v určitém poli v procentech z celkové četnosti. $O\%$ je očekávaná četnost vyjádřená v procentech z celkové četnosti. n vyjadřuje celkovou četnost v kontingenční tabulce.

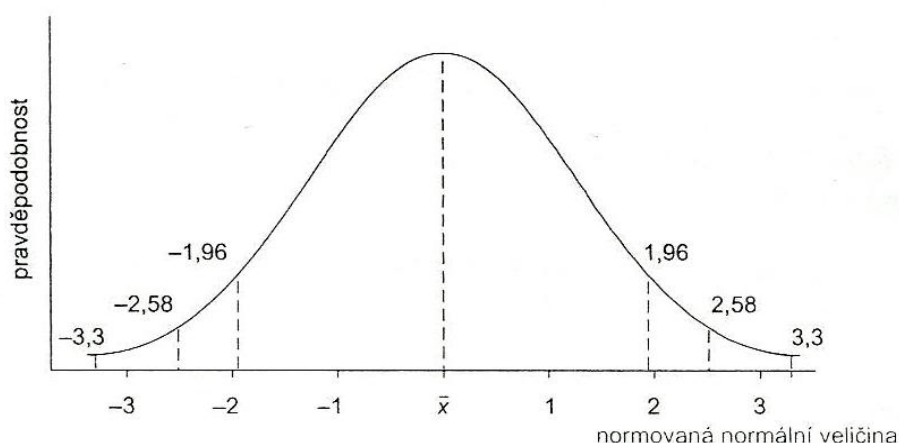
Vypočítané hodnoty (hodnoty z -skóre) se následně testují na hladině významnosti 0,05, 0,01, 0,001. Podle vypočítaných čísel přiřazujeme jednotlivým políčkům znaménka. Přiřazujeme znaménko + nebo znaménko - . Jedno znaménko připisujeme tehdy, pokud je rozdíl mezi pozorovanou a očekávanou četností statisticky významný na hladině významnosti 0,05 ($1,96 \leq z < 2,58$). Dvě znaménka přiřazujeme, pokud je rozdíl významný na hladině významnosti 0,01. Tři znaménka připisujeme, pokud je rozdíl významný na hladině významnosti 0,001.¹⁷¹

Přiřazování znamének k jednotlivým hodnotám z -skóre pro kontingenční tabulku je patrné z následujícího obrázku¹⁷²

¹⁷⁰ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 82-83.

¹⁷¹ Srov. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 78-80.

¹⁷² Následující obrázek pochází z publikace CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 80.

Kritické hodnoty normované normální veličiny (oboustranný test)

Pomocí znaménkového schématu interpretujeme výsledky z kontingenční tabulky pomocí několika výroků¹⁷³:

+++	pozorovaná četnost je významně větší než četnost očekávaná na hladině významnosti 0,001 (pozorovaná četnost je značně vyšší než očekávaná četnost)
---	pozorovaná četnost je významně menší než četnost očekávaná na hladině významnosti 0,001 (pozorovaná četnost je značně vyšší než očekávaná četnost)
++	pozorovaná četnost je významně větší než očekávaná četnost na hladině významnosti 0,01
--	pozorovaná četnost je významně menší než očekávaná četnost na hladině významnosti 0,01
+	pozorovaná četnost je významně větší než četnost očekávaná na hladině významnosti 0,05
-	pozorovaná četnost je významně menší než očekávaná četnost na hladině významnosti 0,05
0	mezi pozorovanou četností a četností očekávanou není statisticky významný rozdíl

2.7 Primární analýza získaných údajů

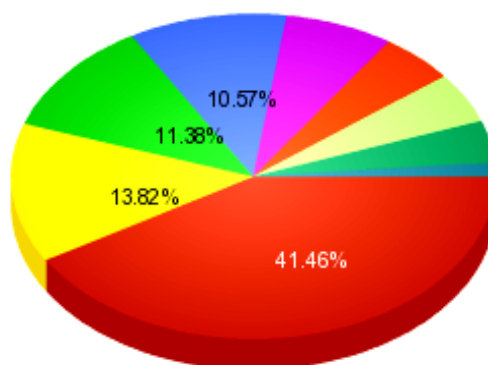
Základní analýzu výsledků výzkumu zde uvádíme pomocí grafů. U položek, které vyžadovaly pouze jednu odpověď, je použit výsečový graf. Jsou zde zobrazena procenta podle celkového počtu respondentů¹⁷⁴.

Dále je zde použit graf ukazující četnost odpovědí. Jedná se o otázky typu „alespoň jedna“ – respondent si mohl vybrat více možností. Součet procent u těchto otázek tedy nedává 100 %.¹⁷⁵

¹⁷³ Tabulka vytvořena podle CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*, s. 78-81.

¹⁷⁴ Celkový počet respondentů, kteří na otázku odpověděli.

Obec Horňácka, ze které pocházíte nebo ve které žijete:

- Velká nad Veličkou: 51 (41.46%)
- Louka: 17 (13.82%)
- Javorník: 14 (11.38%)
- Lipov: 13 (10.57%)
- Kuželov: 9 (7.32%)
- Nová Lhota (Vápenky, Mlýny): 6 (4.88%)
- Hrubá Vrbka: 6 (4.88%)
- Suchov (Suchovské Mlýny): 5 (4.07%)
- Malá Vrbka: 2 (1.63%)

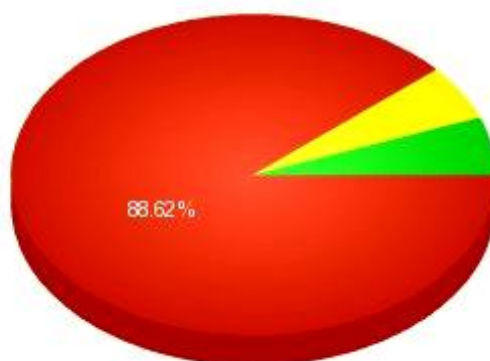
zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 1

Respondenti vybírali jednu uvedených možností. Z grafu č. 1 se dozvídáme, kolik osob z jednotlivých obcí se do průzkumu zapojilo. Nejvíce respondentů jsme získali ve Velké nad Veličkou, která má největší počet obyvatel. Odpověď „Velká nad Veličkou“ zvolilo 51 osob, což je 41,46 %.

¹⁷⁵ Srov. LUNDOVÁ, M. *Folklor a religiozita mládeže na Horňácku (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné z: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>.

Hrajete v cimbálové muzice?

■ Ne: 109 (88.62%)

■ Ano: 7 (5.69%)

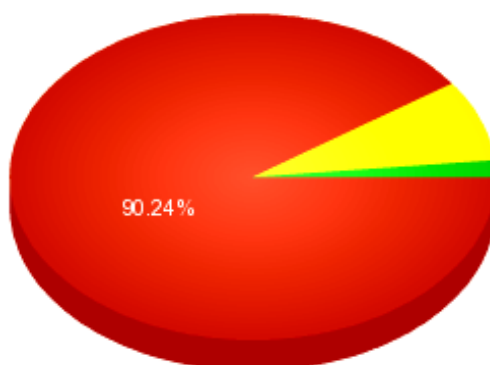
■ Hrál/a jsem v cimbálové muzice dřívě, dnes už ne: 7 (5.69%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 2

Respondenti vybírali jednu z uvedených možností. Cimbálovou muziku navštěvuje a navštěvovalo dohromady 14 osob (11,38 %). V současné době ji navštěvuje 7 osob (5,69%)

Jste pokřtěný/á?

■ Ano: 111 (90.24%)

■ Ne: 10 (8.13%)

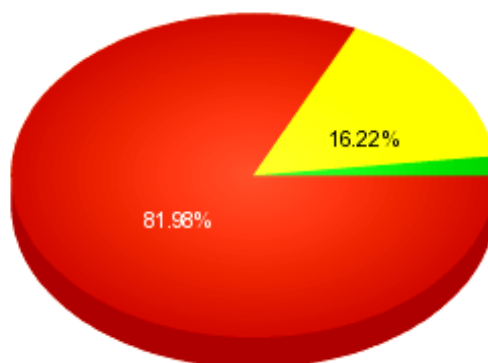
■ Na křest se teprve připravuji: 2 (1.63%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 3

Respondenti vybírali jednu možnost. 90,24% dotázaných odpovědělo na tuto otázku kladně.

Ve který církvi jste pokřtěný/á?

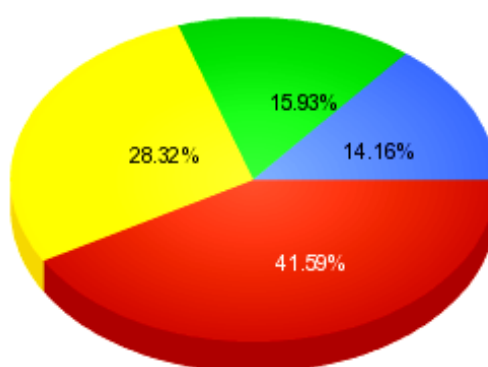
- Římskokatolická církev: 91 (81.98%)
- Českobratrská církev evangelická: 18 (16.22%)
- Apoštolská církev: 2 (1.8%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 4

Na tuto skutečnost byli dotázáni pouze ti, kteří uvedli možnost „Ano“ v předchozí otázce. Respondenti si vybírali ze tří možností. Jednalo se o polozavřenou otázku, mohli tedy napsat svou vlastní odpověď. Většina respondentů zvolila odpověď „Římskokatolická církev“, tedy 81,98%.

Účastníte se pravidelně bohoslužeb?

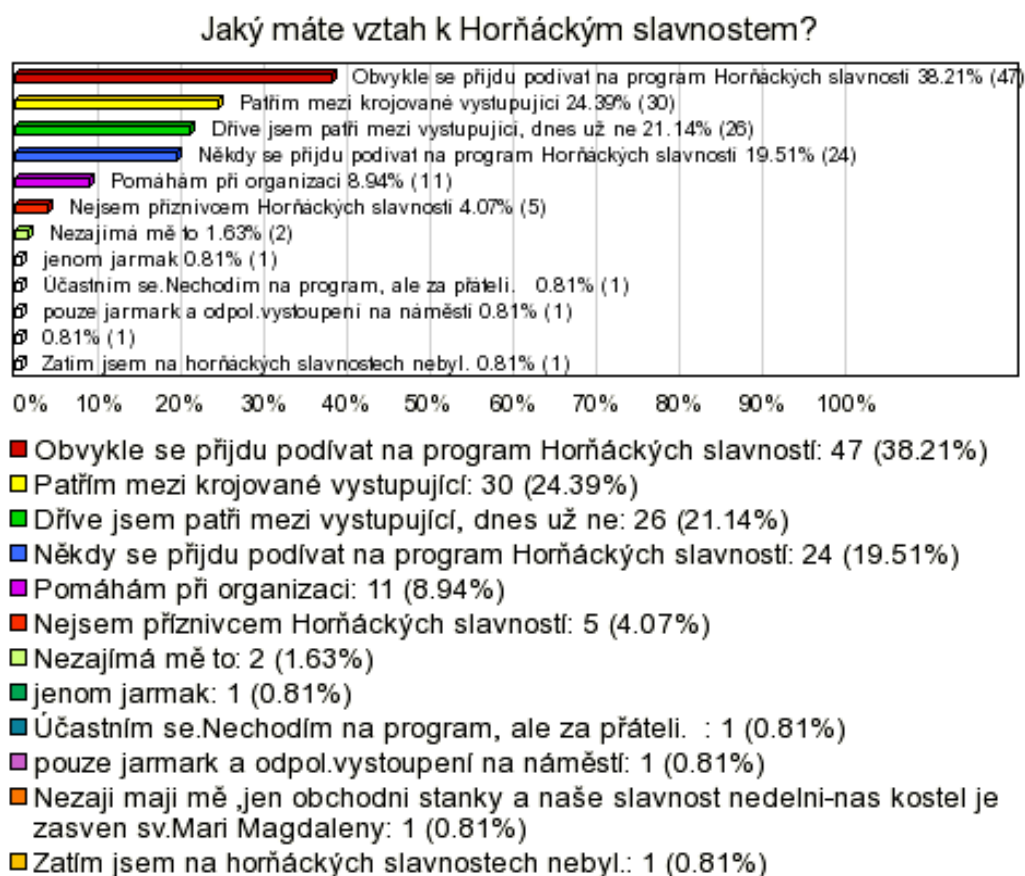

- Pravidelně (každou neděli): 47 (41.59%)
- Jen příležitostně: 32 (28.32%)
- Nepravidelně: 18 (15.93%)
- Bohoslužeb se neúčastním: 16 (14.16%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 5

Otázka byla položena všem osobám, které nezvolili možnost „Ne“ v otázce číslo 3, ptáme se tedy všech pokřtěných i těch, kteří se na křest připravují. 41,59% respondentů uvádí, že se účastní bohoslužeb pravidelně. 58,41% dotázaných se bohoslužeb účastní nepravidelně, příležitostně, případně vůbec. 14,16% pokřtěných se bohoslužeb neúčastní vůbec.

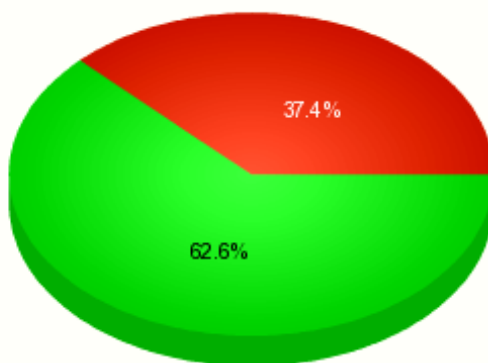

zdroj: <http://folklor-a-religiozita.mladez.vypinto.cz>

Graf. č. 6

Respondenti měli možnost zvolit více odpovědí. Respondenti mohli doplnit vlastní odpověď. 56 respondentů uvádí, že patří nebo patřilo mezi vystupující na Horňáckých slavnostech. 47 respondentů shodně uvádí, že na Horňácké slavnosti obvykle chodí. Pouhých 5 respondentů přiznává, že nepatří mezi příznivce Horňáckých slavností. 2 osoby se o Horňácké slavnosti nezajímají. Pouze 1 respondent uvádí, že se této folklorní akce nikdy neúčastnil. Většina respondentů se na Horňácké slavnosti přichází podívat, případně se jich aktivně účastní (vystoupením nebo pomocí s organizací).

Máte vlastní kroj?

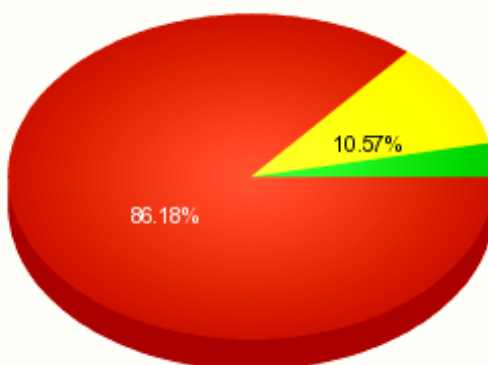

■ ano: 77 (62.6%)
 ■ ne: 46 (37.4%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 7

Jsou Vaši rodiče pokřtění?

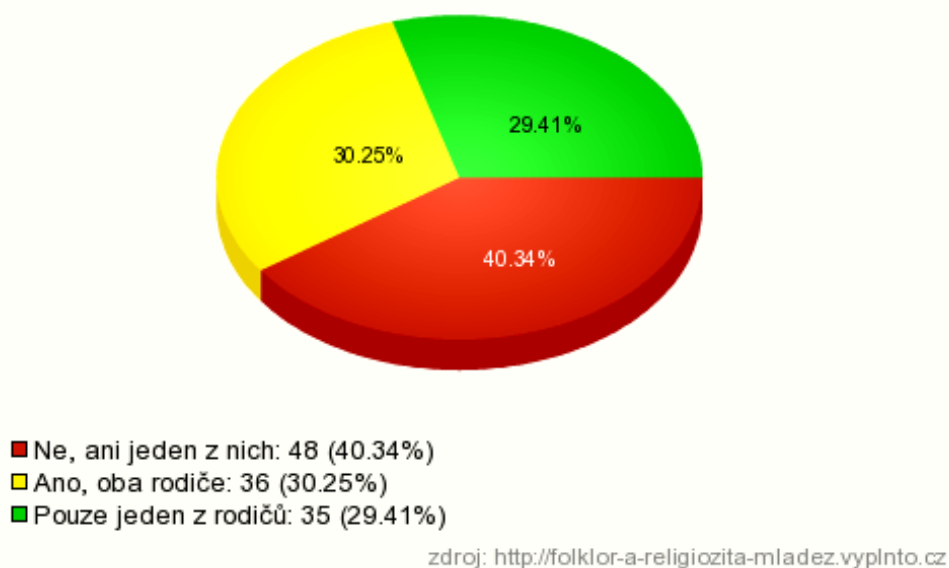
■ Ano, oba rodiče: 106 (86.18%)
 ■ Pouze jeden z rodičů: 13 (10.57%)
 ■ Ne, ani jeden z rodičů: 4 (3.25%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 8

86,18 % uvádí, že jejich rodiče pokřtění jsou. Pouze 4 respondenti (3,25 %) uvádí, že ani jeden z jejich rodičů není pokřtěn.

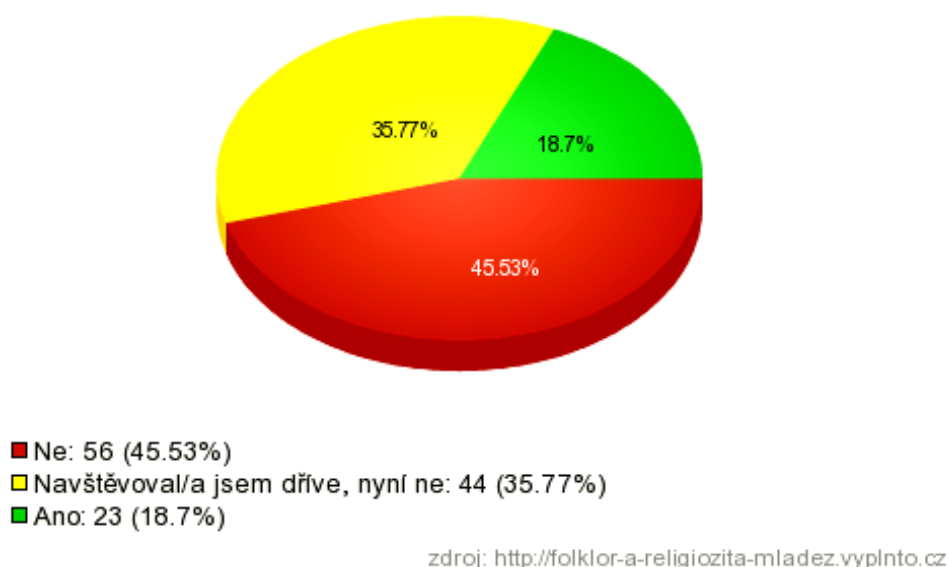
Účastní se Vaši rodiče pravidelně (každou neděli) bohoslužeb?

Graf č. 9

Tato položka se týká respondentů, kteří neuvedli možnost „Ne, ani jeden z rodičů“ v předchozí otázce. 40,34% dotázaných uvádí, že ani jeden z rodičů se pravidelně bohoslužeb neúčastní.

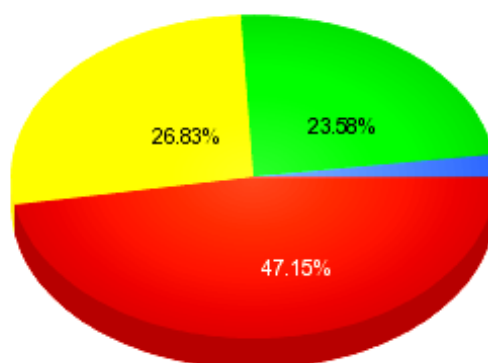
Navštěvujete folklorní soubor?

Graf č. 10

45,53% respondentů uvádí, že do folklorního souboru nechodí ani nikdy nechodilo. Více než polovina respondentů do folklorního souboru chodí nebo chodila dříve. 54,47% dotázaných do folklorního souboru v současné době nechodí.

Jak často se oblékáte do kroje?

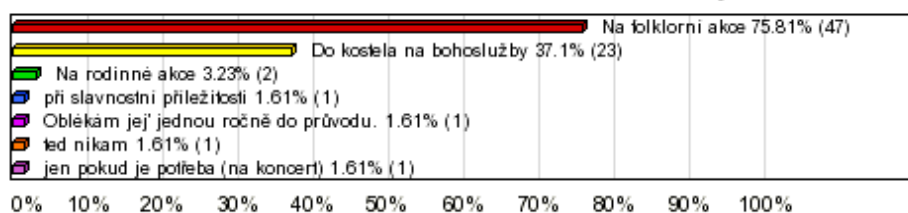
- Jednou nebo vícekrát jsem ho měl/a na sobě, dnes už jej neoblékám: 58 (47.15%)
- Více než 4x do roka: 33 (26.83%)
- Méně než 4x do roka: 29 (23.58%)
- Nikdy jsem ho neměl/a oblečený: 3 (2.44%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 11

Nejvíce dotázaných se shodlo na tom, že kroj měli několikrát v životě oblečený, ale dnes už jej neoblékají. Pouhé 3 osoby kroj dosud neměly oblečený. Velmi zajímavé je, že počet respondentů, kteří se do kroje v současné době oblékají více než čtyřikrát do roka početně převažuje skupinu osob, kteří se do kroje v současné době oblékají méně než čtyřikrát do roka.

Kam všude chodíte v současné době v kroji?

- Na folklorní akce: 47 (75.81%)
- Do kostela na bohoslužby: 23 (37.1%)
- Na rodinné akce: 2 (3.23%)
- při slavnostní příležitosti: 1 (1.61%)
- Oblékám jej jednou ročně do průvodu: 1 (1.61%)
- ted nikam: 1 (1.61%)
- jen pokud je potřeba (na koncert): 1 (1.61%)

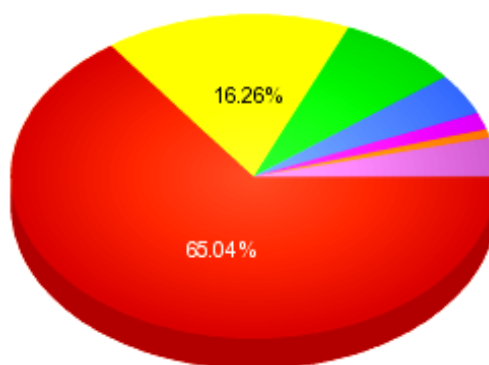
zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 12

Tato otázka byla položena pouze respondentům, kteří se v současné době do kroje oblékají. Respondenti si mohli vybrat více možností. Na otázku odpovědělo

celkem 62 respondentů. 47 osob z tohoto počtu uvádí, že chodí na folklorní akce. Možnost „Do kostela na bohoslužby“ vybralo 23 osob.

Jak hodnotíte svou víru?

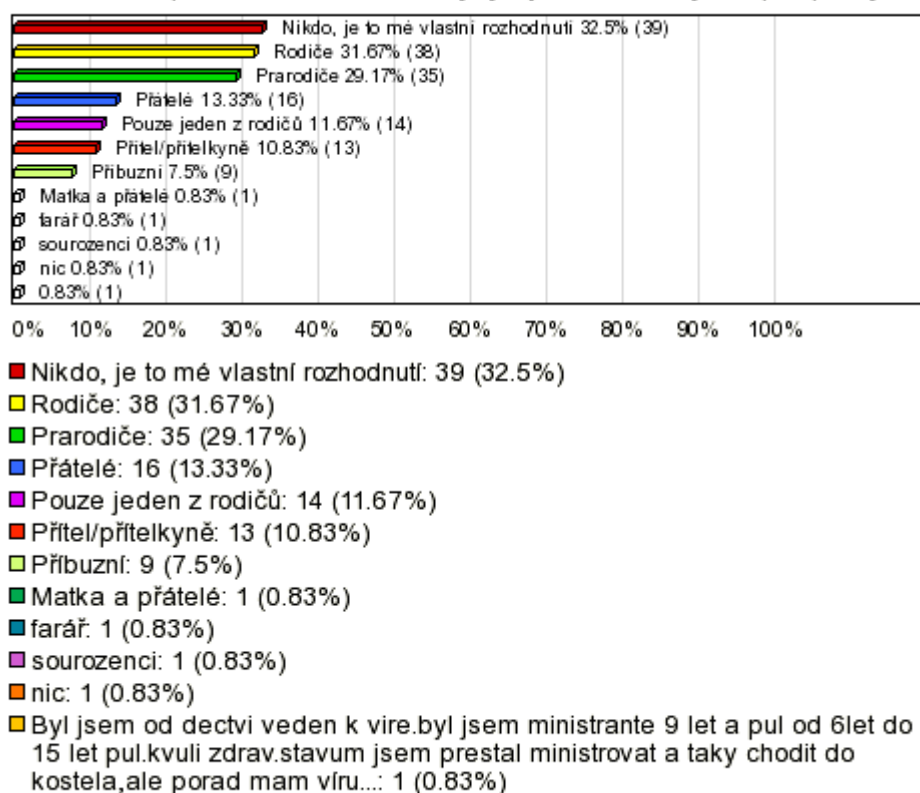
- Věřím v Boha: 80 (65.04%)
- Něco musí existovat, ale nevím, jestli je to Bůh: 20 (16.26%)
- V Boha vůbec nevěřím, ale věřím v něco jiného: 10 (8.13%)
- Přemýšlal/a jsem nad tím, ale víra mi nic neříká: 5 (4.07%)
- Nevěřím v nic: 2 (1.63%)
- V Boha věřím, ale zároveň se mi trochu hnusí Církev: 1 (0.81%)
- Ostatní odpovědi: 5 (4%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 13

Položka umožňovala vybrat pouze jedinou odpověď z nabízených možností, pokud si respondenti nemohli vybrat z uvedených možností, byla zde také nabídka doplnit vlastní odpověď. 65,04% dotázaných vybralo položku „Věřím v Boha“. Pouze 5,69 % osob uvádí, že nevěří v nic, případně jim víra nic neříká.

Ve Vašem pohledu na víru, ať už je jakýkoli, Vás nejvíce podporují?

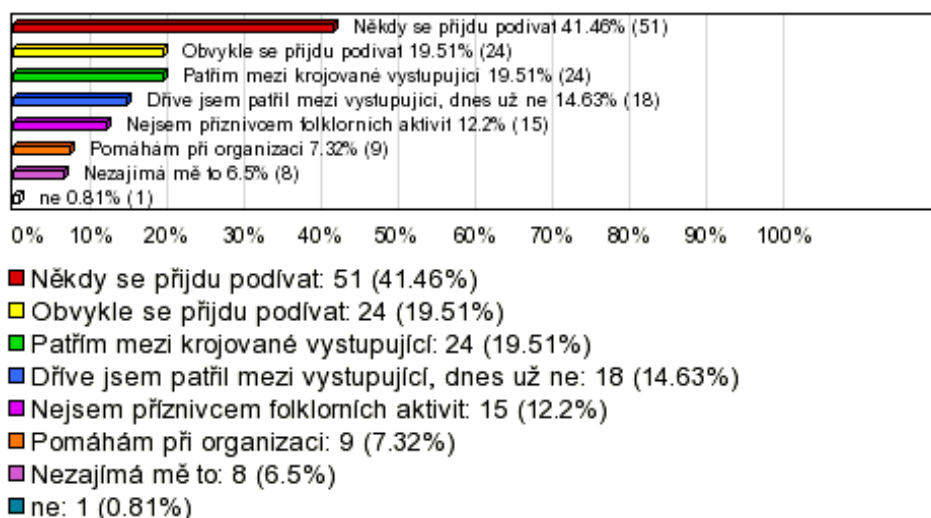

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 14

Otázka umožňovala označit více uvedených možností, případně doplnit svou vlastní odpověď. Nevíce osob kupodivu vybralo odpověď „Nikdo, je to mé vlastní rozhodnutí“ – jednalo se o 39 respondentů. Dále respondenti nejčastěji uvádějí možnost rodiče nebo prarodiče. 38 osob uvádí, že je nejvíce podporují rodiče.

Účastníte se kromě Horňáckých slavností dalších folklorních akcí (např. Mladé Horňácko, folklorní koncerty...)?

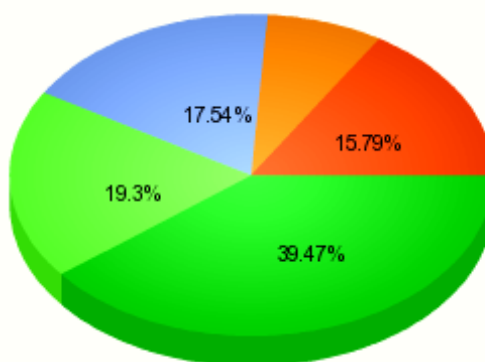

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 15

Otázka umožňovala vybrat si více odpovědí, případně také doplnit vlastní odpověď. Nejvíce respondentů uvádí, že se na folklorní aktivity přichází někdy podívat. 24 osob přiznává, že na folklorní aktivity obvykle chodí. 24 osob se na nich aktivně podílí vystoupením v kroji. Zajímavé je, že pouze 1 osoba přiznává, že se folklorních aktivit neúčastní. 8 osob se o folklorní aktivity nezajímá.

Mám osobní vztah k Bohu.

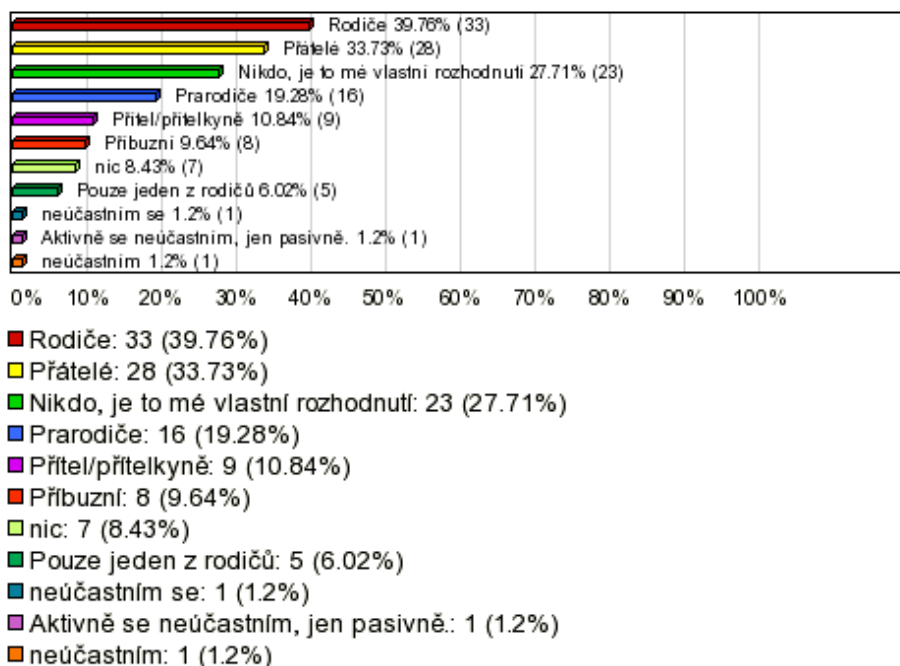

- souhlasím: 45 (39.47%)
- spíše souhlasím: 22 (19.3%)
- nevím: 20 (17.54%)
- spíše nesouhlasím: 9 (7.89%)
- nesouhlasím: 18 (15.79%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf. č. 16

Ve folklorních aktivitách, pokud se jich aktivně účastníte, Vás nejvíce podporují?

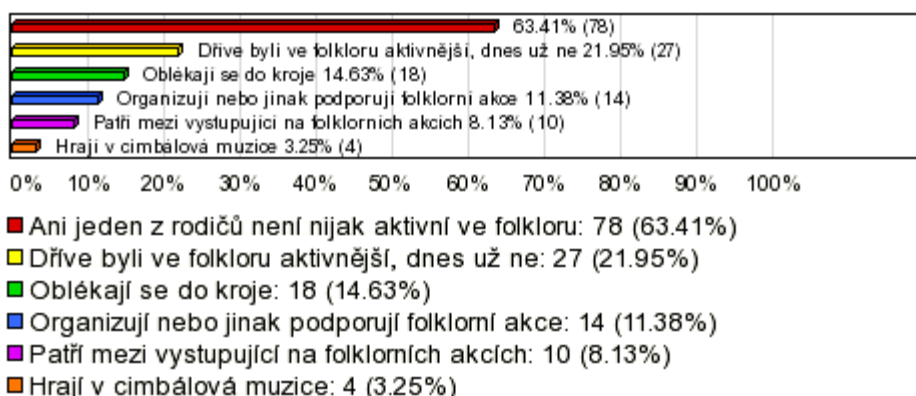

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 17

Respondenti měli možnost vybrat si z více možností, případně doplnit vlastní. 33 respondentů uvádí, že je ve folklorních aktivitách nejvíce podporují rodiče.

Jsou Vaši rodiče nějak aktivní ve folkloru? Zatrhněte možnost, i když aktivitu vykonává pouze jeden z nich.

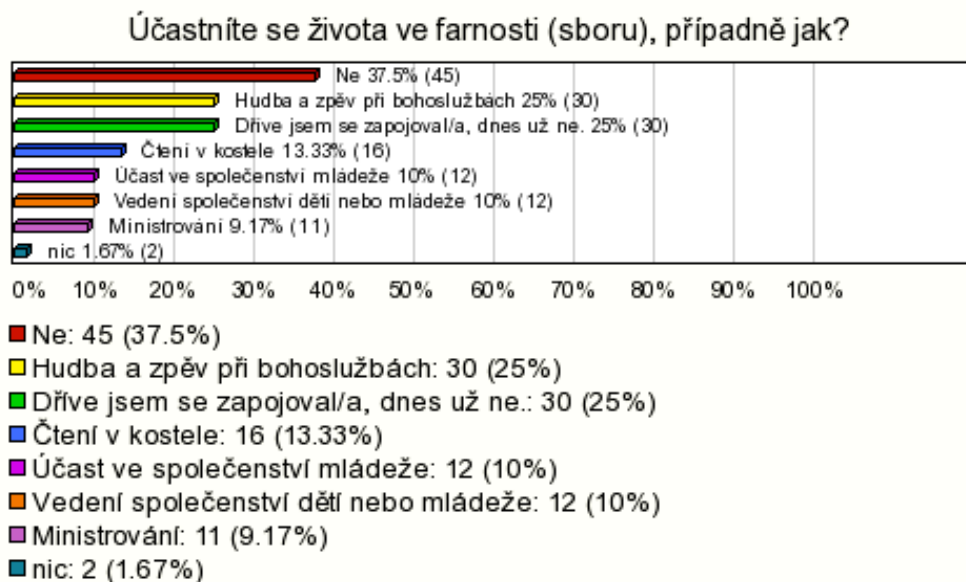

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 18

Respondenti měli možnost vybrat si více z uvedených možností, případně doplnit vlastní odpověď. Nejvíce osob uvádí, že ani jeden z rodičů není aktivní v oblasti folkloru. Zajímavé je, že poměrně velké množství rodičů bylo nějakým

způsobem ve folkloru aktivní dříve. Alespoň jeden z rodičů 18 respondentů se stále obléká do kroje, poměrně hodně rodičů se podílí na organizaci folklorních akcí.

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

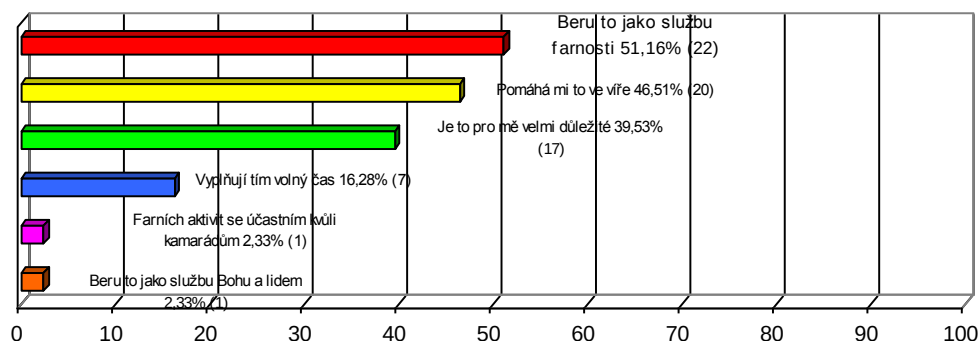
Graf č. 19

Na otázku odpovědělo 120 respondentů. 45 dotázaných se do života farnosti nezapojuje. 30 respondentů se do života farnosti zapojovalo dříve. 2 respondenti uvádí vlastní odpověď „nic“. Celkem 77 osob ze 120 se tedy farních aktivit (aktivit sboru) aktivně neúčastní.

Dotázaní, kteří se farních aktivit účastní, často vybírají více možností. Nejčastěji se zde vyskytuje odpověď „Hudba a zpěv při bohoslužbách“, často uvádějí také možnost „Čtení v kostele“.

Výrazem „účast na životě farnosti (sboru) v této otázce míníme aktivní účast a pomoc farnosti, např. služba pěveckého sboru, vedení společenství dětí, ministrování, atd.

Jaký smysl má pro Vás aktivní účast na životě farnosti (sboru)?

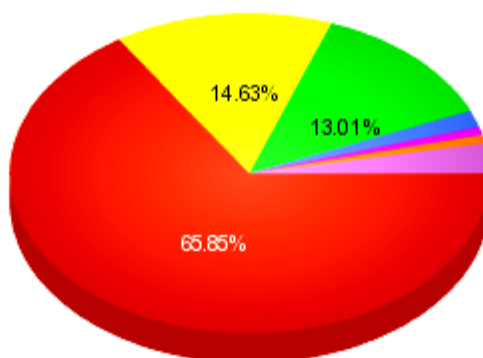

- Berut jako službu farnosti: 22 (51.16%)
- Pomáhá mi to ve víře: 20 (48.51%)
- Je to pro mě velmi důležité: 17 (39.53%)
- Vyplňuji tím volný čas: 7 (16.28%)
- Farních aktivit (aktivit sboru) se účastním kvůli kamarádům: 1 (2.33%)
- Berut jako službu Bohu a lidem: 1 (2.23%)

Graf č. 20

Graf č. 20 zobrazuje, jak na otázku odpověděly osoby, které se aktivně podílejí na životě farnosti (sboru) např. vedení společenství mládeže, hudba a zpěv při bohoslužbách, ministrování, atd. Jednalo se o 43 osob. Respondenti mohli vybrat jednu nebo více možností. Osoby aktivní ve farnostech nejčastěji vybírají možnost „Berut jako službu farnosti“. Nikdo z těchto 43 respondentů si nevybral možnost „Chodím tam, ale nebaví mě to“ ani možnost „Farních aktivit (aktivit sboru) se účastním kvůli rodičům“.

Ke které církvi se nyní hlásíte?

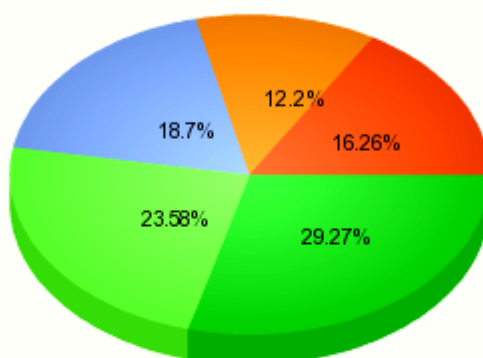
- Římskokatolická církev: 81 (65.85%)
- Nehlásím se k žádné církvi: 18 (14.63%)
- Českobratrská církev evangelická: 16 (13.01%)
- Apoštolská církev: 2 (1.63%)
- Pravoslavná církev: 1 (0.81%)
- Adventisté sedmého dne: 1 (0.81%)
- Ostatní odpovědi: 4 (3%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 21

Pokud graf č. 21 srovnáme s grafem č. 4, objevuje se zde navíc Pravoslavná církev a Církev adventistů sedmého dne. Graf č. 4 zobrazuje, ve které církvi byli respondenti pokřtěni.

Církev je pro můj život důležitá.

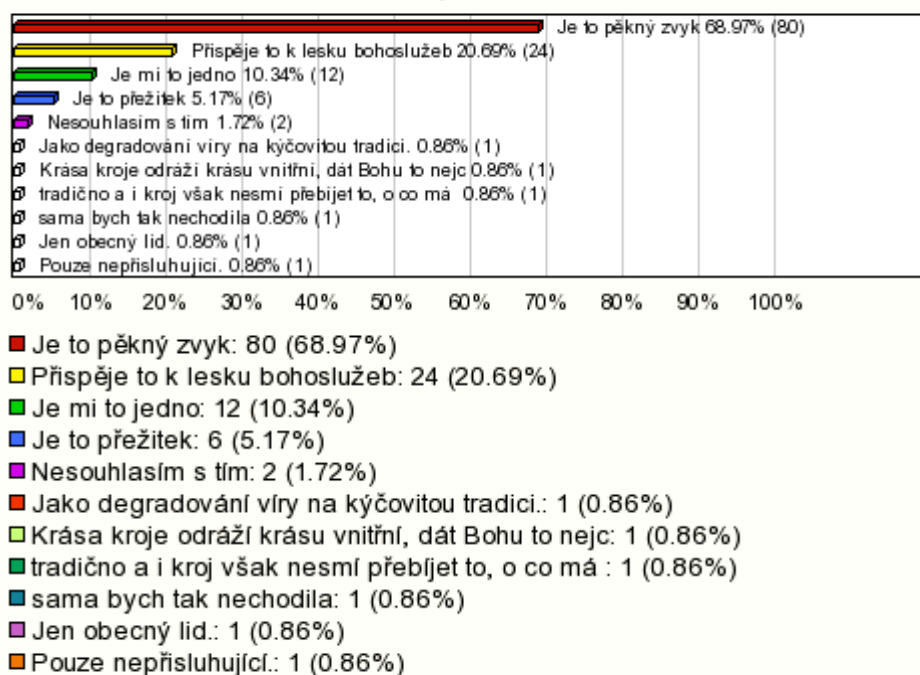

- souhlasím: 36 (29.27%)
- spíše souhlasím: 29 (23.58%)
- nevím: 23 (18.7%)
- spíše nesouhlasím: 15 (12.2%)
- nesouhlasím: 20 (16.26%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 22

Jak hodnotíte nošení kroje do kostela v dnešní době?

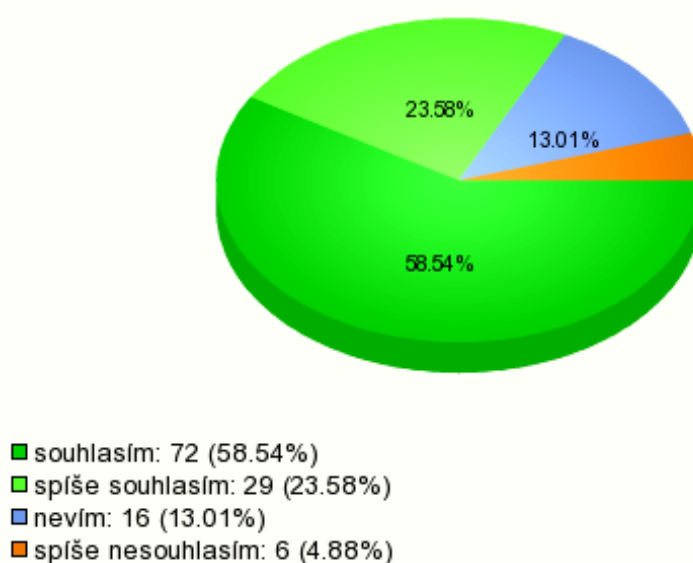

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 23

Na otázku odpovědělo 116 respondentů. Položka umožňovala vybrat jednu a více možností, případně doplnit vlastní. 80 respondentů se shoduje na tom, že se jedná o pěkný zvyk. S tímto zvykem nesouhlasí 2 osoby.

Folklor na Horňácku má budoucnost.

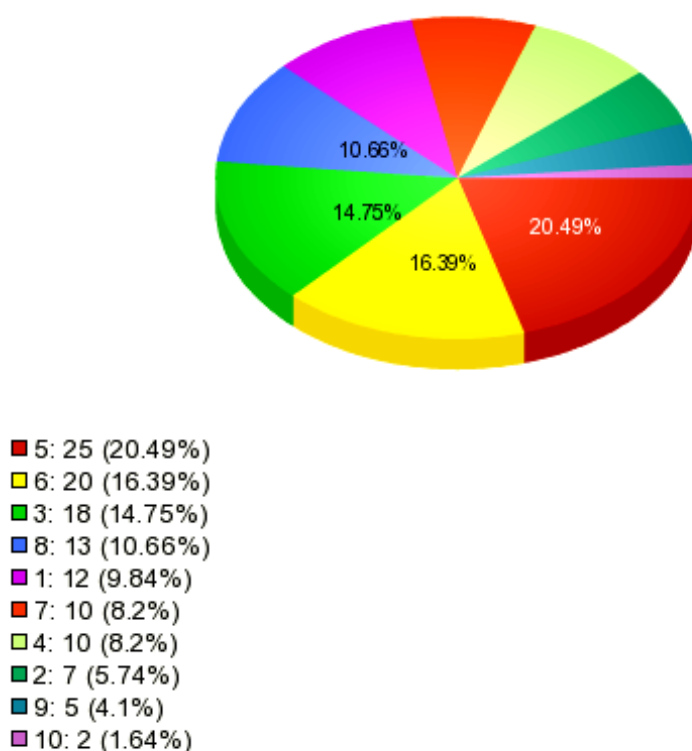

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 24

Respondenti vybírali jednu z uvedených možností. 58,54% respondentů uvádí, že podle jejich názoru folklor na Hornácku budoucnost má. Pouze 13,01% osob vybralo možnost „spíše nesouhlasím“. Ani jeden z respondentů neuvedl možnost „nesouhlasím“.

Jak moc podle Vás souvisí folklor s vírou? Číslo 1 znamená vůbec spolu nesouvisí, číslo 10 velmi spolu souvisí.

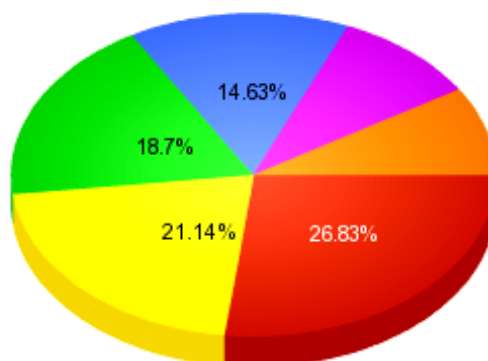

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vypinto.cz>

Graf č. 25

Na otázku odpovědělo 122 respondentů. Položka umožňovala vybrat jednu z uvedených možností. Nejčastěji respondenti vybírali možnosti „5“ a „6“. 12 dotázaných (9,84%) míní, že folklor a víra spolu nesouvisí vůbec.

Uvedte prosím Váš věk:

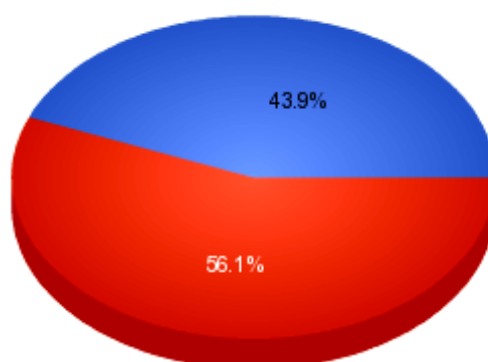
■ 21-22: 33 (26.83%)
 ■ 23-24: 26 (21.14%)
 ■ 19-20: 23 (18.7%)
 ■ 17-18: 18 (14.63%)
 ■ 15-16: 12 (9.76%)
 ■ 25-26: 11 (8.94%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 26

Zde také uvádíme, v jakém věkovém rozmezí se nachází respondenti, kteří dotazník vyplňovali.

Pohlaví:

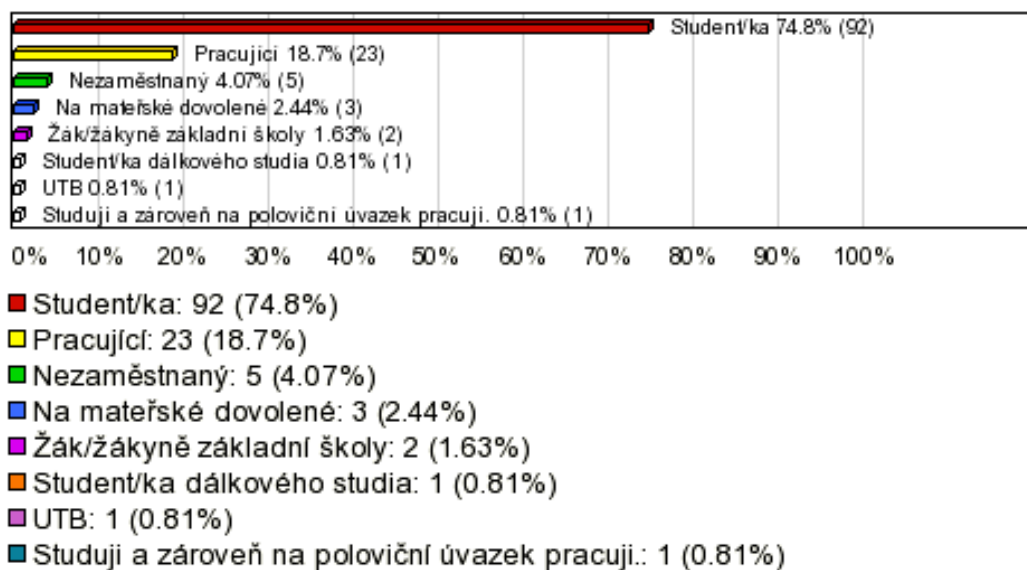

■ Žena: 69 (56.1%)
 ■ Muž: 54 (43.9%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf. č. 27

Studium, zaměstnání v současné době (uvedte prosím hlavní činnost, příležitostné brigády prosím neuvádějte).

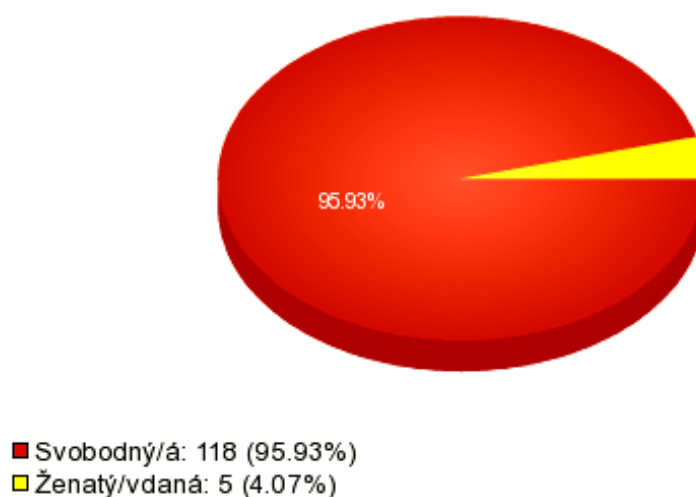

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 28

Z grafu č. 28 je patrné, že výzkumu se účastnili nejvíce studenti. 92 osob (74,8%) zahrlo možnost (Student/ka).

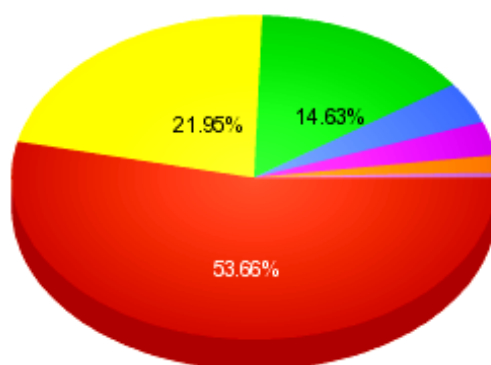
Stav:

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 29

Zatrhňte prosím Vaše dosud nejvyšší ukončené vzdělání.

- Středoškolské: 66 (53.66%)
- Základní: 27 (21.95%)
- Vysokoškolské (Bc., Mgr., Ing., MUDr.,...): 18 (14.63%)
- Učební obor s maturitou: 5 (4.07%)
- Učební obor: 4 (3.25%)
- V současné době jsem žákem ZŠ: 2 (1.63%)
- Vyšší odborná škola: 1 (0.81%)

zdroj: <http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>

Graf č. 30

2.8 Ověřování hypotéz

Závislost mezi jednotlivými prvky jsme zjišťovali pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku a testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Pro snazší interpretaci některých výpočtů jsme použili také znaménkové schéma pro kontingenční tabulku. Nejprve jsme si stanovili nulovou a alternativní hypotézu. Zvolili jsme si hladinu významnosti 0,05.

2.8.1 Religiozita

1. Závisí pravidelná účast respondentů na bohoslužbách s pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí respondentů na bohoslužbách a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi pravidelnou účastí respondentů na bohoslužbách a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů existuje statisticky významná závislost.

Celkový počet osob, které bereme v úvahu pro tento výpočet je 113. Od počtu respondentů, kteří na otázku odpověděli, odečítáme počet nepokřtěných.

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 47,37973$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro zvolenou hladinu významnosti a 2 stupeně volnosti. Přijímáme alternativní hypotézu.

Mezi pravidelnou účastí mladých lidí na bohoslužbách a pravidelnou účastí na mši jejich rodičů existuje statisticky významná závislost. Respondenti, jejichž oba rodiče se bohoslužeb účastní pravidelně, obvykle odpovídají, že se bohoslužeb pravidelně účastní.

Znaménkové schéma pro kontingenční tabulku

Pravidelná účast rodičů respondentů na bohoslužbách	Pravidelná účast respondentů na bohoslužbách	
	Ano	Ne
Oba rodiče	+++	--
Ani jeden z rodičů	---	+++
Jeden z rodičů	0	0

Ze znaménkového schématu je patrné, že četnost respondentů, kteří se bohoslužeb pravidelně účastí, jejichž oba rodiče se bohoslužeb účastní, je výrazně vyšší než očekávaná četnost. Výrazně méně je respondentů, kteří se účastní pravidelně bohoslužeb, přestože rodiče se jich pravidelně neúčastní.

Pokud se ani jeden z rodičů bohoslužeb pravidelně neúčastní, nechodí na ně pravidelně ani respondenti.

2. Existuje závislost mezi aktivní účastí pokřtěných respondentů na životě farnosti a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (sboru) a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (sboru) a pravidelnou účastí na bohoslužbách jejich rodičů existuje statisticky významný vztah.

Jako aktivní účast na životě farnosti je míněno ministrování, účast ve společenství mládeže, čtení v kostele, hudba a zpěv při bohoslužbách, vedení společenství dětí nebo mládeže, jiná pomoc farnosti. Na otázku, která se týká aktivity ve farnosti, odpovědělo 120 osob. Od toho čísla odečítáme počet nepokřtěných osob, které otázku zodpověděly.

Kontingenční tabulka

Pravidelná účast rodičů na bohoslužbách	Aktivita respondentů ve farnosti			
	Ano	Ne	Dříve	
Oba rodiče	24 (13,68)	3 (11,77)	8 (9,55)	35
Ani jeden z rodičů	3 (15,63)	26 (13,45)	11 (10,91)	40
Jeden z rodičů	16 (13,68)	8 (11,77)	11 (9,55)	35
	43	37	30	110

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 38,30285$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro s 4 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (sboru) a pravidelnou účastí na mši jejich rodičů existuje statisticky významný vztah.

3. Existuje souvislost mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu neexistuje souvislost.

H_A : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu existuje souvislost.

Na položku zjišťující vztah k Bohu odpovědělo 114 osob, z toho 10 nepokřtěných. Počítáme tedy jenom s počtem 104 osob.

Čtyřpolní tabulka

Pravidelná účast na bohoslužbách	Máte osobní vztah k Bohu?		
	Souhlasí, spíše souhlasí	Neví, nesouhlasí, spíše nesouhlasí	
Ano	43	3	46
Ne	24	34	58
	67	37	104

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 30,3809$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro 1 stupeň volnosti a hladinu významnosti 0,05. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a tím, jak respondenti popisují svůj vztah k Bohu existuje statisticky významná souvislost.

4. Existuje statisticky významná závislost mezi křtem respondentů a křtem jejich rodičů?

H_0 : Mezi křtem respondentů a křtem obou rodičů neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi křtem respondentů a křtem obou rodičů existuje statisticky významný vztah.

Čtyřpolní tabulka

Křest obou rodičů	Křest respondentů		
	Ano	Ne, teprve se připravují	
Ano	99	7	106
Ne	12	5	17
	111	12	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 8,656249$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro 1 stupeň volnosti a hladinu významnosti 0,05. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi křtem respondentů a křtem obou rodičů existuje statisticky významný vztah.

5. Souvisí pravidelná účast respondentů na bohoslužbách s důležitostí církve v životě respondentů?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a osobním přesvědčením o důležitosti církve u respondentů neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a osobním přesvědčením o důležitosti církve u respondentů existuje statisticky významný vztah.

Kontingenční tabulka

Pravidelná účast na bohoslužbách	Důležitost církve pro život respondentů			
	Souhlasí, spíše souhlasí	Neví	Nesouhlasí, spíše nesouhlasí	
Ano	40 (25,22)	6 (8,79)	1 (12,99)	47
Ne	26 (40,78)	17 (14,21)	33 (21,01)	76
	66	23	34	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 33,36556$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro 2 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a osobním přesvědčením o důležitosti církve u respondentů existuje statisticky významný vztah.

6. Souvisí víra v Boha s věkem respondentů?

H_0 : Víra v Boha s věkem respondentů nesouvisí.

H_A : Víra v Boha s věkem respondentů souvisí.

Do sloupce „Ano“ zahrnujeme počet respondentů, kteří v Boha věří; do sloupce „Ne“ počítáme respondenty, kteří nevěří v nic (případně neví, v co přesně věří, případně věří v jiné skutečnosti).

Kontingenční tabulka

Věk	Víra v Boha		
	Ano	Ne	
15-18	24 (20,24)	6 (9,76)	30
19-22	35 (37,79)	21 (18,21)	56
23-26	24 (24,97)	13 (12,03)	37
	83	40	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 2,891086$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro 2 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Víra v Boha s věkem respondentů nesouvisí.

7. Existuje souvislost mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti (případně sboru) a věkem respondentů?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti a věkem respondentů neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti a věkem respondentů existuje statisticky významná závislost.

Jako aktivní účast na životě farnosti (případně sboru) je míněno ministrování, účast na společenství mládeže, čtení v kostele, hudba a zpěv při bohoslužbách, vedení společenství dětí nebo mládeže, jiná pomoc farnosti. Nepočítáme s osobami, které jsou nepokřtěné.

Kontingenční tabulka

Věk	Aktivita respondentů ve farnosti v současné době			
	Ano	Ne	Dříve	
15-18	17 (10,95)	7 (9,67)	4 (7,38)	28
19-22	17 (19,55)	21 (17,27)	12 (13,18)	50
23-26	9 (12,51)	10 (11,01)	13 (8,44)	32
	43	38	29	110

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 10,43237$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 4 stupně volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi aktivní účastí respondentů na životě farnosti a věkem respondentů existuje statisticky významná závislost.

8. Existuje souvislost mezi vzděláním a názorem na důležitost církve?

H_0 : Mezi vzděláním a názorem respondentů na důležitost církve neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi vzděláním a názorem respondentů na důležitost církve existuje statisticky významná souvislost.

Respondenti měli možnost vyjádřit, zda je pro ně církev důležitá.

Kontingenční tabulka

Dosud nejvyšší ukončené vzdělání	Důležitost církve			
	Ano, Spíše ano	Neví	Spíše ne, Ne	
Základní, žáci ZŠ	18 (15,33)	8 (5,42)	3 (8,25)	29
Středoškolské, učební obory, učební obory s maturitou	39 (39,63)	12 (14,02)	24 (21,34)	75
Vysokoškolské a vyšší odborné	8 (10,04)	3 (3,55)	8 (5,41)	19
	65	23	35	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 7,412788$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 4 stupně volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi vzděláním a názorem respondentů na důležitost církve neexistuje statisticky významná souvislost.

2.8.2 Folklor

9. Souvisí hraní v cimbálové muzice s pravidelnou návštěvou folklorního souboru?

H_0 : Hraní v cimbálové muzice nesouvisí s pravidelnou návštěvou folklorního souboru.

H_A : Hraní v cimbálové muzice souvisí s pravidelnou návštěvou folklorního souboru.

Čtyřpolní tabulka

Hraní v cimbálové muzice	Pravidelná návštěva folklorního souboru.		
	Ano	Ne	
Ano	4	3	7
Ne	19	97	116
	23	100	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 7,215679$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Hraní v cimbálové muzice souvisí s pravidelnou návštěvou folklorního souboru. Respondenti, kteří navštěvují cimbálovou muziku často navštěvují současně také folklorní soubor.

10. Souvisí frekvence oblékání se respondentů do kroje s aktivitou rodičů v oblasti folkloru?

H_0 : Mezi frekvencí oblékání se respondentů do kroje a aktivitou rodičů v oblasti folkloru neexistuje statisticky významná vztah.

H_A : Mezi frekvencí oblékání se respondentů do kroje a aktivitou rodičů v oblasti folkloru existuje statisticky významná vztah.

Do sloupců týkajících se aktivity rodičů ve folkloru počítáme do odpovědi „Ano“ počet respondentů, kteří uvedli alespoň jednu z následujících možností: Oblékají se do kroje, Hrají v cimbálové muzice, Organizují nebo jinak podporují folklorní akce, Patří mezi krojované vystupující na folklorních akcích.

Kontingenční tabulka

Aktivita rodičů v oblasti folkloru	Oblékání se do kroje v současné době			
	Více než 4 x do roka	Méně než 4 x do roka	Kroj neoblékají	
Ano	11 (6,71)	8 (5,89)	6 (12,40)	25
Ne	22 (26,29)	21 (23,11)	55 (48,60)	98
	33	29	61	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 8,536624$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 2 stupně volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi frekvencí oblékání se do kroje aktivitou rodičů v oblasti folkloru existuje statisticky významná vztah.

Respondenti, u nichž víme, že alespoň jeden z rodičů je aktivní v oblasti folkloru, častěji uvádějí, že se v současné době kroj oblékají.

11. Souvisí aktivní účast respondentů na Horňáckých slavnostech s aktivitou rodičů v oblasti folkloru?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na Horňáckých slavnostech a aktivitou rodičů v oblasti folkloru neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na Horňáckých slavnostech a aktivitou rodičů v oblasti folkloru existuje statisticky významný vztah.

Za aktivně se účastníci Horňáckých slavností považujeme ty respondenty, kteří uvedli alespoň jednu z následujících možností: Pomáhám při organizaci, Patřím mezi krojované vystupující.

Čtyřpolní tabulka

Aktivní účast na Hornáckých slav.	Aktivita rodičů v oblasti folkloru		
	Ano	Ne	
Ano	10	28	38
Ne	15	70	85
	25	98	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 1,218576$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi aktivní účastí respondentů na Hornáckých slavnostech a aktivitou rodičů v oblasti folkloru neexistuje statisticky významný vztah.

12. Souvisí aktivní účast respondentů na folklorních aktivitách s angažovaností rodičů v oblasti folkloru?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a angažovaností rodičů v oblasti folkloru neexistuje závislost.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a angažovaností rodičů v oblasti folkloru existuje závislost.

Jako aktivní ve folklorních aktivitách počítáme ty respondenty, kteří odpověděli na odpovídající otázku možnostmi: Pomáhám při organizaci, Patřím mezi krojované vystupující. Nebereme v úvahu účast na Hornáckých slavnostech, míníme tedy další folklorní aktivity.

Čtyřpolní tabulka

Aktivní účast na folklorních akcích	Aktivita rodičů ve folkloru		
	Ano	Ne	
Ano	10	16	26
Ne	14	83	97
	24	99	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 7,538047$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a angažovaností rodičů v oblasti folkloru existuje závislost.

13. Souvisí aktivní účast na folklorních aktivitách s aktivní účastí na Hornáckých slavnostech?

H_0 : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech neexistuje závislost.

H_A : Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech existuje závislost.

Čtyřpolní tabulka

Aktivní účast na folklorních akcích	Aktivní účast na Hornáckých slavnostech		
	Ano	Ne	
Ano	23	3	26
Ne	16	81	97
	39	84	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 49,04214$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi aktivní účastí respondentů na folklorních aktivitách a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech existuje závislost.

14. Souvisí aktivní účast na Hornáckých slavnostech s názorem a na budoucnost folkloru?

H_0 : Aktivní účast na Hornáckých slavnostech nesouvisí s názorem na budoucnost folkloru.

H_A : Aktivní účast na Hornáckých slavnostech souvisí s názorem na budoucnost folkloru.

Respondenti odpovídali na otázku, zde souhlasí s tvrzením, že folklor na Hornácku má budoucnost.

Mezi aktivní na Hornáckých slavnostech počítáme ty, kteří patří mezi krojované vystupující nebo pomáhají s organizací této akce.

Čtyřpolní tabulka

Aktivní účast na Hornáckých slav.	Budoucnost folkloru		
	Souhlasí, Spíše souhlasí	Neví, Spíše nesouhlasí, Nesouhlasí	
Ano	37	2	39
Ne	64	20	84
	101	22	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 6,32878$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu

významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.
Aktivní účast na Hornáckých slavnostech souvisí s názorem na budoucnost folkloru.

2.8.3 Folklor a religiozita

15. Souvisí aktivní účast na folklorních akcích s názorem na důležitost církve?

H_0 : Aktivní účast na folklorních akcích nesouvisí s názorem na důležitost církve.

H_A : Aktivní účast na folklorních akcích souvisí s názorem na důležitost církve.

Respondenti se měli vyjádřit, zda souvisí s tvrzením, že církev je pro život důležitá. Za aktivní na folklorních akcích považujeme respondenty, kteří patří mezi krojované vystupující na folklorních akcích nebo pomáhají při organizaci. Nepočítáme zde s účastí na Hornáckých slavnostech.

Kontingenční tabulka

Aktivní účast na folk. akcích	Důležitost církve pro život respondentů			
	Souhlasí, Spíše souhlasí	Neví	Spíše nesouhlasí, Nesouhlasí	
Ano	19 (13,74)	3 (4,86)	4 (7,40)	26
Ne	46 (51,26)	20 (18,14)	31 (27,60)	97
	65	23	35	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 5,437072$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 2 stupně volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Aktivní účast na folklorních akcích nesouvisí s názorem na důležitost církve.

16. Existuje souvislost mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru?

H_0 : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru existuje statisticky významná závislost.

Do výpočtu zahrnujeme pokřtěné respondenty, ale také osoby, které se na křest již připravují. Nepočítáme zde s nepokřtěnými.

Kontingenční tabulka

Folklorní soubor	Účast na bohoslužbách			
	Pravidelně	Nepravidelně	Vůbec	
Ano	11 (9,98)	13 (10,62)	0 (3,40)	24
Ne	22 (19,96)	17 (21,24)	9 (6,80)	48
Dříve	14 (17,05)	20 (18,14)	7 (5,81)	41
	47	50	16	113

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 6,786423$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 4 stupně volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi pravidelnou účastí na bohoslužbách a pravidelnou návštěvou folklorního souboru neexistuje statisticky významná závislost.

17. Souvisí aktivita ve farnosti (sboru) s tím, že respondenti mají svůj vlastní kroj?

H_0 : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, že respondenti vlastní kroj, neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, že respondenti vlastní kroj, existuje statisticky významná závislost.

Nepočítáme zde s respondenty, kteří nejsou pokřtěni ani se na křest nepřipravují.

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 17,58015$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 2 stupně volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi aktivitou ve farnosti a tím, že respondenti vlastní kroj, existuje statisticky významná závislost.

Znaménkové schéma pro kontingenční tabulku

Vlastní kroj	Aktivita ve farnosti		
	Ano	Ne	Dříve
Ano	0	-	0
Ne	0	++	-

Respondenti, kteří nebyli nikdy aktivní ve farnosti, velmi často uvádí, že vlastní kroj nemají.

Naopak málo respondentů, u nichž víme o dřívější aktivitě ve farnosti, vlastní kroj nemá.

18. Souvisí pravidelná návštěva folklorního souboru s aktivitou ve farnosti (ve sboru)?

H_0 : Mezi pravidelnou návštěvou folklorního souboru a aktivitou ve farnosti neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi pravidelnou návštěvou folklorního souboru a aktivitou ve farnosti existuje statisticky významný vztah.

Do výpočtu nezahrnujeme respondenty, kteří jsou nepokřtění ani se nepřipravují na křest.

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 18,09721$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 4 stupně volnosti. Přijímáme tedy alternativní hypotézu.

Mezi pravidelnou návštěvou folklorního souboru a aktivitou ve farnosti existuje statisticky významný vztah.

Znaménkové schéma pro kontingenční tabulku

Folklorní soubor	Aktivita ve farnosti		
	Ano	Ne	Dříve
Ano	0	+	0
Ne	0	0	-
Dříve	0	0	0

Respondenti, kteří v současné době navštěvují folklorní soubor, častěji uvádí, že se života farnosti neúčastní.

Velmi málo respondentů účastnících se dříve života ve farnosti uvádí, že do folklorního souboru nechodí.

19. Souvisí křest s aktivní účastí na Hornáckých slavnostech?

H_0 : Mezi křtem a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech neexistuje statisticky významný vztah.

H_A : Mezi křtem a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech existuje statisticky významný vztah.

Čtyřpolní tabulka

Aktivní účast na Hornáckých slav.	Křest		
	Ano	Ne, Na křest se teprve připravují	
Ano	36	3	39
Ne	75	9	84
	111	12	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 0,276266$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi křtem a aktivní účastí na Hornáckých slavnostech neexistuje statisticky významný vztah.

20. Souvisí křest s pravidelnou návštěvou folklorního souboru?

H_0 : Mezi křtem respondentů a pravidelnou návštěvou folklorního souboru neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi křtem respondentů a pravidelnou návštěvou folklorního souboru existuje statisticky významná závislost.

Čtyřpolní tabulka

Folklorní soubor	Křest		
	Ano	Ne, Na křest se teprve připravují	
Ano	23	1	24
Ne	88	11	99
	111	12	123

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 1,058089$$

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi křtem respondentů a pravidelnou návštěvou folklorního souboru neexistuje statisticky významná závislost.

21. Existuje souvislost mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích?

H_0 : Mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích neexistuje závislost.

H_A : Mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích existuje závislost.

Respondenti byli dotázáni, zda souhlasí s tvrzením, že mají osobní vztah k Bohu.

Jako aktivní na folklorních akcích počítáme ty, kteří patří mezi krojované vystupující nebo se podílejí na organizaci. Napočítáme sem aktivní účast na Hornáckých slavnostech.

Kontingenční tabulka

Aktivní účast na folk. akcích	Vztah k Bohu			
	Souhlasí, Spíše souhlasí	Neví	Nesouhlasí, Spíše nesouhlasí	
Ano	16 (14,36)	4 (4,07)	4 (5,57)	24
Ne	51 (52,64)	15 (14,93)	22 (20,43)	88
	67	19	26	112

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 0,804956$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 2 stupně volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi vlastním hodnocením vztahu k Bohu a aktivní účastí na folklorních akcích neexistuje závislost.

22. Souvisí aktivita ve farnosti (ve sboru) s tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru?

H_0 : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru neexistuje statisticky významná závislost.

H_A : Mezi aktivitou ve farnosti a tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru existuje statisticky významná závislost.

Respondenti měli možnost popsat vztah víry a folkloru tak, že vybírali číslo v rozmezí 1-10. Číslo 1 znamená, že folklor a víra spolu vůbec nesouvisí, číslo 10 vyjadřuje mínění o velké souvislosti mezi folklorem a vírou.

Hodnoty jsme zařadili do určitých kategorií, které vyjadřují názor respondentů na vztah víry a folkloru.

Vztah folkloru a víry	Hodnota
Souvisí	8-10
Částečně souvisí	4-7
Nesouvisí	1-3

Do výpočtu nezahrnujeme osoby, které nejsou pokřtěné ani se ne křest nepřipravují.

Kontingenční tabulka

Názor na vztah víry a folkloru	Aktivita ve farnosti			
	Ano	Ne	Dříve	
Souvisí	8 (7,10)	5 (5,94)	5 (4,94)	18
Částečně souvisí	22 (23,67)	17 (19,82)	21 (16,51)	60
Nesouvisí	13 (12,23)	14 (10,24)	4 (8,53)	31
	43	36	30	109

Hladina významnosti 0,05

$$\chi^2 = 5,839164$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota χ^2 pro hladinu významnosti 0,05 a 4 stupně volnosti. Přijímáme tedy nulovou hypotézu.

Mezi aktivitou ve farnosti a tím, jak dotazovaní popisují vztah víry a folkloru neexistuje statisticky významná závislost.

2.9 Diskuze

Tento výzkum se zaměřoval na obyvatele regionu Hornácko ve věku od 15 do 26 let, tedy na mladé lidi. Celé Hornácko žije do určité míry folklorním děním. Setkáme se zde s folklorními akcemi různého druhu, zachovávají se zde některé tradice, mnoho obyvatel se dosud obléká do kroje a konají se zde také folklorní slavnosti. Mohli bychom se zamýšlet nad tím, jakou má tato folklorní oblast religiozitu. Předpokládáme, že mezi dnešní podobou folkloru a vírou existuje určitá souvislost. Cílem našeho výzkumu bylo získat určité informace o tom, jakým způsobem folklor religiozitu mladých lidí z Hornácka ovlivňuje.

Získali jsme respondenty ze všech devíti obcí Hornácka. Největší obec tohoto regionu tvořilo 41,46% z celkového počtu respondentů.

Co se týká religiozity mladých lidí regionu Hornácko, zjistili jsme, že 90,24% respondentů uvádí, že jsou pokřtěni. 1,63% osob se na křest připravují. Zbýlých 8,13% není pokřtěno. Z těchto pokřtěných osob se 58,41% bohoslužeb pravidelně neúčastní. 14,16% pokřtěných osob uvádí, že se bohoslužeb neúčastní vůbec. Respondenti jsou pokřtěni ve třech církvích. Římskokatolickou církev uvedlo 81,98% pokřtěných, 16,22% bylo pokřtěno v Českobratrské církvi evangelické, 1,8% v Apoštolské církvi. Z těchto údajů vyplývá, že u sledované věkové kategorie je stále vysoká formální religiozita. Kromě těchto výše uvedených církví se 0,81% osob hlásí k Pravoslavné církvi a 0,81% k církvi Adventů sedmého dne.

Dále jsme se zajímali o to, jestli jsou pokřtěni také rodiče dotázaných. 86,18% respondentů uvádí, že pokřtěni jsou oba rodiče. 10,57% respondentů pochází z rodiny, kde je pokřtěn pouze jeden z rodičů. 3,25% dotázaných tvrdí, že ani jeden z rodičů není pokřtěn. Z celkového počtu (kromě respondentů s oběma rodiči nepokřtěnými) se ve 40,34% případů neúčastní pravidelně bohoslužeb ani jeden z rodičů, ve 30,25% chodí na mše pravidelně oba rodiče, ve 29,41% se mší pravidelně účastní pouze jeden z rodičů. Účast rodičů na bohoslužbách ovlivňuje účast respondentů na bohoslužbách. Pokud se oba rodiče účastní bohoslužeb pravidelně, účastní se jich obvykle i jejich děti. Pokud se ani jeden z rodičů bohoslužeb pravidelně neúčastní, nechodí na ně většinou ani respondenti. Pravidelná účast rodičů na bohoslužbách souvisí také s aktivní účastí respondentů na životě farnosti. Aktivní ve farnosti jsou respondenti, jejichž oba rodiče se pravidelně účastní

bohoslužeb. Existuje i souvislost mezi křtem respondentů a jejich rodičů. Pokud jsou oba rodiče pokřtěni, jsou obvykle pokřtěni i respondenti.

Z celkového počtu dotázaných v Bohu věří 65,04%, 16,26% osob věří v „něco“, ale přesně neví, jak tuto skutečnost pojmenovat. Pouze 5,7 % dotázaných nevěří v nic. 4% osob odpovídají jinak. Víra v Boha s věkem respondentů nijak nesouvisí. Pomocí položky, která se týká podpory v pohledu na víru, se nejvíce osob shoduje na tvrzení, že v názoru na víru je nikdo nepodporuje. Mnoho respondentů ve víře podporují také rodiče nebo prarodiče.

39,47% dotázaných souhlasí s tvrzením týkajícím se osobního vztahu k Bohu. 23,67% osob naopak nesouhlasí nebo spíše nesouhlasí. Osobní vztah k Bohu obvykle souvisí s účastí na bohoslužbách. Pokud se respondenti pravidelně účastní bohoslužeb, uvádějí častěji, že osobní vztah k Bohu mají.

Z celkového počtu respondentů se 34,96% v současné době života ve farnosti aktivně účastní. Nejčastěji se respondenti zapojují do hudby a zpěvu při bohoslužbách a čtou v kostele. Další poměrně časté možnosti jsou účast na společenství mládeže, vedení společenství a ministrování. Ve svých odpovědích se nejčastěji shodují na tom, že tuto činnost berou jako službu farnosti, pomáhá jim ve víře a je to pro ně velmi důležité. V regionu Hornácko jsou aktivní ve farnosti z naší zvolené věkové skupiny častěji osoby od 15 do 18 let. 24,39% respondentů se účastnilo na životě farnosti dříve.

28,46% z dotázaných nepovažuje církev pro ně osobně za důležitou. 18,7% osob neví, zda je pro ně církev důležitá. Zbytek se přiklání spíše k mínění o důležitosti církve. Znamená to tedy, že v tomto regionu je stále rozšířeno určité povědomí o důležitosti církve. Církev jako důležitou považují často respondenti, kteří se pravidelně účastní bohoslužeb. Nejvyšší dosažené vzdělání s názorem na důležitost církve nesouvisí.

Za aktivitu v oblasti folkloru považujeme návštěvu folklorního souboru nebo cimbálové muziky, oblékání se do kroje, účast na folklorních akcích. Mezi nejvýznamnější z těchto akcí patří Hornácké slavnosti.

V cimbálové muzice v současné době hraje 5,69% dotázaných, 5,69% v ní hrálo dříve. Co se týká folklorních souborů, 45,53% respondentů soubor nikdy nenavštěvovalo. V současné době patří mezi jeho členy 18,7% osob. Poměrně velké procento respondentů folklorní soubor dříve navštěvovalo nebo stále navštěvuje, celkem se jedná o 54,47%. Respondentů, kteří hrají nebo hráli v cimbálové muzice je

již méně, celkem 11,38%. Respondenti, kteří hrají v cimbálové muzice, často uvádí, že navštěvují současně také folklorní soubor.

Na akci Hornácké slavnosti se velká část respondentů přichází podívat. 24,39% osob v současné době patří mezi krojované vystupující. 21,14% osob na této akci vystupovalo dříve. 5,71% respondentů není příznivcem této akce nebo se o ni vůbec nezajímá. Pouze 0,81%, tedy pouze jedna osoba uvádí, že na Hornáckých slavnostech nikdy nebyla. Svědčí to o tom, že tato folklorní akce je známá po celém regionu Hornácko.

Další folklorní akce jsou také poměrně hojně navštěvovány. Přímou na nich vystupuje 19,51% osob, dříve na nich vystupovalo 19,51% respondentů. Zjistili jsme, že ostatní folklorní aktivity jsou navštěvované méně a také méně oblíbené. Svědčí o tom, také to, že 18,7% osob se o folklorní aktivity příliš nezajímá nebo není jejich příznivcem.

V práci bylo uvedeno, že v regionu Hornácko jsou zachovány lidové kroje. Velká část dotázaných dokonce vlastní kroj, jedná se o 62,6%. Pouze 3 respondenti na sobě kroj nikdy neměli, jedná se o 2,44%. Zajímavé je, že 50,41% dotázaných si kroj obléká každoročně. Z toho 26,83% mladých lidí se do kroje obléká více než čtyřikrát do roka. Osoby oblékající se do kroje v současné době, chodí nejčastěji na folklorní akce, tedy 75,81% respondentů. 37,1% se účastní v kroji bohoslužeb.

Dále jsme zjišťovali, zda se také rodiče angažují v oblasti folkloru. 63,41% respondentů uvádí, že ani jeden z rodičů není aktivní ve folkloru. Zjistili jsme, že rodiče 21,95% respondentů byli aktivních v této oblasti dříve. Folklorní aktivita u rodičů respondentů se nejvíce projevuje právě oblékáním se do kroje a organizací folklorních akcí. Pokud jsou rodiče v oblasti folkloru v současné době jakkoli aktivní, obvykle jsou aktivní ve folkloru i respondenti. Tito respondenti, jejichž alespoň jeden z rodičů aktivním ve folkloru je, častěji uvádějí, že se oblékají do kroje a účastní se folklorních akcí. Zajímavé je, že aktivní účast na Hornáckých slavnostech respondentů s aktivitou jejich rodičů v oblasti folkloru nijak nesouvisí. Hornácké slavnosti jsou totiž velmi navštěvovaná akce. Myslíme si, že se mezi těmi, kdo se na nich podílí, nachází i osoby, které se jinak příliš na jiných folklorních akcích nezapojují, například jenom vlastní kroj, proto jdou jednou za rok do průvodu při příležitosti Hornáckých slavností. Naopak lidé, kteří na folklorních akcích aktivní jsou, se účastní aktivně také Hornáckých slavností. Respondenti aktivně se účastní

Hornáckých slavností věří obvykle v budoucnost folkloru na Hornácku. Celkem 82,12% respondentů se přiklání k tvrzení, že „hornácký“ folklor budoucnost má.

Co se týká vlivu folkloru na víru obyvatel, aktivní účast na Hornáckých slavnostech ani členství ve folklorním souboru není ovlivněno tím, zda respondenti jsou nebo nejsou pokřtěni. Aktivní účast na folklorních akcích nijak neovlivňuje názor respondentů na to, zda je nebo není církev důležitá. Také aktivita ve farnosti nijak neovlivňuje názor respondentů na souvislost víry a folkloru.

Pravidelná účast na bohoslužbách s členstvím ve folklorním souboru také nijak nesouvisí. Zjistili jsme, že mezi aktivitou ve farnosti a členstvím ve folklorním souboru naopak závislost existuje. Respondenti, kteří v současné době navštěvují folklorní soubor, častěji uvádí, že se života ve farnosti aktivně neúčastní. Velmi málo respondentů účastníků se někdy v minulosti aktivně života ve farnosti uvádí, že do folklorního souboru nechodí nebo nechodilo. Dotázaní, kteří se dříve aktivně života ve farnosti účastnili, tedy obvykle do souboru v současné době chodí nebo do něj chodili dříve.

Zjistili jsme také určitou souvislost mezi aktivitou ve farnosti a tím, jestli respondenti mají svůj vlastní kroj. Pokřtění respondenti, kteří nejsou a nikdy nebyli aktivní ve farnosti, obvykle nemají ani vlastní kroj. Pokud se dotázaní dříve účastnili na životě farnosti, méně častěji uvádí, že vlastní kroj nemají. Myslíme si, že tato závislost svědčí o tom, že kroj si na Hornácku neoblékají pouze vystupující na folklorních akcích, ale velmi často také osoby neúčastníci se folklorního dění, a to na bohoslužby. Dodnes jsou na Hornácku totiž zachovány jednotlivé varianty kroje pro různé příležitosti liturgického roku. V kroji se chodí například na Boží Tělo, na svátek sv. Marie Magdaleny, děti a jejich družičky mají oblečený kroj na první svaté přijímání, bířmovanci při udílení svátosti bířmování. Oblékání se do kroje tedy podle našeho názoru na Hornáckou není výsadou osob aktivních na folklorních akcích. Dokazuje to také to, že 54,57% osob chodilo nebo chodí do folklorního souboru, vlastní kroj však má 62,6% dotázaných. Domníváme se, že někteří respondenti mají svůj vlastní kroj pouze za účelem návštěvy bohoslužeb při některých zvláštních příležitostech.

Folklor s vírou jako takovou tedy nesouvisí. Závislost existuje pouze mezi aktivitou v oblasti folkloru a angažovaností ve farnosti.

ZÁVĚR

V první části této práci jsme shrnuli určité informace, které jsou potřebné pro další uvažování o folkloru a religiozitě. V první podkapitole je nastíněno téma folklor. Uvádíme zde folklorní projevy, se kterými se v České republice můžeme setkat. Zmiňujeme se zde také o lidové zbožnosti. Druhá podkapitola popisuje region Hornácko, představujeme zde stručné dějiny největší hornácké obce, popisujeme některé zajímavosti a památky toho regionu a folklorní akce. Zamýšlíme se také nad religiozitou obyvatel Hornácka. Tyto informace zde uvádíme z důvodu komplexního náhledu na zvolenou problematiku. Třetí podkapitola se zabývá mladými lidmi z hlediska vývojové psychologie.

Praktická část práce zkoumá vliv folkloru na religiozitu mladých lidí na Hornácku. Výzkum jsme realizovali pomocí dotazníku. Jako respondenty jsme zvolili obyvatele Hornácka ve věku od 15 do 26 let. Pro nalezení souvislosti mezi zjištěnými údaji jsme použili test závislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku, pro některé kontingenční tabulky jsme vytvořili také znaménkové schéma. Celou tematiku jsme si rozdělili do tří výzkumných oblastí: religiozita, folklor, folklor a religiozita. Ve třetí oblasti jsme se tedy zabývali působením folklorních projevů na víru mladých lidí z regionu Hornácko.

Z vyhodnocování jednotlivých souvislostí nám vyplynulo, že folklor na Hornácku víru jako takovou nijak neovlivňuje. Nezjistili jsme žádnou souvislost mezi křtem, vírou v Boha, názorem na důležitost církve nebo pravidelnou účastí na bohoslužbách a jakoukoli aktivitou ve folkloru.

Souvislost mezi vírou a folklorem se tedy objevuje pouze v rámci aktivní účasti na životě farnosti. Osoby, které se v oblasti folkloru více zapojují, se často aktivně na životě farnosti nepodílí. Poměrně velká část osob aktivních ve folklorním souboru ale přiznává aktivitu ve farnosti v minulosti, ve které už dnes nepokračují.

Zajímavé je, že mladí lidé na Hornácku zapojující se ve farnosti obvykle mají vlastní kroj bez ohledu na to, jestli navštěvují folklorní soubor nebo ne.

Tento průzkum by mohl podle nás sloužit k získání určitých informací o projevech víry a folkloru v regionu Hornácko. Myslíme si také, že by se dal využít k dalšímu srovnání se situací v jiných folklorních regionech, případně pro srovnání s celou oblastí Slovácka.

LITERATURA

BARTONÍČEK, R. Antonínek na pódiu v minulosti.... *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2008, číslo 5, s. 8.

BARTONÍČEK, R. ...A Antonínek ve skutečnosti dnes. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Horňácka*, 2008, číslo 5, s. 9.

BUREŠ, F. *Paměti z církevních dějin města Strážnice*. Strážnice: Spolek přátel Purkyňova gymnázia Strážnice, 1998. 144 s.

ČASTOVÁ, V. - GALEČKOVÁ, R. – PETŘÍKOVÁ, M. *Kroje horňácké obce Velká nad Veličkou*. 1. vydání. Obec Velká nad Veličkou za spolupráce a podpory KORDÁRNY a. s. Velká nad Veličkou a Národopisného souboru písní a tanců Velička, DMD a. s. : Zlín, 2000.

DOSOUDIL, M. *Velká nad Veličkou: Století proměn městečka „Veliká“ (od počátků do roku 1945)*. Obec Velká nad Veličkou, 2007. 286 s. ISBN 80-903762-9-0.

FLORIÁNOVÁ, O. Hornácký pořad Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*. 2011, číslo 2, s. 10-11. ISSN neuvedeno.

FOJTÍKOVÁ, L. V kostele na Tchaj-wanu zněly slovácké písničky. *Katolický týdeník*, 2011, ročník 22, číslo 30, s. 3. ISSN 0862-5557.

FROLEC, V. - HOLÝ, D. - JEŘÁBEK, R. *Horňácko*. 1. vydání. Brno: Blok, 1966. 615 s.

FROLEC, V. – HYNEK, M. – SKÁCEL, J. a kol. *Slovácko: Kapitoly z dějin Slovácka*. Brno: Muzejní spolek v Brně, 1978. 372 s.

GEIST, B. *Sociologický slovník*. Olomouc: Victoria publishing, 1992. 647 s. ISBN 80-85605-28-7.

HLUBINKOVÁ, Z. *Tvoření slov ve východomoravských nářečích*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 275 s. ISBN 978-80-210-5295-6.

HUBÁČEK, J. – JANDOVÁ, E. – SVOBODOVÁ, J. *Čeština pro učitele*. 3. vydání. Odry: VADE MECUM BOHEMIAE, 2002. 375 s. ISBN 80-86041-30-1.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. 1. vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

JONGEPIER, J. W. *Hornácké kosení podesáté. Bílé – Biele Karpaty – časopis moravsko-slovenského pomezí*, 2009, číslo 2, s. 4. ISSN 1211-3638.

LANGHAMMEROVÁ, J. *Lidové zvyky: Výroční obyčeje z Čech a Moravy*. 1. vydání. Praha: Lidové noviny, 2004. 341 s. ISBN 80-7106-525-0.

LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.

MACHEK, V. *Etymologický slovník jazyka českého*. 3. vydání. Praha: Československá akademie věd, 1971. 866 s. ISBN 505-21-875.

MAŇÁKOVÁ, M. *Římskokatolická farnost v první polovině roku 2011. Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, číslo 2, s. 18-20.

MIŠKEŘÍK, J. *Hornácký zpěvník sedláckých*. Velká nad Veličkou: Obec Velká nad Veličkou, 1994. 512 s. ISBN 532-59-464-94.

NEŠPOR, Z., R. *Náboženství na prahu nové doby: Česká lidová zbožnost 18. a 19. století*. Ústí nad Labem: Albis international, 2006. 693 s. ISBN 80-86971-06-6.

NOVÁKOVÁ-UPRKOVÁ, B. *Besedy s Jožou Uprkou*. Strážnice, Ostrava: Ústav lidové kultury ve Strážnici a Výtvarné centrum Chagán v Ostravě, 1996. 218 s. ISBN 80-901752-5-2.

PAVELČÍK, J. Každodennost v životě slováckého lidu XVI.: Náboženské povědomí. *Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka*, 2006, číslo 5, s. 22-23.

PAVLÍK, J. Klenoty hornáckého ženského kroje. *Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka*, 2011, číslo 1, s. 19. ISSN 0323-1542.

PLANITA, J. *Církevní dějiny Velké nad Veličkou*. 59 s. Vydáno vlastním nákladem.

PROKŮPEK, B. – KUČA, P. a kol. *Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty*. Praha, Český ústav ochrany přírody ve spolupráci s Krajským střediskem státní památkové péče a ochrany přírody a Krajskou komisí cestovního ruchu, 1991. ISBN 80-85032-01-05.

ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007. 326 s. ISBN 978-80-7367-312-3.

SMUTNÝ, J. Jak vznikaly lidové písně. *Malovaný kraj: Národopisný a vlastivědný časopis Slovácka*, 2006, číslo 1, s. 17.

VÁCLAVÍK, A. *Výroční obyčeje a lidové umění*. 2. vydání. Ministerstvo kultury České republiky, 2010. 684 s. ISBN 978-80-85948-74-5.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.: Dospělost a stáří*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2007. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

VRBA, A. Děti z Velké na Mikulášské besedě. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Hornácka*, 2011, číslo 19, s. 24.

VRBA, A. Veselé slovo vypravěčů a vzpomínka na Vaška Mlýnka přilákalo 17. listopadu diváky k zaplnění kulturního domu. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, číslo 4, s. 13-14.

VRBA, A. Neumírající lidový zvyk, který se na Hornácku udržuje pouze v Hrubé Vrbce. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Hornácka*, 2011, číslo 20, s. 11.

VRBA, A. – MACKOVÁ, M. „Rapotání“ v Hrubé Vrbce. *Krajem sv. Antonínka: Časopis Ostrožska a Hornácka*, 2010, číslo 15, s. 42.

WEST, G. K. *Dobrodružství psychického vývoje: Kapitoly z vývojové psychologie*. 1. vydání. Praha: Portál, 2002. 240 s. ISBN 80-7178-684-5.

ŽIDLICKÝ, V. – OREL, J. *Lidové kroje na Hodonínsku*. Martin: Osveta, 1979.

Folklorní soubor Velička. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, číslo 4, s. 11.

Hornácký a kopaničářský region: Mapa turistických zajímavostí. 1. vydání. Mapa Slovakia Plus, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-8067-229-4.

Mladé Hornácko. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, číslo 2, s. 11.

Nový akademický slovník cizích slov. 1. vydání. Praha: Academia, 2007. 879 s. ISBN 978-80-200-1351-4.

Program Hornáckých slavností 2011. *Zpravodaj obce Velká nad Veličkou*, 2011, číslo 2, s. 8-9.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. 2. vydání. Praha: Academia, 1998. 647 s. ISBN 80-200-0493-9.

Církevní dokumenty:

Direktář o lidové zbožnosti a liturgii: Směrnice a zásady. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7195-152-0.

Internetové stránky:

BARTONÍČEK, R. *Slovácko* [online]. [cit. 30. 8. 2011].

Dostupné z: <http://slovacko.org/home/?acc=rozhovor_synem_legen>.

FAJMON, K. *Horňácko* [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z:

<http://www.hornacko.net/knihovna/region_priroda.php>.

LUNDOVÁ, M. *Folklor a religiozita mládeže na Horňácku (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné z: <<http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplnto.cz>>.

MAŇÁKOVÁ, M. *Horňácko* [online]. [cit. 26. 7. 2011]. Dostupné z:

<http://www.hornacko.net/knihovna/knihovna_zvyky.php>.

MAŇÁKOVÁ, M. – MIŠKERŮ, J. *Horňácko* [online]. [cit. 27. 7. 2011]. Dostupné z: <http://www.hornacko.net/knihovna/region_kroj.php>.

OKÉNKA, A. *Nová Lhota* [online]. Datum publikování 12. 9. 2009, [cit. 20. 1. 2012]. Dostupné z:

<<http://www.novalhota.cz/nova-lhota-a-vapenky/d-11624/p1=308>>.

Český-jazyk.cz [online]. Datum publikování 07. 6. 2006, [cit. 19. 7. 2011].

Dostupné z: <<http://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/frantisek-bartos.html>>.

Český statistický úřad [online]. [cit. 21. 1. 2012].

Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>.

Folklor [online]. Datum publikování 15. 3. 2003, [cit. 29. 7. 2011].

Dostupné z: <<http://folklor.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=4774>>.

Folklorní sdružení české republiky [online]. [cit. 27. 7. 2011].

Dostupné z: <<http://www.folklornisdruzeni.cz/hornacke-slavnosti-velka-nad-velickou>>.

Horňácko [online]. [cit. 20. 7. 2011]. Dostupné z:

<http://www.hornacko.net/knihovna/region_historie.php>.

Hrubá Vrbka [online]. [cit. 21. 7. 2011].

Dostupné z: <<http://www.hrubavrbka.cz/cirkve/pravoslavna-cirkev/>>.

Místní akční skupina Horňácko a Ostrožsko [online]. [cit. 31. 8. 2011]. Dostupné z:

<<http://www.leader.ostrozsko.cz/phprs/view.php?navezclanku=&cislocclanku=2011080002>>.

Národní ústav lidové kultury [online]. [cit. 2. 8. 2011].

Dostupné z: <<http://www.nulk.cz/Informace.aspx?sid=255>>.

Obec.čr [online]. [cit. 21. 1. 2012].

Dostupné z: <<http://www.obec.cr/>>.

Suchov [online]. [cit. 20. 1. 2012]. Dostupné z: <<http://www.suchov.cz/>>.

Velká nad Veličkou [online]. [cit. 20. 1. 2011]. Dostupné z:

<<http://www.obecvelka.cz/vii-ples-obci-hornacka/d-6196/p1=308>>.

ANOTACE

Tato práce se zabývá vztahem folkloru na religiozitu u mládeže regionu Hornácko. V teoretické části pojednává o folkloru obecně, popisuje region Hornácko a jeho specifika. Nabízí také stručný pohled na mládež z hlediska vývojové psychologie. Praktická část zkoumá následující oblasti: religiozitu, folklor a vliv folkloru na religiozitu. Cílovou skupinu výzkumu tvořili obyvatelé regionu Hornácko ve věku od 15 do 26 let. Průzkum byl proveden pomocí dotazníku. Z vyhodnocování jednotlivých souvislostí bylo zjištěno, že folklor na Hornácku víru respondentů jako takovou nijak neovlivňuje. Souvislost mezi vírou a folklorem se tedy objevuje pouze v rámci aktivní účasti na životě farnosti. Osoby, které se v oblasti folkloru více zapojují, nejsou obvykle činné ve farním společenství.

RESUMÉ

This thesis discusses the relationship between folklore and religiosity among the youth of the Hornacko region. The theoretical section of this paper deals with folklore in general and describes the Hornacko region and its specifics. It also provides a brief look at young people in terms of developmental psychology. The practical part of this thesis examines the following areas: folklore, religiosity and the influence of the former on the latter. The target group of this research consisted of inhabitants of the Hornacko region between 15 and 26 years of age. The data were collected using the questionnaire method. The analysis of individual connections demonstrated that in the Hornacko region, folklore did not influence respondents' religiosity as such. The relationship between religious belief and folklore thus appears only within an active participation in parish life. People who are actively involved in the field of folklore do not usually participate in parish communities.

Dotazník jsme převedli do elektronické podoby pomocí serveru vyplno.cz.¹⁷⁶

Dobrý den

chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Jsem studentka Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Cílem je získat určité informace týkající se víry a folkloru u mládeže regionu Hornácko. Výsledky hodlám použít do své diplomové práce.

Dotazník se týká pouze MLÁDEŽE REGIONU HORNÁCKO VE VĚKU OD 15 DO 26 LET. Vyplňte jej prosím i tehdy, pokud si myslíte, že nemáte s vírou ani folklorem nic společného. Dotazník je anonymní.

Předem děkuji.

Marie Lundová

- 1) Obec Hornácka, ze které pocházíte nebo ve které žijete:
- 2) Hrajete v cimbálové muzice?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) Hrál/a jsem v ní dříve, dnes už ne
- 3) Jste pokřtěný/á?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) Na křest se připravuji
- 4) Ve které církvi jste pokřtěný/á?
 - a) Římskokatolická církev
 - b) Českobratrská církev evangelická
 - c) Pravoslavná církev
 - d) Apoštolská církev
 - e) Jiná (doplňte prosím) ...
- 5) Účastníte se bohoslužeb?
 - a) Pravidelně (každou neděli)
 - b) Nepravidelně
 - c) Jen příležitostně
 - d) Bohoslužeb se neúčastní
- 6) Jaký máte vztah k Hornáckým slavnostem? (Lze uvést i více možností).
 - a) Obvykle se přijdu podívat na program Hornáckých slavností
 - b) Někdy se přijdu podívat na program Hornáckých slavností
 - c) Pomáhám při organizaci
 - d) Patřím mezi krojované vystupující
 - e) Dříve jsem patřil mezi vystupující, dnes už ne
 - f) Nejsem příznivcem Hornáckých slavností

¹⁷⁶ Případné pokyny pro respondenty k vyplňování dotazníku byly součástí elektronické verze.
LUNDOVÁ, M. *Folklor a religiozita mládeže na Hornácku (výsledky průzkumu)*, 2012. Dostupné z:
<<http://folklor-a-religiozita-mladez.vyplno.cz>>.

- g) Nezajímá mě to
 - h) Jiný (doplňte)
- 7) Máte vlastní kroj?
- a) Ano
 - b) Ne
- 8) Jsou Vaši rodiče pokřtění?
- a) Ano, oba rodiče
 - b) Pouze jeden z rodičů
 - c) Ne, pokřtěný není ani jeden z rodičů
- 9) Účastní se Vaši rodiče pravidelně (každou neděli) bohoslužeb?
- a) Ano, oba rodiče
 - b) Pouze jeden z nich
 - c) Ne, ani jeden z nich
- 10) Navštěvujete folklorní soubor?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Navštěvoval/a jsem dříve, nyní ne
- 11) Jak často se oblékáte do kroje?
- a) Více než 4x do roka
 - b) Méně než 4x do roka
 - c) Jednou nebo vícekrát jsem ho měl/a na sobě, dnes už ho neoblékám
 - d) Nikdy jsem ho neměl/a oblečený
- 12) Kam všude chodíte v současné době v kroji? Lze uvést i více možností.
- a) Na folklorní akce
 - b) Na rodinné akce
 - c) Do kostela na bohoslužby (při významných slavnostech)
 - d) Jiná příležitost (doplňte)
- 13) Jak hodnotíte svou víru?
- a) Věřím v Boha
 - b) Něco musí existovat, ale nevím, jestli je to Bůh
 - c) Nemám na přemýšlení o víře čas
 - d) Přemýšlel/a jsem nad tím, ale víra mi nic neříká
 - e) V Boha vůbec nevěřím, ale věřím v něco jiného
 - f) Nevěřím v nic
 - g) Jinak (doplňte)
- 14) Ve Vašem pohledu na víru, ať už je jakýkoli, Vás nejvíce podporují?
- a) Rodiče
 - b) Pouze jeden z rodičů
 - c) Prarodiče
 - d) Přátelé
 - e) Přítel/přítelkyně
 - f) Příbuzní
 - g) Nikdo, je to mé vlastní rozhodnutí
 - h) Někdo jiný (doplňte)
- 15) Účastníte se dalších folklorních aktivit kromě Hornáckých slavností (např. Mladé Hornácko, folklorní koncerty, ...)? Lze uvést i více možností.

- a) Obvykle se přijdu podívat
 - b) Někdy se přijdu podívat
 - c) Pomáhám při organizaci
 - d) Patřím mezi krojované vystupující
 - e) Dříve jsem patřil mezi vystupující, dnes už ne
 - f) Nejsem příznivcem folklorních aktivit
 - g) Nezajímá mě to
 - h) Jiný způsob (doplňte)
- 16) Mám osobní vztah k Bohu.
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Nevím
 - d) Spíše ne
 - e) Ne
- 17) Ve folklorních aktivitách, pokud se jich účastníte, Vás nejvíce podporují?
- a) Rodiče
 - b) Pouze jeden z rodičů
 - c) Prarodiče
 - d) Přátelé
 - e) Přítel/přítelkyně
 - f) Příbuzní
 - g) Nikdo, je to pouze moje rozhodnutí
 - h) Někdo jiný (doplňte)
- 18) Jsou Vaši rodiče nějak aktivní ve folkloru? Lze uvést i více možností. Zatrhnete, i když aktivitu vykonává pouze jeden z rodičů.
- a) Oblékají se do kroje
 - b) Hrají v cimbálové muzice
 - c) Organizují nebo jinak podporují folklorní akce
 - d) Patří mezi krojované vystupující na folklorních akcích.
 - e) Dříve byli ve folkloru aktivnější, dnes už ne
 - f) Nejsou aktivní ve folkloru.
- 19) Účastníte se života ve farnosti (sboru), případně jak? Lze uvést i více možností.
- a) Hudba a zpěv při bohoslužbách
 - b) Ministrování
 - c) Čtení v kostele
 - d) Vedení společenství dětí nebo mládeže
 - e) Účast ve společenství mládeže
 - f) Dříve jsem se zapojoval/a, dnes už ne
 - g) Jiná pomoc farnosti (doplňte)
 - h) Ne
- 20) Má pro vás účast na životě farnosti (sboru) význam? (Pokud jste odpověděl/a záporně na předchozí otázku, tuto již nevyplňujte) Lze uvést i více možností.
- a) Vyplňuji tím volný čas
 - b) Je to pro mě velmi důležité
 - c) Pomáhá mi to ve víře
 - d) Beru to jako službu farnosti
 - e) Farních aktivit se účastním kvůli rodičům
 - f) Farních aktivit se účastním kvůli kamarádům
 - g) Chodím tam, ale nebaví mě to
 - h) Jiný význam (doplňte)

- 21) Ke které církvi se nyní hlásíte?
- a) Římskokatolická církev
 - b) Českobratrská církev evangelická
 - c) Pravoslavná církev
 - d) Nehlásím se k žádné církvi
 - e) Jiná (doplňte prosím).....
- 22) Církev je pro můj život důležitá.
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Nevím
 - d) Spíše ne
 - e) Ne
- 23) Jak hodnotíte nošení kroje do kostela v dnešní době?
- a) Přispěje to k lesku bohoslužeb
 - b) Je to pěkný zvyk
 - c) Je mi to jedno
 - d) Je to přežitek
 - e) Nesouhlasím s tím
- 24) Folklor na Hornácku má budoucnost.
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Nevím
 - d) Spíše ne
 - e) Ne
- 25) Jak moc dnes podle Vás souvisí folklor s vírou?
Uveďte na stupnici od 1 do 10. Jednička znamená „nesouvisí vůbec“, 10 „velmi spolu souvisí“.
- 26) Věk:
- a) 15-16
 - b) 17-18
 - c) 19-20
 - d) 21-22
 - e) 23-24
 - f) 25-26
- 27) Pohlaví:
- a) Muž
 - b) Žena
- 28) Studium, zaměstnání (uveďte prosím hlavní činnost, příležitostné brigády prosím neuvádějte). Lze uvést i více možností:
- a) Žák/yně základní školy
 - b) Student/ka
 - c) Student/ka dálkového studia vysoké školy
 - d) Pracující
 - e) Nezaměstnaný
 - f) Na mateřské dovolené
 - g) Jiné (doplňte)

- 29) Stav:
- a) Svobodný/á
 - b) Ženatý/vdaná
 - c) Rozvedený/rozvedená
 - d) Jiný (doplňte)
- 30) Nejvyšší ukončení vzdělání:
- a) V současné době jsem žákem ZŠ
 - b) Základní
 - c) Učební obor
 - d) Učební obor s maturitou
 - e) Střední škola
 - f) Vyšší odborná škola
 - g) Vysoká škola (Bc., Mgr., Ing., MUDr,...)